

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE INSTAGRAM
BAĞIMLILIĞI, KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE KENDİNİ SEVME
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAĞAN KIRCABURUN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. MEHMET BARIŞ HORZUM

MART 2017

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE INSTAGRAM
BAĞIMLILIĞI, KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE KENDİNİ SEVME
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAĞAN KIRCABURUN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. MEHMET BARIŞ HORZUM

MART 2017

BİLDİRİM

"Değişen Öğrencilerle İnteraktif, Kavram Seviye ve Nitelik Özellikleri Açısından İlgilene İnceleme" başlıklı bu yüksek lisans tezi, Felsefe ve Öğretim Teknolojileri Dalında hazırlanmış ve jüri tarafında kabul edilmiştir.

Öğrenci Üyesi Unvanı, Adı ve Soyadı

Tarih

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Üye Doç. Dr. Mustafa KIRÇABURUN (Danışman)

Kagan KIRCABURUN

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

“Üniversite Öğrencilerinin Instagram Bağımlılığı, Kendini Sevme ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bu yüksek lisans tezi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Unvanı, Adı ve Soyadı

İmza

Başkan Doç. Dr. Ergün ÖZTÜRK

Üye Doç. Dr. M. Barış HORZUM (Danışman)

Üye Yrd. Doç. Dr. Hakkı BAĞCI

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.
30/03/2017

Doç. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Günümüz dünyasında teknoloji son derece hızlı bir şekilde ilerlemektedir. Son yıllarda internet teknolojisinin en önemli parçalarından birisi olan sosyal medya da bu teknolojik gelişmelerden birisidir. Geldiğimiz noktada yediden yetmişe, kültür ve yaşam biçimi farkı gözetmeksizin her kesimden insanın ilgisini çekebilecek özellikleri barındıran sosyal ağlar ve uygulamalar dünya çapında internet üzerinde en çok kullanılan platformlar haline gelmiştir. Çalışmanın bu platformlardan birisi olan Instagram'ın üniversite öğrencileri arasındaki yaygınlığı hakkında fikir vermesinin bu uygulamaların ne kadar hayatımıza girdiğini göstermek açısından faydalı olacağını umut ediyorum. Ayrıca dünya çapında kabul görmüş ve yıllardır bireyler arasındaki kişilik özellikleri farklarını incelemek için birçok araştırmada kullanılmış olan beş faktör kişilik boyutlarının Instagram bağımlılığıyla olan ilişkisini dünyada ilk defa incelemesi açısından; bunun yanında uzun yıllar insan hayatına birçok etkileri olduğu ispatlanmış, bireylerin davranışlarına, psikolojisine, duygu dünyasına ve sosyolojisine şekil veren benlik saygısının önemli iki ayağından biri olan kendini sevme boyutunun Instagram bağımlılık düzeylerini ne yönde etkilediğini dünyada ilk defa inceleyen çalışma olması açısından literatüre öncü niteliğinde katkılar yapmasını ve gelecekte yapılacak birçok çalışmaya ilham kaynağı olmasını umut ediyorum.

Yüksek lisans ve tez çalışmalarım boyunca bana rehberlik eden, yapmış olduğu çalışmalarla ufku açıp akademik açıdan düşünme şeklimi değiştiren, tez danışmanım olduğu için onur duyduğum ve kendimi çok şanslı hissettiğim, tecrübelerinden yararlanmama izin verdiğinden, bana sürecin başından sonuna kadar göstermiş olduğu sonsuz sabır ve iyi niyetinden dolayı değerli hocam Doç. Dr. Mehmet Barış HORZUM'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunmayı borç bilirim. Ayrıca hiçbir zaman disiplinden ve prensiplerinden taviz vermeyerek farkında olmadan beni bilim dünyasına kazandıran Yrd. Doç. Dr. Özcan Erkan AKGÜN'e ve yüksek lisans boyunca üzerimde emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunarım. Son olarak, desteklerinden dolayı değerli aileme sonsuz sevgilerimi sunarım.

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE INSTAGRAM BAĞIMLILIĞI, KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE KENDİNİ SEVME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Kırcaburun, Kağan

Yüksek Lisans Tezi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Barış HORZUM

Mart, 2017, xvi+103 Sayfa.

Bu araştırmada Instagram bağımlılık düzeyleri ile kişilik özellikleri ve kendini sevme arasındaki ilişki ve Instagram bağımlılık düzeylerinin cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, günlük internet kullanımı ve fakülteye göre farklılıklar gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 2015-2016 eğitim yılında Düzce Üniversite'sinde öğrenimine devam eden 752 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Bu öğrencilerin 519'unu bayan (%69) ve 233'ünü erkek (%31) öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Instagram Bağımlılık Ölçeği, Kendini Sevme Ölçeği ve Beş Faktör Kişilik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde demografik değişkenlerin Instagram bağımlılığına ve alt faktörlerine etkisini incelemek için t-testi ve ANOVA; Instagram bağımlılığı, kişilik özellikleri, kendini sevme ve günlük internet kullanımı arasındaki korelasyonu incelemek için Pearson korelasyon katsayısı; ve cinsiyet, yaş, günlük internet kullanımı, kişilik özellikleri ve kendini sevme değişkenlerinin Instagram bağımlılığını yordama düzeylerini incelemek için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda Instagram bağımlılığının cinsiyet ve sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği, fakülteye göre ise anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre işletme fakültesi öğrencilerinin bağımlılık düzeyleri eğitim, fen-edebiyat, mühendislik ve tıp fakültesi öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksektir. Ayrıca tıp fakültesi öğrencilerinin bağımlılık düzeyi diğer tüm fakültelerden anlamlı olarak daha düşüktür. Araştırmada elde edilen bir diğer bulguya göre Instagram bağımlılığı ile kendini sevme, özdenetim ve yumuşakbaşlılık arasında negatif, nörotizm ve günlük internet kullanımı arasında pozitif korelasyon

bulunmaktadır. Ayrıca kendini sevme ile nörotizm arasında negatif, dışadönüklük, yumuşakbaşlılık, özdenetim ve deneyime açıklık arasında pozitif korelasyon bulunmaktadır. Son olarak Instagram bağımlılığını yordayan değişkenleri tespit etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonucuna göre, kendini sevme ve yumuşakbaşlılık negatif, günlük internet kullanımı pozitif yordamaktadır. Bu üç değişkenin toplam varyansın %10'unu açıkladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Instagram Bağımlılığı, Kendini Sevme, Beş Faktör Kişilik Özellikleri

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-LIKING, BIG FIVE PERSONALITY AND INSTAGRAM ADDICTION AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Kırcaburun, Kağan

Master's Thesis, Department of Education Sciences, Subfield of Computer and
Instructional Technologies

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mehmet Barış HORZUM

March, 2017, xvi+103 Pages.

The purpose of the study was to investigate the relationship between self-liking, big five personality and Instagram addiction and also to examine whether gender, age, grade level, daily internet use and faculties make a significant difference on Instagram addiction levels of the students. In accordance with this purpose, the study group consists of 752 students enrolled in Duzce University in 2015-2016 school year. Among them, 519 (%69) were females and 233 (%31) were males. Instagram Addiction Scale, Self-Liking Scale and Big Five Inventory were used as data collection tools. In the analyses, t test, ANOVA, Pearson correlation coefficient and multiple linear regression were used. As a result of the study, it was found that Instagram addiction levels of the students were not differentiated according to gender and grade levels, but students from different faculties had significantly different scores on Instagram addiction scale. According to this finding, Instagram addiction levels of the students from management faculty was significantly higher than the students from education, arts and sciences and engineering faculties. Also medical students had significantly lower addiction scores than students from all other faculties. Another finding suggest that Instagram addiction is negatively correlated with self-liking, conscientiousness and agreeableness, and it was positively correlated with neuroticism and daiy internet use. Further, there was a significant correlation between self-liking and all the personality traits which was negatively with neuroticism and positively with extraversion, agreeableness, conscientiousness and openness to experience. Lastly, regression analysis indicated that only significant predictors of Instagram addiction were self-liking and agreeableness negatively, and

daily internet use positively. These variables explained %10 of the total variance of Instagram addiction.

Keywords: Instagram Addiction, Self-liking, Big Five Personality Traits.

İÇİNDEKİLER

Bildirim	vi
Jüri Üyelerinin İmza Sayfası.....	vii
Ön Söz.....	viii
Özet	ix
Abstract	x
İçindekiler	xii
Tablolar Listesi.....	xv
Şekiller Listesi.....	xvii
Bölüm I	1
Giriş.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı	5
1.2. Alt Problemler	6
1.3. Önem	6
1.4.Sınırlılıklar	8
1.5.Tanımlar	9
Bölüm II	10
Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi Ve İlgili Araştırmalar.....	10
2.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	10
2.1.1. Teknolojinin Olumsuz Etkileri.....	10
2.1.2. İnternet	11
2.1.3. İnternet Bağımlılığı	12
2.1.4. Sosyal Medya	14
2.1.5. Sosyal Medya Bağımlılığı.....	15
2.1.7. Instagram.....	16

2.1.8. Instagram Bağımlılığı.....	18
2.1.10. Beş Faktör Kişilik Özellikleri	19
2.1.11. Benlik Saygısı-Kendini Sevme	22
2.2. İlgili Çalışmalar.....	23
2.2.1. İnternet Bağımlılığı Ve Demografik Değişkenler	23
2.2.2 Sosyal Medya Bağımlılığı Ve Demografik Değişkenler	29
2.2.3. Instagram Bağımlılığı Ve Demografik Değişkenler	36
2.2.4. Kişilik Özellikleri Ve İnternet Bağımlılığı	36
2.2.5. Kişilik Özellikleri Ve Sosyal Medya Bağımlılığı	42
2.2.6. Kişilik Özellikleri Ve Instagram Bağımlılığı.....	45
2.2.7. Benlik Saygısı-Kendini Sevme Ve İnternet Bağımlılığı.....	45
2.2.8. Benlik Saygısı-Kendini Sevme Ve Sosyal Medya Bağımlılığı.....	47
2.2.9. Benlik Saygısı- Kendini Sevme Ve Instagram Bağımlılığı	50
2.3. Alanyazın Taramasının Sonucu	50
Bölüm III.....	52
Yöntem.....	52
3.1 Araştırmanın Modeli	52
3.2 Evren Ve Örneklem.....	52
3.3. Veri Toplama Araçları	53
3.3.1. İki Boyutlu Benlik Saygısı: Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği	54
3.3.2. Beş Faktör Kişilik Envanteri	54
3.3.3. Instagram Bağımlılık Ölçeği	55
3.4 Verilerin Toplanması	59
3.5 Verilerin Analizi.....	59
Bölüm IV.....	60
Bulgular.....	60

Bölüm V	70
Sonuç, Tartışma Ve Öneriler.....	70
5.1. Sonuç Ve Tartışma.....	70
5.2. Öneriler	81
Kaynakça.....	82
Ekler	101
Ek-1 Kişisel Bilgi Formu	101
Ek-2 Instagram Bağımlılık Ölçeği	102
Özgeçmiş Ve İletişim Bilgisi	103

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	53
Tablo 2. KMO ve Barlett's Testi Sonuçları	54
Tablo 3. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonucu Açıklanan Varyans.....	54
Tablo 4. Ölçek Madde Yük Değerleri.....	55
Tablo 5. Öğrencilerin Instagram Bağımlılık Düzeyleri	60
Tablo 6. Instagram Bağımlılık Ölçeğinin Cinsiyete Göre Değişimini Gösteren t-testi Sonuçları	61
Tablo 7. Instagram Bağımlılığının Sınıf Düzeyine Göre Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	61
Tablo 8. Instagram Bağımlılığının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan ANOVA Analizi.....	61
Tablo 9. Instagram Bağımlılığının Fakülterele Göre Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri.....	62
Tablo 10. Instagram Bağımlılığının Fakülterele Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan Anova Analizi.....	62
Tablo 11. Eğitim Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamli Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi	63
Tablo 12. Fen Edebiyat Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamli Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi	63
Tablo 13. İşletme Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamli Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi	64
Tablo 14. Mühendislik Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamli Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi	64
Tablo 15. Orman Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamli Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi	65
Tablo 16. Teknoloji Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamli Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi	65

Tablo 17. Tıp Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamlı Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi	66
Tablo 18. Instagram Bağımlılığı Ve Diğer Değişkenler Arasındaki İlişkiyi Gösteren Pearson's Korelasyon Testi.....	67
Tablo 19. Instagram Bağımlılığının Bağımlı Değişken, Kendini Sevme, Kişilik Özellikleri Ve Günlük İnternet Kullanım Sürelerinin Bağımsız Değişken Olarak Alındığı Regresyon Analizi.....	68

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1. Instagram Bağımlılık Ölçeğinin Özdeğer-Faktör Sayısı Grafiği 57
- Şekil 2. Instagram Bağımlılık Ölçeğinin Faktör Yapısı ve Madde Dağılımı..... 58

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnternet 90'lı yılların sonlarından itibaren hayatımıza girmeye başlayan ve günümüzde onsuz bir hayatı hayal bile edemediğimiz, bireylerin hayatlarında baştan aşağıya tüm alanlarda kullandığı ve bazı durumlarda bu kullanımın gönüllülüğten zorunluluğa evrildiği bir olgudur. İnternetin gelişimiyle beraber iletişim, haberleşme ve benzeri işlevleri olan televizyon, radyo, telefon gibi elektronik cihazların tamamı internete göre yeniden şekillenmeye başlanmıştır. Geldiğimiz durumda basılı yayınların, televizyon ve radyo yayınlarının büyük bir kısmının çevrimiçine kaydığı; müzik, video, film ve dizi benzeri eğlence araçlarının internet üzerinden kullanıldığı günümüzde, interneti kullanabilmek çok sıradan ve gerekli bir beceri haline gelmiştir. İnternet bilgisayar ve iletişim dünyasında daha önce olmadığı şekilde devrim yapmıştır. Diğer iletişim araçlarının aksine, internet dünya çapında yayın yapma kapasitesine sahip, coğrafik lokasyondan bağımsız olarak bireyler ve onların bilgisayarları, telefonları aracılığıyla bilgi paylaşımı, birliktelik ve etkileşim deneyimledikleri bir mekanizmadır. Geldiğimiz noktada internet, bilginin tüm dünyada çok hızlı bir şekilde ulaşılabilir ve paylaşılabilir duruma gelmesiyle insanoğlunun hiç olmadığı kadar paylaşımcı ve iç içe olmasına imkân sağlamıştır.

İnternetin dünya çapında ne boyutlarda kullanıldığını yapılan çalışmalara bakarak daha iyi anlayabiliriz. İnternet Live Stats (2017) tarafından verilen istatistiklere göre 2016 yılı itibariyle dünyada 7.4 milyar insan yaşamakta ve bunlardan 3.4 milyarı internet kullanıcısıdır. İnternet kullanıcısı ifadesini de evden veya herhangi bir cihazdan ve bağlantı türünden internete erişen birey olarak tanımlamıştır. Bu istatistik 2015 yılı oranlarıyla karşılaştırıldığında, son bir yılda internet kullanıcı sayısının %7.5 artış gösterdiği görülmektedir. İnternetin insan hayatına yeni giriş yapmaya başladığı 2000 yılında yapılan çalışmaya göre dünya üzerindeki internet kullanıcısı sayısı 414 milyon olarak verilmiştir. Bu oran 2000-2003 arasında yıllık %21 ila %47 arasında artışlar gösterirken, 2003 ile 2012 arasında %10-17 arasında

yıllık artış göstermiş ve son 4 yılda yıllık artış oranının tek haneli sayılara düştüğü görülmektedir. Her ne kadar dünya çapında internet kullanıcı sayısı artış oranlarında düşüş yaşansa da, internet kullanımı dünya çapında yaygınlaşmaya devam etmekte ve kullanıcı sayısı her geçen gün artış göstermektedir.

Dünya çapında internet kullanım oranlarının yanında Türkiye özelinde yapılan araştırmalara da bakmakta fayda var. 2016 yılında elde edilen istatistiklere göre Türkiye'nin nüfusu 79 milyon ve bunların 46 milyonu yani yarısından fazlası internet kullanıcısıdır. Bu oranları bir önceki yıla göre kıyasladığımızda %5'lik bir artış olduğu görülmektedir. Yine internetin dünya çapında olduğu gibi Türkiye'de de yayılmaya başladığı 2000 yılında yapılan araştırma verilerine göre, 2000 yılındaki internet kullanıcı sayısı 2.3 milyon (nüfusa oranı %3.8) olarak tespit edilmiştir. İstatistiklere bakıldığında Türkiyedeki internet kullanıcı sayısının son on altı yılda %1942 oranında yükseldiği görülmektedir (InternetLiveStats, 2016).

İnternetin insan hayatına bu ölçüde girmiş olması getirdiği birçok olumlu özelliğin yanında bazı olumsuz etkilere de neden olmaktadır. Regoniel (2012), internetin insan hayatına getirdiği olumlu ve olumsuz etkileri açıklamaktadır. Buna göre olumlu özellikler a) araştırma yapma kolaylığı; internet hayatımıza girmeden önce bilgi toplamak için araştırmacıların kütüphanelere gidip araştırma konusuna uygun kitapları bularak materyallere erişmesi gerekmekteydi, fakat internetin gelişimiyle anahtar kelimelerimizi arama motorlarına girerek dünyanın her yerinden her türlü bilgiye anında ulaşabiliyoruz. b) aile, arkadaş ve yakın çevreyle iletişim hızı; internette gelmeden önce birine acil ulaşmamız gerektiğinde ya sabit telefonun yanında olması gerekirdi veya bulunduğu mekânı biliyorsak evimizden kalkıp onun yanına gitmemiz gerekirdi ya da ulaşamazdık, fakat internet ve iletişim teknolojilerinin gelişimiyle şu anda dünya üzerinde herhangi bir yerde bulunan herhangi biriyle görüntülü konuşma imkânına erişmiş durumdayız. c) daha önce olmayan iş ve gelir imkânları; internet öncesinde olmayan ve internetle birlikte ortaya çıkan iş ve çalışma olanakları bireylerin evden çalışmasına olanak sağlıyor. d) iş dünyasında kolaylıklar; internetin gelmesiyle birlikte sanal ortamda alış-veriş ve ödeme imkânları da ortaya çıkmıştır. Alıcılar ve satıcılar paypal ya da kredi kartı kullanarak ödeme yapabilir, alıcılar internette farklı alternatifleri değerlendirebilir ve almak istediği ürünleri seçebilir. Satıcılar ise mallarını depoya ihtiyaç duymadan internet üzerinden satıp fabrikadan direk alıcıya ulaştırabilir.

Bahsedilen olumlu özelliklerin yanında bir takım olumsuzluklar da kaçınılmaz olarak etkisini göstermektedir. Bunlardan bazıları, a) çocuklar, ergenler ve gençler için çevrimiçi oyunlara bağımlılık; internetin gelişimiyle birlikte çoklu oyunculu oyunlar da ortaya çıkarak birçok insanın belli gruplar oluşturarak beraber oyun oynamalarına imkân sağlamıştır. Bu oyunlarda bulunan rekabet ortamı çocuklardan yetişkinlere kadar herkesi bu platformlarda aşırı zaman geçirmeye ve belli bir bağımlılığa götürmektedir. b) pornografi bağımlılığı; internetten önce sadece dergiler ve ulaşılması zor kasetler vasıtasıyla izlenebilen pornografik materyaller internetin yaygınlaşmasıyla cep telefonundan laptoptan ve bilgisayardan herhangi bir ortamda herhangi bir zamanda ulaşılabilir hale gelmiştir. Bu durum gelişim çağındaki çocukları ciddi şekilde tehdit etmektedir. c) gerçek hayattan soyutlanma; internetin gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla birlikte, insanlar farkında olmadan sanal ilişkilerine ve aktivitelerine gerçeklerinden daha fazla değer verebiliyorlar ve bu da gerçek hayattan soyutlanma, etrafındakilerden uzaklaşma gibi sonuçlar doğurabiliyor. Bunların dışında Ayas ve ark. (2016) internet teknolojisinin olumsuz yönlerini beş ana başlık altında toplamışlardır. Bunlar internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, oyun bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı ve sanal zorbalıktır. Bu çalışmada ele alınan olumsuz özellik ise sosyal medya bağımlılığıdır. Bu özellikler incelendiğinde internet teknolojisinin en önemli yan etkilerinden birisinin bağımlılık olduğu görülmektedir.

Herbir bağımlılık türünü incelemek yerine internet bağımlılığından yola çıkarak diğerlerini de anlayabiliriz. İnternet bağımlılığı interneti kontrol dışı kullanmak suretiyle bireyin hayatında olumsuz etkiler ve fonksiyon bozukluklarına neden olması olarak tanımlanmıştır (Tao ve ark, 2010). İnternet bireylere gerçeklikten uzaklaşma, günlük hayatın sıkıntılarını göz ardı etme şansı vermektedir. Ayrıca internete bağlıken yaşanan deneyimler beyinde çeşitli uyarılara neden olabilir. Bu da internet kullanımında hissedilen duygu durumunu ve psikolojiyi değiştirebilir. Bu etkenler bireyin patolojik internet kullanımına neden olabilir (Young, 1997). Sosyal medya, akıllı telefon, oyun bağımlılıklarına da bakıldığında bunların internetin içinde daha spesifik bir formda oldukları ya da internet kullanımına olanak sağladıkları düşünülebilir. Bu nedenle internet bağımlılığındaki psikolojik ve duygusal unsurlar bu bağımlılık türlerini de açıklamak için kullanılabilir. Bu çalışmada sosyal medya platformlarından birisi olan Instagram bağımlılığı üzerinde durulmuştur.

Facebook'un 2004 yılında internet ortamına sürülmesinden ve kullanıcılar tarafından benimsendiğinin görülmesinden sonra farklı uygulamalar bunu hızla takip ederek birçok sosyal ağ sitesi ve uygulaması ortaya çıkarak internette sosyal medya devrimi yapıldığı söylenebilir. Sosyal ağları da içine alan sosyal medya kavramı günümüzde internetin en önemli parçalarından birisi haline gelmiştir.

Sosyal medyabireylerin internet üzerinden iletişim kurmasına olanak sağlayan, Facebook, Twitter, Instagram ve benzeri sosyal ağ platformlarını da içerisinde barındıran bir teknolojidir (Corbeil ve Corbeil, 2011). Sosyal medya bireylerin sanal topluluklar vasıtasıyla bilgi ve fikir alışverişi yapmasını, çeşitli konularda etkileşime girmelerini sağlayan platformlardır. Sosyal medya bireylerin, toplulukların ve organizasyonların paylaşımlarda bulunabilmesine, beraber üretmesine, tartışmasına ve kullanıcıların oluşturduğu içeriklerde çevrimiçi değişikliklerde bulunulmasına imkan sağlayan yüksek derecede interaktif platformlardır. Bu platformlarda bireyler oluşturdukları profiller üzerinden birbirleriyle bağlantı kurar ve bu bağlantıların toplamı da sosyal ağları oluşturur (Obar ve Wildman, 2015). Sosyal medyaya hem telefon uygulaması hem de bilgisayar üzerinden ulaşmak mümkün olsa da bu platformların asıl kullanım ortamı telefon uygulamaları şeklindedir. Bu sayede tüm dünyaya her türlü engelden ve araçtan bağımsız olarak etkileşme, birbirine dokunma imkânı verir.

Sosyal medyanın dünya çapında kullanım oranlarını ve yaygınlığını tespit etmek amacıyla birçok araştırma yapılmaktadır. We Are Social (2017) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda dünya üzerindeki internet kullanıcılarının %74'ünün aynı zamanda sosyal medya kullanıcısı olduğu, aktif sosyal medya kullanıcı sayısının 2.8 milyara yaklaştığı belirtilmiştir. Bununla bağlantılı olarak dünyada 4.9milyar bireysel mobil telefon bulunduğunu, 2.5 milyar kişinin mobil telefonu üzerinden sosyal medya kullanıcısı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca yapılan çalışma özetlenecek olursa; Ocak 2017 itibariyle dünyanın yarıdan fazlasının akıllı telefon kullandığı, dünya nüfusunun üçte ikisinin mobil telefonu olduğu, dünyadaki internet trafiğinin yarıdan fazlasının cep telefonları üzerinden yapıldığı, mobil bağlantıların yarıdan fazlasının geniş bant internet üzerinden olduğu ve dünyanın beşte birinden fazlasının geçtiğimiz otuz gün içerisinde çevrimiçi alışveriş yaptığı söylenebilir. Sosyal medya kullanıcı sayısının geçen yıla göre %21 artarak internet kullanıcı

sayısındaki artış oranını ikiye katladığı, mobil cihazlar üzerinden sosyal medya kullanımının ise %30 arttığı belirtilmektedir (We Are Social, 2017).

Sosyal medya bünyesinde yer alan sosyal ağ platformlarından kullanıcı sayısına göre en popüler olanlarının sırasıyla Facebook, Whatsapp, Facebook Messenger, QQ, WeChat, QZone, Instagram, Tumblr, Twitter, Baidu Tieba, Skype, Viber, Sina Weibo, Snapchat olduğu, bu çalışma kapsamında araştırılan Instagram'ın 600 milyon kullanıcı sayısı ile dünyanın en popüler yedinci sosyal ağ platformu olduğu belirtilmiştir (Statista, 2017).

Daha önce belirtildiği gibi internetin ve sosyal medyanın insan hayatına kazandırdığı olumlu avantajların yanında bir takım olumsuzluklar da getirebildiği söylenebilir. Bunlardan bir tanesi sosyal medyanın aşırı ve yanlış kullanımı sonucunda bağımlılık düzeyine gelmesidir. Sosyal medya bağımlılığı kavramı tıbbi olarak tanımlanmamış olsa da internet bağımlılığından yola çıkarak bireyin sosyal medya kullanım isteğini kontrol edememesi ve aşırı kullanım nedeniyle hayatının birçok alanında olumsuzluklar yaşaması şeklinde özetlenebilir. Sosyal medyanın bağımlılık haline gelmesinde bireyin gerçek hayatlarında alamadıkları ilgi, önemsenme, aidiyet gibi pozitif duyguları bu sanal platformlarda bulma çabası ve başarısı bu araçların kullanımında patolojik hale gelebilmektedir (Ünal, 2015).

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Literatür incelendiğinde Instagram bağımlılığı ile ilgili yeterli çalışma olmadığı ve Instagram bağımlılığının kişilik yapılarıyla ilişkilendirilmediği görülerek bu çalışma planlanmıştır. Bu araştırmada üniversite öğrencileri arasında Instagram bağımlılığı ile beş faktör kişilik özellikleri ve kendini sevme arasında ilişki olup olmadığının araştırılması amaç olarak ele alınmıştır. Bunun yanında üniversite öğrencileri arasında Instagram bağımlılığı seviyeleri öğrencilerin cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, yaşları, günlük internet kullanım süreleri ve fakültelerine göre farklılaşmakta mıdır? sorusuna da cevap aranmıştır.

1.2. ALT PROBLEMLER

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Üniversite öğrencilerinin Instagram bağımlılık düzeyleri nelerdir?
2. Üniversite öğrencilerinin Instagram bağımlılığı düzeyleri
 - a) cinsiyete,
 - b) sınıf düzeyine,
 - c) fakültelere göre farklılık göstermekte midir?
3. Üniversite öğrencilerinin Instagram bağımlılık düzeyleriyle beş faktör kişilik özellikleri, kendini sevme ve günlük internet kullanımı arasında ilişki var mıdır?
4. Üniversite öğrencilerinin Instagram bağımlılık düzeylericinsiyet, yaş, kendini sevme, kişilik özellikleri ve günlük internet kullanımı tarafından yordanmakta mıdır?

1.3. ÖNEM

Sosyal medya bağımlılığının ilişkili olduğu duygusal, sosyolojik ve psikolojik faktörleri incelemek amacıyla geçmişte birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda sosyal medya bağımlılığının psikolojik iyi oluş, sosyal özgüven (Valkenburg, Peter ve Schouten, 2006), yalnızlık (Balcı ve Gölcü, 2013; Özgür, 2013; Wan, 2009), sosyal etkileşim, zaman geçirme, eğlence amacı, yalnız kalmama ve iletişim kurma isteği (Dhaha, 2013; Sofiah, Omar, Bolong ve Osman, 2011), algılanan mutluluk ve haz (Turel ve Serenko, 2012), depresyon (Andreassen ve ark., 2016; Kırçaburun, 2016b; Koç ve Gülyavaş, 2013) ve benlik saygısı (De Cock ve ark., 2014; Kırçaburun, 2016b; Wilson, Fornasier ve White, 2010) gibi faktörlerle ilişkili olduğu belirtilmiştir. Ayrıca sosyal medya bağımlılığının kişilik özellikleriyle ilişkisini inceleyen çalışmalar sonucunda da sosyal medya bağımlılığıyla dışadönüklük (Wilson, Fornasier ve White, 2010), yumuşakbaşlılık (Marino ve ark., 2016), özdenetim (Kuss ve Griffith, 2011), nörotizm (Shermann, 2011) ve deneyime açıklık (Andreassen ve ark., 2013) arasında ilişkiler bulunduğu belirtilmiştir.

Sosyal medya bağımlılığıyla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında birçok faktörle ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Ortaya çıkarılan bu bulgular daha çok genel sosyal medya bağımlılık ölçekleri ve Facebook bağımlılık ölçekleri kullanılarak yapılan çalışma sonuçlarından elde edilmiştir. Literatür incelendiğinde Instagram bağımlılığıyla ilgili yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Instagram, başta Facebook olmak üzere diğer sosyal ağ platformlarından içerik olarak ayrılmaktadır. Bu farklılıklardan en önemlisi Instagram'ın sadece fotoğraf ve video paylaşımına odaklanmış olmasıdır. Instagram, bireylerin mobil telefonlarını kullanarak anlık özçekimler yapıp paylaşabildikleri, canlı yayın yapabildikleri, paylaşımlara yorumlar yapabildikleri, paylaşılan video ve fotoğrafları beğenebildikleri bir platformdur. Internet Live Stats web sitesinin verilerine göre Instagram'da bir saniyede dünya çapında ortalama 700 civarı fotoğraf paylaşmaktadır. Instagram uygulamasının popülaritesinin altındaki nedenlere bakarsak; sağladığı fotoğraf filtreleme ve düzenleme imkânıyla fotoğraflara profesyonel görünüm kazandırma imkânı, fotoğrafların birden fazla sosyal ağda aynı anda kolayca paylaşılabilmesi, fotoğraf ve video yükleme hızının yüksek seviyede olması ve uygulamanın kullanımının çok kolay olması olarak gösterilebilir. Instagram uygulamasının tüm dünyada anlık fotoğraf çekip yayınlamak anlamına gelen özçekim kavramının yaygınlaşmasında katkıları olduğu söylenebilir.

Instagram'ın diğer sosyal medya araçlarından ayrılarak kendine has bağımlılık yapabilecek ve kullanım miktarını ayarlayamamaya yol açabilecek çekici özellikleri bulunmaktadır. Instagram uygulaması başkalarının profillerini takip etme, başkaları tarafından takip edilme, fotoğraf ve video yükleme, başkaları tarafından yüklenen fotoğraf ve videoları beğenme, onlar hakkında yorum yapabilme imkânları sağlamaktadır. Bu özellikler bireylerde aşırı fotoğraf yükleme, yüklenen fotoğrafa gelen beğenileri ve yorumları takip etmek için sürekli uygulamaya bakma veya başkalarının yükledikleri fotoğrafları sürekli takip etme isteği sonucu bağımlılık haline gelebilmektedir (Mateo, 2014). Instagram, tüm dünyaya açılan avucunun içinde tutulan küçük bir pencereye benzemektedir. Bu pencereden gerçek hayatta asla göremeyeceğin etkileşemeyeceğin insanlara sanal olarak dokunabilmek, ilgi çekici bulduğun insanların paylaşımlarına bakarak hayatları hakkında fikir sahibi olabilmek, farklı konulardaki farklı insanların paylaşımlarını keşfedebilmek açılarından ve en tehlikelisi de zamanla kendi sıkıcı gerçekliğinden uzaklaşmak için

Instagram’da kimisi abartı kimisi gerçek kişilerin renkli hayatlarını sürekli takip edip onların yaşadığı hayata izleyici olmak suretiyle bağımlılık haline gelmeye çok müsait bir uygulama olarak dikkat çekmektedir (Blalock, 2014).Bu açılarından değerlendirildiğinde Instagram bağımlılığının ve bunu etkileyen faktörlerin incelenmesinin önemli olduğu ve elde edilecek bulguların literatüre büyük katkılar sağlayabileceği düşünülmüştür.

Bağımlılık bireylerin sosyal, duygusal ve profesyonel hayatlarına birçok olumsuz etkisi olan, yaşam fonksiyonlarını deforme eden en tehlikeli psikolojik rahatsızlıklardan birisidir. Okul çağında olup eğitimine devam eden gelişimini henüz tamamlamamış gençlerin gelişimine, sosyal ilişkilerine, akademik başarılarına olumsuz etkileri olabilecek değişkenlerin yaygınlığının belirlenmesi, bu değişkenlere etki edebilecek sosyolojik, psikolojik ve demografik faktörlerin tespit edilmesi önleme ve önünü kesme çalışmaları için önem arz etmektedir.Bu doğrultuda, bu çalışma Instagram kullanımının her geçen gün artış göstermesinden dolayı **güncel**, kendini sevme ve kişilik özelliklerinin Instagram bağımlılığıyla ilişkisini ortaya koyacak olmasından dolayı **işlevsel**, çalışmanın daha önce yurt içinde ve yurtdışında eşi ve benzerinin olmaması açısından **özgün** ve araştırma sonucunda elde edilecek bulguların sorunun ortaya konması ve alanda çalışan araştırmacılara yol gösterici ve aydınlatıcı olması açısından **gerekli** olduğu söylenebilir.

1.4.SINIRLILIKLAR

1. Bu araştırma örneklem ile sınırlıdır.
2. Bu araştırmanın bulgu ve sonuçları veri toplama araçlarının ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
3. Çalışma ilişkisel olduğundan dolayı burada elde edilen sonuçlar nedensellik ifade etmez.

1.5.TANIMLAR

Instagram bağımlılığı: Bireyin Instagram kullanım miktarını kontrol edemeyip patolojik kullanımı sonucunda sosyal, profesyonel ve duygusal hayatında olumsuz etkiler görülmesidir (Tao ve ark., 2010 tarafından yapılan internet bağımlılığı tanımına göre yapılmıştır).

Kendini sevme: Bireyin dışarıdan gelen eleştirilerden çok kendini sosyal açıdan değerlendirip toplum içinde değerli görüp görmemesi ve herhangi bir davranışa ya da kabiliyete bağlı kalmadan, öznel değerlendirme sonucunda hissettiği özdeğerdir (Tafarodi ve Swann, 2001).

Kişilik: Bireylerin birbirinden farklılaşmasını sağlayan, hem doğuştan gelen hem de yaşantıyla kazanılan deneyimlerin etkisiyle oluşan bileşenlerin bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Doğan, 2012).

Beş faktör kişilik özellikleri: Kişilik özelliklerinin dışadönüklük, deneyime açıklık, nörotizm, özdenetim ve yumuşakbaşlılık olmak üzere beş boyutta açıklanabileceğini savunan yaklaşımdır (McCrae ve John, 1992).

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1.1. Teknolojinin Olumsuz Etkileri

Son yıllarda günlük hayatımızda kullanımının hızla arttığı ve birçok açıdan hayatımızı kolaylaştıran teknolojik cihazların ve aygıtların aynı zamanda insan hayatına maddi ve manevi olumsuz etkilerinin de olduğu söylenebilir. Bunun nedeni olarak bu teknolojik aletlerin amacı dışında ve aşırı kullanımı olarak gösterilebilir. Ayas ve ark. (2016) teknolojinin olumsuz etkilerini internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, oyun bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı ve sanal zorbalık olmak üzere beş başlık altında toplamışlardır. Ayrıca özellikle öğrenciler üzerinde bu teknolojik aygıtların bağımlılık ve sanal zorbalık dışında çalışma etiğinde azalma, sanal suçlarda artış, aileden kopma, fiziksel gelişimde olumsuzluklar, aldatma, tembelleşme, kötü çevre edinme, özel hayatın deşifre olması, yüz-yüze iletişim yeteneğinde azalma, yaratıcılığın ve bağımsızlığın azalması, zaman kaybı ve uyku rahatsızlıkları gibi negatif etkileri olduğu da bildirilmiştir (Nguyen, 2016).

Tüm bu olumsuzlukların görüldüğü aygıtların en önemli ortak özelliği internet kullanımı yapılıyor olmasıdır. İnternet kullanımı bu cihazların kullanımında olmazsa olmaz durumdadır. Bu nedenle internet kullanımının olumsuz etkileri üzerinde spesifik olarak durulması gerekmektedir. İnterneti problemlili ya da aşırı ya da bağımlılık düzeyinde kullanan bireylerde depresyon, yalnızlık ve gerçek hayat sosyal ilişkilerde azalma görüldüğü belirlenmiştir (WEB1). Bununla birlikte, Mazer ve Ledbetter (2012) bireylerin çevrimiçi olarak kendilerini sergilemek istemeleri ve sosyal iletişim kurmak istemelerinin internet kullanım miktarını aşırıya götürdüğünü, bireyin yüz yüze etkileşim gösterme yeteneklerinin zayıf olmasının

buna neden olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca takıntılı düzeyde internet kullanımının da bireylerin iyi oluşlarını bozduğu sonucuna ulaşmışlardır.

2.1.2. İnternet

İnternet iki veya daha çok sayıda bilgisayarın birbiriyle bağlantısıyla ve bu bağlantıların meydana getirdiği ağların birbirine bağlanmasıyla oluşan tüm dünyaya yayılmış olan bir iletişim sistemidir (İçel, 1998'den akt. Has, 2015). İnternet 1960 lı yıllarda Amerika Birleşik Devletlerinde temelleri atılmış olan günümüzde dünyanın bir ucundan diğerine her yeri sarmış olan bir network ağıdır. Dünya çapında internet kullanımı özellikle 1990'lı yılların ortalarından ve sonlarından itibaren çok hızlı şekilde yaygınlaşmaya başlamıştır (Living İnternet, 2015). Telefon, radyo, televizyon, basılı gazete vb. tüm iletişim ve haberleşme araçları internete göre şekillenmeye ve yeniden tanımlanmaya başlamıştır. Bununla birlikte e-posta, akıllı telefonlar, internet üzerinden müzik, film ve video yayınları, elektronik gazeteler ve kitaplar gibi birçok yeni olgu hayatlarımıza girmiştir. İnternetin hayatımıza girmesiyle anlık mesajlaşma, forumlar, sosyal ağlar gibi platformlarla bireyler arası yeni etkileşim yolları oluşmasına ve hızla yaygınlaşmasına yol açmıştır. Haziran ayına ait olan güncel istatistikler dünya üzerinde yaşayan insanların %50.1 inin internet kullanıcısı olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda bu oran 2000 yılı internet kullanıcı verilerine göre %918.3 artış manasına geldiği belirtilmiştir (WorldStats, 2016).

İnternet kullanıcılarına alışveriş yapma, bilgiye ulaşma ve eski ilişkileri sürdürüp yeni ilişkiler edinme imkânları sunmaktadır (Leung, 2004). İnternet kullanımı yaşam şeklimizi ciddi olarak değiştirmiş olup bireyler kabul edilme, güven kazanma, aidiyet hissetme, romantik ilişkiler yaşamak amaçları gibi eğlence, alışveriş, bilgiye ulaşma ve iletişim amacının dışında da internet kullanmaya ciddi bir eğilim göstermektedirler (Young, 1997). Young (1997)'e göre bazı bireyler daha da ileri giderek gerçek kimliklerini gizleyerek sosyal hayatlarında elde edemedikleri kabul ve aidiyet duygusunu internet ortamlarında gerçek hallerinden farklı şekilde kendilerini yansıtarak elde etmeye de çalışmaktadırlar. Bu tarz bireylerin gerçek hayatta reddedilme ve kabul görmeme korkusu nedeniyle bu yola başvurduklarını da ifade etmiştir. Ayrıca internet kullanımının kişileri günlük hayat stresinden

arındırarak rahatlamalarını sağladığı, daha doğru bir ifadeyle strese neden olan etkenleri görmezden gelmesine unutmamasına yardımcı olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle bireylerin interneti acılarını, korkularını, öfkelerini ve başka olumsuz duygularını görmezden gelmek ve onlardan kaçınmak için kullanabildikleri ifade edilmiştir (Schimmenti ve Caretti, 2010).

Günümüzde internet tüm dünyada insan hayatının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir ve büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Fakat bu pozitif özelliklerinin yanında internetin ve buna bağlı teknolojilerin yanlış ve amacı dışında kullanımı olumsuz etkilere neden olmaktadır. Bu olumsuzluklardan birisi de internet bağımlılığıdır.

2.1.3. İnternet Bağımlılığı

Kontrol dışı internet kullanımı bağımlılık türlerinden biri olarak görülmekte ve internet bağımlılarının başka şeylere bağımlı olanlarla benzer davranışlar gösterdikleri belirlenmiştir (Oktan, 2011). Tao ve ark. (2010) internet bağımlılığını bireyin internet kullanımını kontrol etme yetkinliğini gösterememesi sonucu bireyin hayatına olumsuz etkiler ve fonksiyon bozukluğuna neden olması şeklinde tanımlamışlardır. Araştırmacılar yaklaşık 20 yıldır internet bağımlılığı konusunda çalışmalar yapmaktadırlar. “internet bağımlılığı” konsepti ilk defa Goldberg tarafından 1996 da ortaya atılmıştır (Suler, 1998). Aynı yıl daha sonra Young internet bağımlılığı konusunda ilk deneysel çalışmayı yaparak Amerikan Psikoloji Derneğinin yıllık konferansında sunmuştur (Young, 1996). Bu çalışmasında Young patolojik kumarbazlık için kullanılan dsm-iv ü internet bağımlılığına uyarlayarak 8 maddelik Young Teşhis Kriteri ni oluşturmuştur (Young, 1996). İki yıl sonra da bu ölçeği madde kullanımı kriterlerini ekleyerek geliştirmiştir ve sonuç olarak 20 maddeden oluşan internet bağımlılık testini meydana getirmiştir (Young, 1998).

Young in çalışmaları internet bağımlılığı konusunda öncü kabul edilse de, paralel olarak diğer araştırmacılar tarafından başka anketler de geliştirilmiştir. Örnek olarak Brenner (1997) 32 maddeden oluşan internet kaynaklı bağımlı davranış anketini geliştirmiştir. Bunun yanında Morahan-Martin ve Schumacher (2000) problemleri internet kullanımını ölçmek amacıyla 13 maddeden oluşan patolojik kullanım ölçeği geliştirmiştir. Bunların yanında Beard ve Wolf (2001) 8 maddeden oluşan bir bağımlılık ölçeği geliştirmişlerdir. Aşırı internet kullanımını bağımlılık şeklinde ele

almış olan bu çalışmaların yanında bazı araştırmacılar internet bağımlılığının madde bağımlılığından farklı olduğunu savunurken (Jenaro, Flores, Gómez, Vela-González ve Gil-Caballo, 2007), bazılarının ise internet bağımlılığı gibi davranışsal bağımlılık türlerinin de madde bağımlılığı ile eşit derecede tehlikeli bir bağımlılık türü olduğunu ve aynı ciddiyette ele alınması gerektiğini savunmaktadırlar (Griffiths, 2005). Bu farklı görüşler nedeniyle internetin aşırı kullanılması sorununu bağımlılık dışında problemlerli internet kullanımı şeklinde ifade etmek de mümkündür.

İnternet bağımlılığına benzer bir kavram olan problemlerli internet kullanımı kavramı Davis (2001) tarafından ortaya atılmıştır. Davis, internet kullanımında uyumsuz davranış ve bilişsellik gösterilmesini problemlerli internet kullanımı sonucunda bireyin hayatında olumsuz sonuçlar görülmesi olarak yorumlamıştır. Davis problemlerli internet kullanımını özel ve genel olarak ikiye ayırmıştır. Özel problemlerli internet kullanımında sanal seks, sanal kumar ve hisse senedi alım satımı kategorilerine indirirken; genel problemlerli internet kullanımını ise internetin genel olarak aşırı kullanımı sonucunda hayatta oluşan olumsuz ve negatif etkileri ifade etmektedir. Davis, özel ile genel problemlerli internet kullanımını, ilkinde bireyin internet olmasa da bir şekilde aşırılık gösterebileceği davranışlardan oluşurken ikincisinin internet kaynaklı aşırılıklar ve yanlış kullanımları ifade ettiğini belirtmiştir.

Her ne kadar alışkanlık haline gelen davranışların bağımlılık olarak ifade edilmesi konusu psikologlar ve psikiyatristler arasında tartışılmaya devam etse de (Leung, 2004) aşırı internet kullanımının sonucunda ciddi sıkıntılar olduğu belirlenmiştir. Geçmiş çalışmalarda interneti sağlıksız kullanma sonucunda oluşan sıkıntılardan bazıları psikolojik bozukluklar (Beranuy, Oberst, Carbonell ve Chamarro, 2009), alkol, sigara ve madde kullanımında artış (Yen ve ark., 2008), kaygı, depresyon, sosyal olarak dışarda kalmak, düşük benlik saygısı, utangaçlık ve duygusal ve sosyal becerilerde azalma (Jenaro ve ark., 2007) şeklinde belirtilmiştir. İnternet bağımlılığı ve problemlerli internet kullanımı hakkında birçok çalışma yapılmıştır ve yapılmaya devam edilmektedir. Bu sorunun bireylerin daha az gerçek sosyal ilişkiye neden olup olmayacağı; internetin pozitif özelliklerinin olumsuz etkilerinin gölgesinde kalıp kalmadığı ve internet kullanımının çeşitli psikolojik semptomlarla ilişkisi olup olmadığı konusunda çeşitli görüşler ve araştırma sonuçları bulunmaya devam etmektedir (Engelberg ve Sjoberg, 2004).

Yapılan alışmalar incelendiğinde internet bağımlılığının madde kullanımında artış, depresyon, dūřuk benlik saygısı, içine kapanıklık, sosyal becerilerde azalma gibi negatif faktörlerle ilişki içerisinde olduğu görülmektedir.

2.1.4. Sosyal Medya

Sosyal medya bireylerin bilgiyi, dūřnceleri ve benzeri birçok konuyu sanal topluluklar ve ağlar vasıtasıyla oluşturmalarına ve paylaşmalarına olanak sağlayan bilgisayar temelli teknolojilerdir. Sosyal medya interaktif web 2.0 internet tabanlı olan, kullanıcıların oluşturdukları mesajlar ve yorumlar, fotoğraflar ve videolar ile evrimii etkileşimler sonucu üretilen tüm verilerden oluşan; kullanıcıların profillerinin birbirleriyle bağlantı kurması yoluyla oluşturulan sosyal ağların temelini oluşturan ve hem telefon aplikasyonu hem de bilgisayar ile ulaşılabilen teknolojik uygulamalardır (Obar ve Wildman, 2015).

Sosyal medya bireylerin, toplulukların ve organizasyonların paylaşımlarda bulunabilmesine, beraber üretmesine, tartışmasına ve kullanıcıların oluşturduğu içeriklerde evrimii değişikliklerde bulunulmasına imkan sağlayan yüksek derecede interaktif platformlardır. Sosyal medya, iş dünyasında, organizasyonlarda, topluluklarda ve bireyler arasında iletişim sağlanmasında çok önemli ve dikkate değer değişimler getirmiştir (Kietzmann, Hermkens, McCarthy ve Silvestre, 2011). Kietzmann ve ark. (2011) sosyal medyanın yedi işlevsel bloktan oluştuğunu ve bunların da hüviyet, iletişim, paylaşma, mevcudiyet, bağlantılar, şöhret ve gruplar olduğunu öne sürmüşlerdir.

Sosyal medya bireylerin internet aracılığıyla iletişim kurmasını sağlar ve bünyesinde evrimii etkileşime olanak sağlayan sosyal ağ platformlarını da barındırır (Corbeil ve Corbeil, 2011). Yapılan çalışmalarda dünya çapında 7.4 milyar insan arasında 3.4 milyarının aktif internet kullanıcısı olduğu ve bu 3.7 milyarın da 2.7 milyarının sosyal medya kullanıcısı olduğu belirtilmiştir (We Are Social, 2017). İstatistikler dünya nüfusunun yarısının evrimii olduğunu ve bunların da büyük bir çoğunluğunun sosyal medya kullanıcısı olduğunu göstermektedir. Ocak 2017 istatistik verilerine göre sosyal medya platformlardan kullanıcı sayısı en fazla olanlardan bazıları Facebook, Whatsapp, Facebook Messenger, QQ, WeChat, QZone, Instagram, Tumblr, Twitter, Baidu Tieba, Skype, Viber, Sina Weibo,

Snapchat'dir. Ocak 2017 verilerine göre aktif kullanıcı sayısına göre 1.87 milyar kullanıcı sayısı ile Facebook dünyanın en çok kullanılan sosyal ağ platformu olmaya devam etmekte olup 600 milyon kullanıcı sayısı ile Instagram en popüler 7. sosyal ağ platformu durumundadır (Statista, 2017). Yapılan başka bir araştırma sonucuna göre, aktif internet kullanıcı sayısı bir önceki yıla göre %10 artış gösterirken, aktif sosyal medya kullanıcı sayısı %21 artış göstermiştir.

Yapılan araştırmalarda internet ve sosyal medya kullanımının dünya çapında çok hızlı ve ciddi şekilde artış gösterdiği ve günlük hayatımızın vazgeçilmez parçası haline gelmeye başladığı görülmektedir. Bu nedenle de bireylerin sosyal, profesyonel her açıdan hayatlarına maddi ve manevi önemli şekillerde etkilemektedir. Görülen bu etkinin bazısı olumlu olurken bazı negatif etkiler de görülmektedir. Bu negatif etkilerden en önemlilerinden birisi de sosyal medyanın yanlış ve amacı dışında kullanımı sonucundan bireylerde bağımlılık haline gelmesidir.

2.1.5. Sosyal Medya Bağımlılığı

Sosyal medya bağımlılığı bireylerin sosyal medya platformlarında geçirdikleri zamanın fazlalığı nedeniyle hayatlarının diğer kısımlarını aksatması sekteye uğratması manasında kullanılan bir ifade olmakla beraber, sosyal medya bağımlılığının bir hastalık veya rahatsızlık olarak resmi tıbbi tanımlanması halen bulunmamaktadır. Buna rağmen bağımlılığın tanımından yola çıkılarak sosyal medya bağımlısı bireyin sürekli sosyal medya profillerini kontrol etmeleri veya başkalarının profillerini ve güncellemelerini takip etme isteğiyle saplantı haline gelmesi sonucu aşırı kullanım yapan kişi olarak ifade edilebilir (Walker, 2016). Tıbbi olarak tanımlanmasa da, Ünal (2015) sosyal medya bağımlılığının tanımını “bilişsel, duyuşsal ve davranışsal süreçler ile gelişerek kişinin hayatındaki özel, iş/akademik, sosyal alan gibi günlük yaşamının pek çok alanında meşguliyet, duygu durum düzenleme, tekrarlama ve çatışma gibi problemlere yol açan psikolojik bir sorun”(s:93) şeklinde yapmıştır.

Bireylerin sosyal medyayı bağımlılık düzeyinde kullanmalarının bir nedeni olarak kişinin kendisini saklayabilmesi veya farklı şekillerde sunabilmesi imkanı olarak gösterilebilir. Yapılan çalışmalar kendini çok beğenen bireylerin kendilerini özbenlikleriyle yansıtabilmeleri, gerçek yaşamlarında sahip olamadıkları veya

olduklarından farklı özellikleri gösterebilmeleri veya göstermek istemedikleri yönleri saklayabilmeleri nedeniyle aşırı kullanım halini alabildiği belirtilmiştir (Andreassen, Pallesen ve Griffiths, 2017). Bu nedenle bireylerin gerçek hayatlarında ilgi, önemsenme, aidiyet gibi duygularını istedikleri düzeyde tatmin edememeleri ve sosyal medya gibi sanal ortamlarda bu ihtiyaçlarını karşılama beklentisi ve çabası bu platformların kullanımında patolojik etkilere neden olabilmektedir (Ünal, 2015). Bununla birlikte yapılan çalışmalar bireylerin özgüven düzeyleriyle sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasında negatif korelasyon olduğunu ve depresyonla pozitif ilişki içerisinde olduğunu ortaya koymaktadır (Kırcaburun,2016).

Araştırmacılar sosyal medya bağımlılığını sigara, alkol ve madde bağımlılığı gibi spesifik olarak değerlendirmeye başlamışlardır. Sosyal medya üzerinde çok fazla zaman geçirerek bildiri takibi yapmak psikologlar tarafından sosyal-bildiri-bağımlılığı şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tarz kullanıcılar sosyalleştiklerini düşünseler de aslında gerçek hayatta sosyallikten uzaklaşmaktalar ve gerçek sosyal ilişkilerden kaçınma davranışı göstermeye yatkınlaşmaktalar. Bu şekilde bağımlı hale gelen bireyler ailesiyle ilişkilerini sürdürmekte zorlanırken her sabah sosyal medyadaki sanal arkadaşlarına selam vermekten çekinmemektedirler (Çam ve İşbulan, 2012). Bu nedenle sosyal medya bağımlılığı toplumun birliğini ve bütünlüğünü, sosyal yaşantının devamını ve çeşitliliğini, bireyler arası ilişkilerin sağlığını yediden yetmişe tehdit eden sıkıntılardan birisi haline gelmektedir.

2.1.7. Instagram

Instagram, bireylerin içerik paylaşımları yaparak birbirleriyle etkileşime girebildiği sosyal medya araçlarından bir tanesidir. Instagram, kullanıcılarına fotoğraf ve video paylaşımı yapmaları imkanı tanıyan özellikle kullanıcının arkadaşlarıyla fotoğraf ve video paylaşımı yapmasına odaklanmış bir sosyal ağ uygulamasıdır. 2010 yılında Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından ios platformuna özel olarak sunulduktan 2 yıl sonra android işletim sistemine sahip telefonlar için de kullanılabilir hale getirilmiştir (Murph, 2012). İlk piyasaya sürüldüğü andan itibaren çok hızlı şekilde kullanıcı sayısını arttırarak 2 yıl içinde 90 milyon aylık kullanıcı sayısına ulaşmış, günlük 40 milyon fotoğrafın paylaşıldığı bir platform haline gelmiştir (DesMarais, 2013). Bu hızlı yükseliş ve artan popülerite dünyanın en büyük sosyal ağ platformu

Facebook'un sahibi Mark Zuckerberg'un dikkatini çekmiştir ve Instagram 2012 yılında 1 milyar dolar karşılığında Facebook tarafından satın alınmıştır (Stern, 2012).

Instagram uygulamasının bu kadar popüler hale gelmesine neden olarak birkaç madde sayılabilir. Bunların ilki mobil telefonla çekilen vasat düzey kalitedeki fotoğrafların Instagram'ın sağladığı filtrelerle profesyonel görünüm kazanması. İkinci olarak, telefonla çekilmiş olan bir fotoğrafın tek tek paylaşımına uğraşmak yerine Instagram sayesinde aynı anda birkaç farklı sosyal ağ platformunda paylaşılabilmesi. Üçüncü olarak, fotoğrafları ve videoları yükleme hızının diğer servislere nazaran çok daha hızlı ve etkili olması (WEB2). Ayrıca Instagram'ın diğer uygulamalarla kıyaslandığında kullanımını diğerlerine göre çok daha basit olması da bir başka neden olarak gösterilebilir. Diğer uygulamalarda farklı özelliklere odaklanmak gerekirken, Instagram sadece tek bir ana özelliği vardır bu da fotoğraf paylaşmayı ve paylaşılan fotoğrafları görmeyi oldukça basit hale getirmektedir (WEB3).

Ocak ayında Statista (2017) tarafından sunulmuş olan sosyal medya araştırma sonuçlarına göre Instagram 600 milyon aktif kullanıcı sayısı ile Facebook, Whatsapp, Facebook Messenger, QQ, WeChat ve QZone'dan sonra yedinci en fazla kullanıcı sayısı olan sosyal ağ platformu durumundadır. Eylül 2015 verileriyle kıyaslandığında aktif Instagram kullanıcı sayısı %50, Facebook satın aldıktan kısa süre sonraki Ocak 2013 verilerine göre ise 90 milyondan 600 milyona yükselerek %500 artış göstermiştir (Statista, 2017). Bu artış oranı diğer sosyal medya platformlarıyla kıyaslandığında daha fazla olarak göze çarpmaktadır. Bunun bir nedeni olarak dünya çapında cep telefonu kullanıcı sayısının artması gösterilebilir. We Are Social (2017) yaptığı araştırmaya göre dünya nüfusunun üçte ikisi cep telefonuna sahipken, dünya çapında yapılan web trafiğinin de yarıdan fazlası cep telefonları üzerinden gerçekleşmektedir. Ayrıca cep telefonu üzerinden aktif sosyal medya kullananların sayısı bir önceki yıla göre %30 artış göstermiştir (We Are Social, 2017). Instagram her ne kadar web sitesi ile bilgisayarlardan da ulaşılabilir olsa da bu uygulamanın asıl amacı cep telefonu ve tablet bilgisayarlar üzerinden kullanılması ve paylaşımlar yapılmasıdır. Bu nedenle mobil cihaz kullanımının ve mobil cihazlar üzerinden sosyal medya kullanımının artması Instagram kullanıcı sayısındaki agresif artışa açıklayabilecek etkenlerden birisi olarak görülebilir. Instagram'ın kullanıcı sayısını ve kullanım oranlarını arttırması beraberinde bu bireylerin hayatlarına bazı

olumlu ve olumsuz etkiler de getirmesi beklenebilir. Bunlardan birisi de kullanım miktarını ayarlayamayarak Instagram'ı patolojik seviyelerde kullanmaları ve bağımlı hale gelmeleri şeklinde düşünülebilir.

2.1.8. Instagram Bağımlılığı

Instagram bağımlılığını tanımlamadan önce bağımlılığın genel tanımlarını ve internet bağımlılığı kavramları incelenmelidir. Bağımlılık hakkında literatürde birçok tanımlama olduğu görülmektedir. Armstrong ve Pickard (2013), bağımlılığı bireye zarar vermesine rağmen davranışın gösterilmesini ve tekrar edilmesini kontrol altına alma kuvvetini, iradesini göstermeyi engelleyen çok güçlü ve alışkanlıktan kaynaklanan bir arzu, istek olarak tanımlamıştır. Goodman (1990) ise bir davranışın bireye verdiği zararlara ve negatif sonuçlara rağmen, sağladığı güzel duygular ve iç huzursuzlukta azalma hissi nedeniyle o davranışın kontrol edilmesinde yetersiz kalınması şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımlamalardan hareketle, bağımlılığın alınan güzel duygular nedeniyle davranışı kontrol etmede güçsüz kalmak ve davranışı farkında olmadan göstermek şeklinde özetlenebilir. Genel bağımlılık tanımlamalarının yanında, Instagram internetten bağımsız düşünülmemesi için internet bağımlılığı tanımına bakılmasının da faydalı olacağı düşünülmüştür. Yellowlees ve Marks (2007) internet bağımlısı bireylerin gösterdiği semptomları çevrimiçi olarak geçirilen zamanın kontrol edilememesi, internet dışındaki hayattan sıkılma, gerçek hayat ilişki ve etkileşimlerinden kendini uzaklaştırma ve depresyon ve yalnızlık duygularında artış olarak tanımlamıştır.

Instagram uygulaması başkalarının profillerini takip etme, başkaları tarafından takip edilme, fotoğraf ve video yükleme, başkaları tarafından yüklenen fotoğraf ve videoları beğenme, onlar hakkında yorum yapabilme imkanları sağlamaktadır. Bu özellikler bireylerde aşırı fotoğraf yükleme, yüklenen fotoğrafa gelen beğenileri ve yorumları takip etmek için sürekli uygulamaya bakma veya başkalarının yükledikleri fotoğrafları sürekli takip etme isteği sonucu bağımlılık haline gelebilmektedir (Mateo, 2014). Instagram, tüm dünyaya açılan avucunun içinde tutulan küçük bir pencereye benzemektedir. Bu pencereden gerçek hayatta asla göremeyeceğin etkileşemeyeceğin insanlara sanal olarak dokunabilmek, ilgi çekici bulduğun insanların paylaşımlarına bakarak hayatları hakkında fikir sahibi olabilmek, farklı

konulardaki farklı insanların paylaşımlarını keşfedebilmek açılarından ve en tehlikelisi de zamanla kendi sıkıcı gerçekliğinden uzaklaşmak için Instagram’da kimisi abartı kimisi gerçek kişilerin renkli hayatlarını sürekli takip edip onların yaşadığı hayata izleyici olmak suretiyle bağımlılık haline gelmeye çok müsait bir uygulama olarak dikkat çekmektedir (Blalock, 2014). Ayrıca Instagram’da bireysel kullanıcıların profilleri dışında fitness-motivasyon sayfalarından araba, seyahat, vb diğer ilgi çekici genel her kesimden markanın, ticari firmanın ve etkinliklerin sayfalarının bulunması da kullanım süresini farkında olmadan arttıran bir faktör olarak görülebilir.

Bağımlılık tanımlamaları ve Instagram’ın kendine has özelliklerini inceledikten sonra Instagram bağımlılığını tanımlamak istersek eğer; bireyin gerek kendi paylaşımları için gerek başkalarının akışını takip etmek için Instagram’da geçirdiği zamanı kontrol edememesi, Instagram’da görülen fotoğraf ve videoların takip edilen kişilerin gerçek hayatındaki ortamından daha ilgi çekici ve renkli olması nedeniyle Instagram dışında geçirilen hayattan sıkılması, Instagram’da gerçek hayatta bulunan arkadaş(takip edilen ve takipçiler) sayısınınve niteliğinin gerçek hayattakilerden daha fazla olması ve sosyallik ve iletişim ihtiyacını Instagram üzerinden giderme nedeniyle gerçek hayattaki sosyal ilişkilerden kopma ve bunların sonucunda depresyon ve yalnızlık duygularında artış yaşama olarak tanımlanabilir.

2.1.10. Beş Faktör Kişilik Özellikleri

Kişilik bireylerin birbirinden farklılaşmasını sağlayan, hem doğuştan gelen hem de yaşantıyla kazanılan deneyimlerin etkisiyle oluşan bileşenlerin bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Doğan, 2012). Kişilik teorisyenleri kişiliği tanımlamak için çeşitli teorik yaklaşımlar yapmışlardır. Literatür incelendiğinde on sekiz bin civarında kişilik özelliği ve bunlarla ilişkili olan yüzlerce ölçek bulunduğu görülmektedir (Costa ve McCrae, 2013). Goldberg (1981) bu çok çeşitli ve karışık özellik literatürünün beş ana başlıkta toplanabileceğini öne sürmüştür. Daha sonra Digman (1990) aynı şekilde Goldberg’e (1981) paralel olarak bu karışık literatürün Yumuşakbaşlılık, Deneyime Açıklık, Özdenetim, Dışadönüklük ve Nörotizm şeklinde açıklanabileceğini kabul etmiştir. Beş faktör yapısı kişilik farklılıklarının sadece beş özelliğe indirgenmediği manasına gelmemektedir. Aksine bu beş boyut herbir

kişiliğin içerisinde birçok sayıda özel spesifik kişilik karakteristiklerini barındıran geniş başlıkları ifade etmektedir (John ve Srivastava, 1999). Beş faktör kişilik modeli uzun yıllardır birçok çalışmada bireylerin kişiliklerini tanımlamak için etkili ve başarılı şekilde kullanılmaya devam edilmektedir. Kişilik özelliklerinin ayrıntılı karakteristik özellikleri aşağıda verilmektedir.

Yumuşakbaşlılık bireylerin çevreleriyle ilişkilerini yansıtan fakat dışadönüklükten farklı olarak bu ilişkilerin içeriğiyle ilgilenerek kalitesini ve tonunu açıklamakla ilgilenen kişilik özelliğidir. Yumuşakbaşlı bireyler kibardırlar, empati yaparak başkalarını anlama konusunda iyidirler, alçak gönüllüdürler, başkalarıyla işbirliği yapmaya yatkındırlar ve kişilere barışçıl bir yaklaşım sergileme eğilimindedirler (McCrae ve Allik, 2002). Ayrıca yumuşakbaşlılık iyi kalpli, güvenilir, cömert, iyi huylu, şefkatli, çatışmadan kaçınmayı ifade eder. Bunun tersi olan yumuşakbaşlı olmamak ise katı kalplilik, şüphecilik, kibirli olmak, çatışmacı ve rekabetçi olmayı ifade etmektedir (McCrae ve John, 1992). Yumuşakbaşlı bireyler kendilerini düşünmeden başkaları için endişelenirler ve güzel duygular beslerler. Bunun yanında düşük seviyede yumuşakbaşlı olan bireyler kalın kafalı ve sabit fikirlidirler. Bu genel itibariyle olumsuz gibi görünse de cerrahlık ve avukatlık gibi bazı meslek dallarında faydalı özelliklerdir. Ayrıca yumuşakbaşlılığı yüksek olan bireylerin bağımlılık bozukluklarına yatkın olduğu belirtilmektedir (Costa ve McCrae, 2013).

Deneyime açıklık bireyin değişik ve yeni deneyimler kazanmaya karşı sürekli bir arayış ve arzu içerisinde olması anlamına gelmektedir. Deneyime açık bireyler daha önce yaşanmamış, eşi benzeri olmayan şeyler yapmak isterler. Bu kişiler yaratıcı, başkalarının düşüncelerine açık, analitik düşünebilen, meraklı, hayalperest, orijinal, kendine has özellikler gösterirler ve geniş bir ilgi alanına sahiptirler (McCrae ve Allik, 2002; McCrae ve John, 1992). Geçmişte yapılan çalışmalar genç yaştaki öğrencilerin erişkinlere nazaran daha yüksek deneyime açıklık gösterdiğini, deneyime açıklığın yaş ilerledikçe azaldığını göstermektedir. (Costa ve McCrae, 2013). Deneyime açıklık boyutunun aynı zamanda bilgelik, objektiflik, ilimsellik, fikirler, fanteziler ve estetik anlayışla da ilgisi olduğu belirtilmiştir (Costa ve McCrae, 2000).

Özdenetim yeni durumlara uyum sağlamayı, davranışlarda kararlı ve tutarlı olmayı, duygularını gerektiğinde kontrol etmeyi, organizasyon ve başarıyı ele almaktadır. Özdenetimi yüksek olan bireyler tutarlı, mantıklı, sistematik, kararlı ve hedeflerini

gerçekleştirmede hırslı, sıkı çalışan, iyi organize, dakik, güvenilir bireylerdir (McCrae ve Allik, 2002; McCrae ve John, 1992). Özdenetimi düşük bireyler ise görevini ihmal edebilen, özdisiplini düşük, işi konusunda çok hırslı olmayan, bezgin, ilgisiz, kolay yönlendirilebilen ve kendileri ve başkaları hakkında değişken olabilen bireylerdir. Yapılan çalışmalarda özdenetimin yaş ilerledikçe yükseldiği; gençlerin daha az disiplinli iken yaşlandıkça yetişkin hayatı yaşamaya başladıkça bireylerin özdenetiminin arttığı bildirilmiştir. Ayrıca özdenetimi yüksek olan bireylerin kompulsif bozukluklara yatkın olduğu belirtilmektedir (Costa ve McCrae, 2013).

Dışadönüklük yumuşakbaşlılık gibi bireyin çevresiyle olan ilişkisini ifade eden kişilik özelliklerini ifade etmektedir. Dışadönük bireyler yeni sosyal ilişkiler kurmakta istekli ve kendine güvenlidirler. Aynı zamanda dominant, açık sözlü, enerjisi yüksek ve neşeli, konuşkan, sosyal, aktif ve tutkuludurlar (McCrae ve Allik, 2002). Dışadönüklüğü yüksek bireyler olumlu duygular yaşamaya açıktırlar ve takım çalışmasını bireysel çalışmaya tercih ederler. Bu tarz bireyler sıcak kanlı, etkileyici, hızlı bir hayat yaşamayı seven, eğlence, heyecan, uyarıcı arayışında olan, mutluluk ve haz verici deneyimler yaşama isteği yüksek bireylerdir (Costa ve McCrae, 2000).Yapılan çalışmalar genç yaştaki öğrencilerin erişkinlere nazaran daha yüksek dışadönüklük gösterdiğini, dışadönüklüğün yaş ilerledikçe azaldığını göstermektedir. Ayrıca yapılan çalışmalar dışadönüklük ile aktörlerde ve oyuncularında görülebilen histriyonik kişilik bozukluklarının ilişkili olduğu belirtilmiştir (Costa ve McCrae, 2013).

Nörotizm bireyin duygularını kontrol etme ve olumlu ve olumsuz tepkilerini ifade eden kişilik özelliklerini ifade etmektedir. Nörotizmi yüksek olan bireyler hayatı dalgalı, sıkıntılı ve sorunlu algılama eğilimindedirler. Sürekli bir pişmanlık, utanma ve kızgınlık durumundadırlar. Aynı zamanda yüksek kaygılı, sabırsız, mızumsuz, duygularıyla hareket eden, dengesiz ve kırılabilir bireylerdir (McCrae ve Allik, 2002; McCrae ve John, 1992). Bazı zamanlar da bıkkın, sinir bozucu, başkalarına karşı sinirli, üzgün, yalnız ve reddedilmiş, dışlanmış hissetmeye meyillidirler. Nörotik bireyler özellikle tanımadıkları kişilerle uğraşırken utanç ve içine kapanıklık gösterirler (Costa ve McCrae, 2000).

Kişilik özellikleriyle davranışsal bağımlılıklar olarak tanımlanmış olan internet, oyun, cep telefonu gibi bağımlılıkları arasındaki ilişkileri inceleyen birçok çalışma

yapılmıştır. Bu çalışmaların sonucunda dışadönüklük, yumuşak başlılık, özdenetim, nörotizm ve deneyime açıklıkla ilişkileri olduğu görülmüştür.

2.1.11. Benlik Saygısı-Kendini Sevmeye

Benlik saygısı bireyin kendisini değerlendirdiği ve yargıladığı, psikolojik gelişimini ve motivasyonunu belirleyen kendisine biçtiği değerdir. Bu biçilen değer, bilinçli şekilde kendisi tarafından yapılan bir değerlendirme sonucu gerçekleşmez, daha çok birey tarafından sürekli hissedilme durumunda olan göz ardı edilmesi ve tanımlanması zor bir duygu olarak kendini gösterir (Branden, 1969). Bu nedenle benlik saygısı bireylerin psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik sağlıkları için en önemli psikolojik olgulardan bir tanesidir.

Benlik saygısı günümüz toplumunda çok yaygın ve herkesin kullandığı bir kelime olsa da, net bir tanım üzerinde uzlaşılammış ve farklı araştırmacılar çeşitli şekillerde tarafından tanımlanmıştır (Kernis, 2006). Birçok tanımla beraber benlik saygısının en önemli parçalarından birinin özdeğerlilik olduğu söylenebilir. Rosenberg (1965) bireyin benlik saygısının temelinde kendini ne kadar değerli hissettiğinin olması gerektiğini öne sürmüştür. Rosenberg, yüksek benlik saygısının mutlaka üstünlük inancından ya da kusurlarını ve sınırlılıklarını görememekten gelmesi gerektiğini, bireyin kendisine saygı duymasının ve kendini değerli bir birey olarak değerlendirmesinin yüksek benlik saygısını kapsadığını belirtmiştir.

Yapılan başka bir tanımlamaya göre ise, benlik saygısı bireyin kendisinde algıladığı yeterlilik seviyesidir. Bu tanımlamaya göre, yüksek benlik saygısına sahip bireyler kendileri için koydukları hedeflere ve beklentilere ulaşabilenlerdir. Yüksek benlik saygısına sahip bireyler önemli davranış alanlarında yeterlilik göstererek başka alanlarda da kendi yeterliliklerine ve problem çözme kapasitelerine güven duymaları manasına gelmektedir (White, 1963; akt. Gottheim, 2009).

Literatürde yer alan başka bir tanımlama ise yukarıdaki tanımlamaları birleştirerek, benlik saygısının bireyin kendisini hem değerli hem de yeterli hissetmesi manasına geldiğini belirtmektedir. Branden (1969) benlik saygısının birbiriyle ilişki içinde olan iki boyuttan oluştuğunu, bireyin kendini yeterli görmesi ve kişisel olarak verdiği değerlerin benlik saygısını meydana getirdiğini belirtmiştir. Bunun özgüvenin ve özsaygının entegre edilmiş toplamından oluştuğunu, bireyin yaşamak için kendini

yeterli görmesi ve yaşamaya değer görmesi inanışlarının birleşiminden oluştuğunu ifade etmiştir.

Brown ve Marshall (2006) benlik saygısı ifadesinin üç farklı şekilde kullanıldığını, bunların genel benlik saygısı, durum benlik saygısı ve alan benlik saygısı olduğunu belirtmişlerdir. Genel benlik saygısı, benlik saygısının bireylerin kendisiyle ilgili ne hissettiklerini ifade eden bir kişilik değişkeni şeklinde kullanılmasıdır ve zamana ve olaylara karşı değişkenlik göstermez. Durum benlik saygısı ise belli durumlar karşısında benlik saygısının duygusal tepki şeklinde tavan yapması ya da düşmesi olarak anlık ve değişken özgüveni ifade eder. Son olarak alan benlik saygısı ise bireylerin belli alanlarda yüksek benlik saygısına sahip olup diğerlerinde düşük benlik saygısına sahip olma manasına gelmektedir. Örnek olarak, bir birey düşük akademik benlik saygısına sahipken aynı anda yüksek atletik-sportif benlik saygısına sahip olabilir. Bu farklı alanlardaki benlik saygısı düzeyleri birbirlerini etkilemezler (Brown ve Marshall, 2006).

Tafarodi ve Swann (2001) Rosenberg'in genel benlik saygısını ölçen enstrümanının aslında kendini sevme ve öz-yeterlilik olmak üzere iki boyuttan oluşması gerektiğini belirtmişlerdir. Öz-yeterlilik boyutu bireyin hedeflerine ulaşip ulaşamadığını deneyimledikten sonra kendisiyle ilgili hissettiği yeterliliği ifade ederken; kendini sevme bireyin, herhangi bir davranışa ya da kabiliyete bağlı kalmadan, öznel değerlendirme sonucunda hissettiği öz-değerini ifade etmektedir (Tafarodi ve Swann, 2001).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde benlik saygısının tek boyutlu ele alınmaktan ziyade öz-sevgi ve öz-yeterlilik olmak üzere iki farklı boyutun birleşiminden oluştuğu görülmektedir. Bu çalışmada benlik saygısını daha yüksek oranda açıklayan öz-sevgi alt boyutu kullanılmıştır.

2.2. İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.2.1. İnternet Bağımlılığı ve Demografik Değişkenler

İnternet bağımlılığı çalışmaları internet kullanımının yaygınlaşmaya başladığı 90'lı yılların sonundan itibaren artarak devam etmiştir. Bu çalışmalarda katılımcıların

internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyet, yaş, sınıf, düzeyi ve benzeri demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı birçok çalışmada incelenmiştir. Bu bölümde bu çalışmalardan bazılarında elde edilen sonuçlar verilecektir.

Morahan-Martin ve Schumacher (2000) 277 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışma sonucunda, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla internet bağımlısı olduğunu, internet bağımlısı olmada oyun chat gibi çevrimiçi faaliyetlerin etkili olduğunu, kendilerini rahat ve rekabetçi hissetmelerinin bağımlılığı tetiklediğini, patolojik kullanıcıların kendilerini daha yalnız ve sosyal açıdan dışlanmış hissettiklerini bildirmiştir. Bayraktar (2001) 12-17 yaş aralığındaki 686 öğrenciyle yaptığı çalışma sonucunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla bağımlı olduğunu, ekonomik durumu daha iyi olanların interneti daha fazla kullandıklarını ve internet bağımlısı olan öğrencilerin akademik olarak daha düşük başarıya sahip olduğunu belirtmiştir.

Soule, Shell ve Kleen (2003) 21 yaş ve üzeri 500 yetişkinle internet bağımlılığının demografik karakterini ve interneti çok kullananların stereotipini araştırdıkları çalışma sonucunda, internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyete ve yaşa göre anlamlı bir değişiklik göstermediğini belirtmişlerdir. Heino, Lintonen ve Rimpela (2004) 12 ve 18 yaş arası 7292 ergen öğrenci arasında internet bağımlılığı ve problemlerini inceleyen çalışması sonucunda, kızlardan %1.4 ü bağımlılık tanımına uyarken erkeklerin %1.7 si internet bağımlısı olarak nitelendirilmiş, katılımcıların %55 inin internet kullanıcısı olduğu, cinsiyete göre bir farklılık olmadığı ve internet bağımlısı olan öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerinin anlamlı olarak daha fazla olduğu rapor edilmiştir. Leung (2004) 16 ve 24 yaşları arası 699 öğrenciyle internetin internet bağımlılığına yönlendiren sebepleri incelediği çalışması sonucunda, yaşın düştükçe bağımlılığın arttığını ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla bağımlı olduğunu, duygusal olmanın, ıçq kullanımının artmasının, çevrimiçi oyunların problemlerini internet kullanımını pozitif etkilediğini ve ayrıca internet bağımlılarının televizyonu anlamlı düzeyde daha az izlediğini bildirmiştir.

McElroy, Hendrickson, Townsend ve DeMarie (2007) 132 üniversite son sınıf ve yüksek lisans öğrencisiyle kişilik özellikleri, bilişsel stil ve bazı eğilimsel faktörlerin internet kullanımına etkilerini inceleyen çalışmalarının sonucunda, cinsiyetin bilgisayar kaygısı ve internet kullanım durumlarında anlamlı bir farklılık meydana

getirmediğini belirtmişlerdir. Çakır-Balta ve Horzum (2008) web tabanlı öğretim ortamındaki 292 üniversite öğrencisinin internet bağımlılığını etkileyen etkenleri inceleme amacıyla yaptığı çalışma sonucunda erkek öğrencilerin daha fazla internet bağımlısı olduğunu, öğrencilerin ekonomik durumlarının bir etkisi olmadığını ve öğrencilerin internet bağımlılığının bölümlerine göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir.

Van der Aa ve ark. (2009) 11 ve 21 yaş aralığındaki 7888 ergenle aşırı internet kullanımıyla ergenlerin iyi oluş durumları arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmada, erkek öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerinin kızlara göre daha fazla olmasına rağmen, kız öğrencilerin interneti daha fazla kompulsif kullandığını, ayrıca kompulsif internet kullanımıyla yalnızlık, depresif durum ve düşük benlik saygısı arasında pozitif korelasyonlar olduğunu, günlük internet kullanım süresiyle kompulsif internet kullanımı arasında ise güçlü bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Mottram ve Fleming (2009) 272 üniversite öğrencisiyle dışadönüklük, tepkisellik ve çevrimiçi grup üyeliğinin problemleri internet kullanımını yordayıp yordamadığını araştırdığı çalışma sonucunda, erkeklerin kızlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek düzeyde internet bağımlısı olduğunu, profesyonel kullanıcıların daha problemleri kullanım sergilediklerini ve çevrimiçi gruplara üyeliğinin problemleri internet kullanımını yordadığını belirtmişlerdir.

Tsai ve ark. (2009) 1360 üniversite birinci sınıf öğrencileriyle internet bağımlılığının risk faktörlerini araştırdıkları çalışmada, katılımcıların %18'inin internet bağımlısı olduğu, erkek öğrencilerin diğerlerine nazaran daha fazla internet bağımlısı olduğu, kahvaltılı etmeyen ve sosyal desteği daha zayıf olan öğrencilerin internet bağımlısı olma ihtimallerinin daha fazla olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Yen ve ark. (2009) 8941 ergen öğrenci ile internet bağımlılığını etkileyen çok boyutlu faktörleri incelediği çalışmasının sonucunda cinsiyetin internet bağımlılığında anlamlı bir değişken olduğunu ve erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla internet bağımlısı olduğunu, yaşa göre ise yaşı 15'ten büyük olanların küçük olanlara nazaran daha fazla internet bağımlısı olduğunu, depresyon ve aile denetiminin düşük olmasının internet için risk faktörü olduğunu ve okula bağlılığın düşük olmasının, aile içi çatışma ortamının, alkol alışkanlığı olan arkadaşlara sahip olmanın ve daha kırsal alanlarda yaşamının internet bağımlılığı için tanımlayıcı faktörler olduğunu belirtmişlerdir. Ko ve ark. (2010) internet bağımlılığı ile karar alma, risk alma ve

kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi 216 üniversite öğrencisi üzerinde incelediği çalışmasının sonucunda, erkek öğrencilerin bağımlılık oranının bayanlara göre daha fazla olduğunu, bağımlı öğrencilerin daha iyi karar aldıklarını, risk almada internet bağımlılığıyla bir ilişkinin bulunmadığını belirtmişlerdir.

İnan (2010) 524 ortaokul ve lise öğrencisiyle internet bağımlılığını araştırdığı çalışma sonucunda erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde internet bağımlısı olduğunu, ayrıca aile eğitim düzeyi ve evde internet imkanı olanların bağımlılık düzeylerinin anlamlı olarak yüksek olduğu bildirilmiştir. Esen (2010) 700 ergen öğrenci üzerinde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenleri incelediği çalışması sonucunda, erkek öğrencilerin kızlara göre daha fazla bağımlı olduğunu, ayrıca algılanan akademik başarı, yalnızlık ve sosyal desteğin ergenlerin internet bağımlılık düzeylerini yordadıklarını belirtmiştir. Canan (2010) 18 ile 27 yaş aralığındaki 1034 üniversite öğrencisiyle aşırı internet kullanımı ile disosiyatif belirtiler ve demografik değişkenleri incelediği çalışması sonucunda erkek öğrencilerin bayanlara göre interneti daha aşırı kullandığını, ayrıca katılımcıların %9.7'sinin internet bağımlısı olduğunu, internet bağımlıların alkol kullanımına daha eğilimli olduklarını ve haftalık internet kullanımıyla internet bağımlılığı arasında pozitif ilişki olduğunu belirtmiştir.

Batıgün ve Kılıç (2011) 1198 üniversite öğrencisiyle internet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı değişkenler arasındaki ilişkileri incelediği çalışmasının sonucunda, erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha fazla internet bağımlısı olduklarını, ayrıca günlük internet kullanım süresinin, üst sosyoekonomik düzeyin, kaygı ve somatizasyonun yüksek olmasının internet bağımlılığını yordadığını belirtmişlerdir. Rahmani ve Lavasani (2011) 179 üniversite öğrencisiyle internet bağımlılığı ve heyecan arayışı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmasının sonucunda, erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha fazla internet bağımlısı olduğunu, ayrıca heyecan arayışı, sıklık ve macera arayışının internet bağımlısıyla pozitif korelasyon gösterdiğini belirtmiştir.

Çakır, Ayas ve Horzum (2011) internet ve oyun bağımlılığı düzeylerini çeşitli değişkenlere göre 996 üniversite öğrencisi üzerinde incelediği çalışma sonucunda erkek öğrencilerin internet ve bilgisayar oyunu bağımlılığının kızlara oranla daha fazla olduğunu, ayrıca evinde internet bağlantısı olanların daha fazla internet

bağımlısı olduğunu belirtmişlerdir. Çuhadar (2012) sosyal kaygı ve problemlili internet kullanımını arasındaki ilişkiyi 1235 üniversite öğrencisiyle incelemiş olduğu çalışma sonucunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere nazaran interneti daha problemlili kullandığını, problemlili internet kullanımının bölümlere göre farklılık gösterdiğini, problemlili internet kullanımıyla sosyal kaygı arasında ilişki olduğunu ve sosyal kaygının problemlili internet kullanımını yordadığını bildirmiştir.

Montag, Jurkiewicz ve Reuter (2010) 201 yetişkinle düşük öz-yönlendirme ile nörotizmin internet bağımlılığına olan etkisini inceleyen çalışma sonucunda, erkek ve bayan öğrenciler arasında internet bağımlılık puanının anlamlı bir farklılık göstermediği, yaşın ise internet bağımlılığıyla negatif korelasyon içerisinde olduğu bildirilmiştir. Buckner, Castille ve Sheets (2012) 170 yetişkinle beş faktör kişilik özelliklerinin çalışanların teknolojiyi aşırı kullanımıyla ilişkisini araştırdıkları çalışma sonucunda, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı fakat yaşa göre anlamlı farklılık olduğu, buna göre daha genç olmanın problemlili internet kullanımını, patolojik internet kullanımını, problemlili mesajlaşmayı yordadığı bildirilmiştir.

Andreassen ve ark. (2013) 218 üniversite öğrencisiyle davranışsal bağımlılıkların kişilik özelliklerine göre ilişkisini araştırdıkları çalışmasının sonucunda, internet bağımlılığının cinsiyete göre değişiklik göstermediği fakat yaşa göre negatif yönde korelasyon olduğunu belirtmişlerdir. Randler, Horzum ve Vollmer (2014) 616 üniversite öğrencisi üzerinde internet bağımlılığının kronotip ve kişilik özellikleriyle arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda cinsiyetin erkekler lehine pozitif ilişkide olduğunu fakat yaşa göre anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmişlerdir.

Bozkur (2013) 394 ilköğretim ikinci kademe öğrencisiyle internet bağımlılığının çeşitli değişkenlere göre incelediği yüksek lisans tez çalışması sonucunda katılımcıların %1.8'inin internet bağımlısı olduğunu, %10.4'ünün bağımlılık semptomları gösterdiğini, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla internet bağımlılığı gösterdiğini, yaşa ve sınıfa göre internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiğini, buna göre 13 ve 14 yaşları ile 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin diğerlerine göre daha fazla internet bağımlılığı gösterdiğini belirtmiştir. Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol (2014) 2853 lise öğrencisiyle internet bağımlılık düzeylerini çeşitli değişkenlere göre inceledikleri çalışmaları sonucunda, lise öğrencilerinin %17

düşük, %67 orta ve %16'sının da yüksek internet bağımlılığına sahip olduğu, internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyete, sınıf düzeyine göre farklılık gösterdiği, buna göre 9. ve 10. sınıf öğrencileri 11. sınıflara göre ve erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha fazla internet bağımlısı oldukları belirtilmiştir.

Diana ve Xavier (2014) yaşları 18 ve 28 arasında değişen 411 üniversite öğrencisiyle beş faktör kişilik özellikleriyle problemlili internet kullanımı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarının sonucunda, erkek öğrencilerin bayanlara nazaran daha fazla oranda problemlili internet kullanımı yaptıklarını, ayrıca katılımcıların %9.7'sinin problemlili internet kullanıcısı olduğunu belirtmişlerdir. Hwang ve ark. (2014) internet bağımlısı ve alkol bağımlısı iki grubun kişilik özellikleriyle olan ilişkisini araştırdığı çalışma sonucunda, internet bağımlılarının daha düşük yaşta olduklarını ve bu farklılığın anlamlı olduğunu belirtmişlerdir.

Servidio (2014) 18 ve 26 yaş aralığındaki 190 üniversite öğrencisiyle demografik özelliklerin, internet kullanımının ve kişilik özelliklerinin internet bağımlılığıyla olan ilişkisini araştırdığı çalışmasının sonucunda, cinsiyete göre erkek öğrencilerin anlamlı düzeyde daha fazla internet bağımlısı olduklarını fakat regresyon analiz sonucunda diğer değişkenlerle birlikte modele alındığında cinsiyet ve yaş değişkenlerinin internet bağımlılığının anlamlı yordayıcıları olmadıklarını, ayrıca öğrencilerin %16.3'ünün internet bağımlılığı belirtileri gösterdiklerini bildirmişlerdir. Durak ve Senol-Durak (2014) yaşları 18 ile 32 arasında değişen 494 üniversite öğrencisiyle problemlili internet kullanımıyla kişilik özelliklerinin ilişkisini inceleyen çalışmasının sonucunda, öğrencilerin yaşları ile problemlili internet kullanımları arasında negatif ilişki bulunurken, cinsiyete göre erkeklerin bayanlara göre istatistiksel açıdan anlamlı olarak daha çok problemlili internet kullanımı yaptıklarını, ayrıca günlük internet kullanımının da problemlili internet kullanımı için önemli bir pozitif yordayıcı olduğunu belirtilmiştir.

Binali (2015) yaşları 16 ile 21 arasında değişen 367 öğrenci üzerinde lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasının sonucunda, cinsiyette erkekler lehine anlamlı pozitif bir farklılık varken yaşa göre anlamlı bir değişim olmadığını, ayrıca sınıf düzeyi arttıkça internet kullanım süresinin arttığını belirtmişlerdir. Özgen (2016) 527 üniversite öğrencisi üzerinde spor yapan ve yapmayan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri ve kişilik özelliklerini incelediği çalışmasının sonucunda, cinsiyete göre internet

bağımlılığının anlamlı farklılık gösterdiğini, buna göre erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre daha fazla internet bağımlısı olduklarını belirtmiştir. Beşaltı (2016) 592 lise öğrencisiyle ergenlerde internet bağımlılığı ve kişilik özelliklerinin bazı değişkenlere göre incelediği yüksek lisans tez çalışması sonucunda, cinsiyete, yaşa ve sınıf düzeyine göre internet bağımlılıklarında anlamlı farklılık olduğunu, buna göre erkek öğrencilerin, yaşı daha büyük olanların ve daha üst sınıfta olanların diğerlerine göre daha yüksek oranda bağımlılık gösterdiklerini bildirmişlerdir.

Dieris-Hirche ve ark. (2017) 25 depresyon hastası ve 25 sağlıklı birey ile oluşturulan 50 kişilik grup üzerinde internet bağımlılığı ve medya kullanımını araştırdıkları çalışma sonucunda, yaşın ve cinsiyetin anlamlı şekilde internet bağımlılığında farklılık meydana getirdiğini, buna göre yaşla negatif, cinsiyetle erkekler lehine internet bağımlılığının ilişkisi olduğunu, ayrıca depresyon hastaları arasında internet bağımlılığının yaygın olduğunu belirtmişlerdir. Malak, Khalifeh ve Shuhaiber (2017) yaşları 12 ile 18 arasında değişen, daha önce kaygı veya depresyon hastalığı teşhisi konulmamış 720 öğrenci ile yaptıkları internet bağımlılığının yaygınlığını ve ilişkili risk faktörlerini inceledikleri çalışma sonucunda, internet bağımlılık oranının %6.3 olduğunu, yaşın, okul notlarının, aile gelir düzeyinin, akademik başarının, günlük internet kullanımının, kaygı ve depresyon düzeylerinin internet bağımlılık düzeyleri için risk faktörleri olduğunu, buna göre erkeklerin bayanlara göre ve yaşı büyük olanların küçük olanlara göre internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı olarak daha yüksek olduğu bildirilmiştir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, internet bağımlılık düzeylerinde cinsiyet, yaş, sınıf düzeylerinin önemli demografik değişkenler oldukları görülmektedir. Erkeklerin ve daha küçük yaşta ve sınıf düzeyindekilerin daha yüksek düzeyde internet bağımlılığı gösterdiğini belirten sayısı diğerlerine göre daha çok sayıda olduğu görülmektedir.

2.2.2 Sosyal Medya Bağımlılığı ve Demografik Değişkenler

Sosyal medya bağımlılığı çalışmaları sosyal medya kullanımının yaygınlaşmaya başladığı 2000'li yılların başlarından itibaren artarak devam etmiştir. Bu çalışmalarda katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeylerinin cinsiyet, yaş, sınıf, düzeyi ve benzeri demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı birçok

çalışmada incelenmiştir. Bu bölümde bu çalışmalardan bazılarında elde edilen sonuçlar verilecektir.

Valkenburg, Peter ve Schouten (2006) yaşları 10 ile 19 arasında değişen 881 öğrenci üzerinde sosyal ağ sitelerinin ergenlerin psikolojik iyi oluşları ve sosyal özgüvenleri üzerindeki etkisini incelediği çalışmanın sonucunda, sosyal ağ kullanımının iyi oluş ve sosyal özgüvenle dolaylı ilişkisinin olduğunu, bu platformlarda sahip olunan arkadaşlık sayısının, paylaşımlarına aldıkları pozitif dönüşlerin öğrencilerin sosyal özgüvenlerini ve iyi oluşlarını pozitif etkilediğini belirtmişlerdir. Pelling ve White (2009) yaş ortalaması 19 olan 233 üniversite öğrencisiyle sosyal medya bağımlılığının risk faktörlerini incelemek amacıyla yaptığı çalışma sonucunda, geçmiş davranışları, subjektif norm, öz-kişilik sosyal medyayı aşırı kullanmayla ilişkili olduğunu, ayrıca kendini sosyal medya kullanıcısı olarak görenler ve kendilerine sosyal medyada aidiyet bulmaya çalışanların sosyal medya bağımlısı olma riski oluşturduklarını belirtmişlerdir. Wan (2009), 335 üniversite öğrencisiyle algılanan memnuniyet, yalnızlık ve sosyal ağ bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmanın sonucunda, cinsiyete ve yaşa göre anlamlı bir farklılık olduğunu, buna göre bayan öğrencilerin erkeklere göre ve daha küçük yaştakilerin daha yüksek düzeyde sosyal ağ bağımlısı olduklarını, ayrıca yalnızlığın da sosyal ağ bağımlılık düzeyini yordadığını belirtmişlerdir.

Shermann (2011) yaşları 18 ile 22 arasında değişen 77 öğrenciyle Facebook bağımlılığını etkileyen faktörleri incelediği çalışmanın sonucunda, Facebook bağımlılığının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini, buna göre kız öğrencilerin erkeklere nazaran daha fazla Facebook bağımlısı olduklarını belirtmiştir. Sofiah, Omar, Bolong ve Osman (2011) Facebook kullanan 380 bayan üniversite öğrencisiyle Facebook bağımlılığını etkileyen faktörleri araştırdığı çalışmasının sonucunda Facebook bağımlılığıyla sosyal etkileşim, zaman geçirme, eğlence amacı, yalnız kalmama ve iletişim kurma isteği faktörlerinin arasında pozitif ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Çam ve İşbulan (2012) 1257 üniversite öğrencisiyle sosyal medya bağımlılığının demografik özelliklere göre değişimini inceledikleri çalışmanın sonucunda, cinsiyetin ve sınıf düzeylerinin sosyal medya bağımlılığında anlamlı farklılık meydana getirdiğini, buna göre erkek öğrencilerin bayanlara göre ve son sınıf öğrencileri diğer alt sınıflara göre anlamlı olarak daha yüksek bağımlılık düzeyleri gösterdikleri bildirilmiştir.

Andraessen, Tosheim, Brunberg ve Pallasen (2012) yaş ortalaması 22 olan 423 üniversite öğrencisiyle Facebook bağımlılık ölçeği geliştirerek bununla ilişkili olabilecek faktörleri test ettikleri çalışmasının sonucunda, cinsiyetin ve yaşın Facebook bağımlılık düzeylerinde anlamlı farklılık meydana getirdiğini, buna göre bayan öğrencilerin erkeklere göre ve genç öğrencilerin daha yaşlı öğrencilere göre daha fazla Facebook bağımlısı olduklarını, ayrıca davranışsal yaklaşım alt boyutu olan eğlence arayışının da Facebook bağımlılığını negatif yordadığını belirtmişlerdir. Turel ve Serenko (2012) yaşları 19 ile 40 arasında değişen 194 öğrenciyle sosyal ağ bağımlılığı ile bilgi sistemleri kullanma alışkanlığı arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmanın sonucunda, algılanan mutluluk ve hazzın sosyal ağ bağımlılığıyla ilişkili olduğunu ve bunun hem bağımlılık hem de daha fazla kullanıma yol açtığını belirtmişlerdir.

Chen ve Kim (2013) çoğunluğu üniversite öğrencisi olan 1044 kişinin katılımıyla gerçekleşen ve problemlili sosyal ağ kullanımıyla hoşnutluk arayışı arasında ki ilişkileri araştırmayı amaçlayan çalışmasının sonucunda, cinsiyetin, yaşın, eğitim durumunun problemlili sosyal medyayla ilişkisi olmadığını, internet kullanım süresinin problemlili sosyal ağ kullanımını pozitif yordadığını, ayrıca yeni ilişki kurma ve kendini tanıtmaya amaçlarının problemlili sosyal ağ kullanımını pozitif olarak ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Dhaha (2013) 309 öğrenciyle yaptıkları Facebook bağımlılığının yordayıcılarını araştırdıkları çalışmanın sonucunda, sosyal etkileşim ve eğlence amacının Facebook bağımlılığıyla pozitif ilişkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Özgür (2013) 349 üniversite öğrencisiyle öğretmen adaylarının sosyal ağ bağımlılığı, etkileşim kaygısı ve yalnızlık düzeylerini incelemek amacıyla Facebook bağımlılık ölçeği kullanılarak yaptığı çalışmanın sonucunda, öğrencilerin sosyal ağ bağımlılık düzeyleriyle etkileşim kaygısı ve yalnızlık arasında anlamlı ilişki bulunduğunu, ayrıca öğrencilerin cinsiyetinin ve sınıf düzeylerinin sosyal ağ bağımlılıklarında anlamlı farklılık meydana getirdiğini, buna göre erkek öğrenciler bayan öğrencilere göre ve 4. sınıf öğrenciler diğer alt sınıftaki öğrencilere göre daha fazla sosyal ağ bağımlılık düzeylerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Andreassen ve ark. (2013) 218 üniversite öğrencisiyle davranışsal bağımlılıkların kişilik özelliklerine göre ilişkisini araştırdıkları çalışmasının sonucunda, Facebook bağımlılığının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği fakat yaşa göre negatif bir ilişkisi olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre yaş küçüldükçe Facebook

bağımlılığı artmaktadır. Balcı ve Gölcü (2013) 903 üniversite öğrencisi üzerinde Facebook bağımlılığını incelemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda, katılımcıların %5.1'inin Facebook bağımlısı ve %27.7'sinin problemlili Facebook kullanıcısı olduklarını, öğrencilerin günlük Facebook kullanım süreleri ve yalnızlık düzeyleri ile Facebook bağımlılıkları arasında pozitif ilişki olduğunu, Facebook bağımlılığında cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğunu, buna göre erkek öğrencilerin bayanlara göre Facebook'a daha çok bağımlı olduklarını bildirmişlerdir.

Floros ve Siomos (2013) yaşları 12 ile 19 arasında değişen 1971 lise öğrencisiyle sosyal ağ bağımlılığını ve kullanımını arttıran faktörleri inceledikleri çalışmanın sonucunda, sosyal ağda takılmanın katılımcılar arasında en çok tercih edilen çevrimiçi aktivite olduğunu, arkadaşlarla iletişim kurmanın ise sosyal ağ kullanımının en önemli nedeni olduğunu, sık sık sosyal ağ kullanımıyla daha yaşlı olmanın, günlük hayattan kaçma isteğinin ve interneti dürtüsel kullanmanın ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Wu, Cheung, Ku ve Hung (2013) yaş ortalaması 26 olan 277 cep telefonu kullanıcısıyla sosyal ağ sitelerine bağımlılığın psikolojik risk faktörlerini incelediği çalışmasının sonucunda, sosyal ağlarda daha çok vakit geçirenlerin bağımlılık eğilimlerinin daha yüksek olduğunu, bağımlılık eğiliminin sonuç beklentileri ve dürtüsellik ile pozitif, internet öz-yeterliliğiyle negatif ilişkide olduğunu, bağımlılık eğiliminin cinsiyete göre farklılaşmadığı fakat yaşa göre gençler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu fakat oluşturulan regresyon modelinde yaşın anlamlı bir katkı yapmadığını belirtmişlerdir.

Wolniczak ve ark. (2013) yaş ortalaması 20 olan 418 üniversite öğrencisi üzerinde Facebook bağımlılığı ve düşük uyku kalitesi arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmasının sonucunda, katılımcıların %8.6'sının Facebook bağımlısı olduklarını, %55'inin ise düşük uyku kalitesine sahip olduklarını, cinsiyete ve yaşa göre anlamlı bir farklılık olmadığını ve Facebook bağımlılığıyla düşük uyku kalitesi arasında ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Koç ve Gülyavaş (2013) 447 üniversite öğrencisiyle Facebook bağımlılığının demografik, psikolojik sağlık yordayıcılarını araştırdığı çalışmasının sonucunda, katılımcıların haftalık ortalama yedi saat Facebook kullandıklarını, Facebook bağımlılık düzeylerinin düşük seviyede olduğunu, Facebook bağımlılığı yüksek olanların eğitimlerinde negatif etkiler gördüklerini ve Facebook'u sosyal etkileşim için kullananların bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu, Facebook bağımlılığını açıklamak için yapılan regresyon analizi

sonucunda haftalık kullanım süresi, sosyal amaçlar, kaygı ve insomnia ve yüksek depresyon olmak üzere 4 önemli yordayıcısının olduğunu, cinsiyetin ve diğer demografik özelliklerin anlamlı farklılık oluşturmadığını bildirmişlerdir.

Tektaş (2014) 221 üniversite öğrencisiyle sosyal ağ kullanımının internet kullanım sıklığı ve cinsiyete göre incelediği çalışmasının sonucunda, katılımcıların internet kullanım sıklıklarıyla sosyal ağ kullanım durumları arasında pozitif anlamlı ilişki olduğunu, cinsiyete göre ise bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha fazla sosyal ağ kullanımı yaptıklarını belirtmişlerdir. Kırık, Arslan, Çetinkaya ve Gül (2015) 13 ve 19 yaş arasında değişen 271 öğrenci üzerinde gençler arasında sosyal medya bağımlılığını araştırdıkları çalışmanın sonucunda, cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığını, yaşın sosyal medya bağımlılığını anlamlı olarak farklılaştırdığını, buna göre yaşın arttıkça bağımlılık düzeylerinin de arttığını, ayrıca internette geçirilen günlük süre arttıkça ve sosyal ağ profillerini ziyaret etme sayısı arttıkça sosyal medya bağımlılığının da arttığını belirtmişlerdir. Al-Menayes (2015) 1327 üniversite öğrencisi üzerinde sosyal medya bağımlılığının boyutlarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda, sosyal medya bağımlılığının üç bağımsız boyuttan oluştuğunu ve bunların da sosyal medya kullanım deneyimi, sosyal medyada geçirilen zaman ve alınan tatminle pozitif ilişki içerisinde olduklarını belirtmişlerdir.

Khumsri, Yingyeun, Manwong, Hanprathet ve Phanasathit (2015) 972 lise öğrencisiyle Facebook bağımlılığının yaygınlığını ve etkileyen faktörleri incelemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda, katılımcıların %42'sinin Facebook bağımlısı olduklarını, Facebook bağımlılığını etkileyen faktörler arasında cinsiyet, okul lokasyonu, maddi durum yeterliliği, Facebook'a giriş yapılan cihazlar, Facebook'ta geçirilen zaman ve tatillerde Facebook kullanmak olduğunu, buna göre erkeklerin bayanlara göre, maddi durumu iyi olmayanların iyi olanlara göre, Facebook'ta daha çok zaman geçirenlerde geçirmeyenlere göre, Facebook'a akıllı telefon ve tabletlerden erişenlerin erişmeyenlere göre daha yüksek düzeyde Facebook bağımlılığı olduğunu, ayrıca Facebook bağımlısı olan grupla bağımlı olmayan grup arasında ilişkilerin süresi, ilişkilerin formasyonu, elektronik etkileşim, akademik aktiviteler, çevrimiçi alışveriş gibi aktivitelerde anlamlı düzeyde farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir. Wang, Ho, Chan ve Tse (2015) 920 ortaokul öğrencisi üzerinde kişilik özelliklerinin oyun ve sosyal medya bağımlılıklarına göre

farklılıklarını inceledikleri çalışmanın sonucunda, yaşın internet, oyun ve sosyal medya bağımlılığını yordamadığını, cinsiyetin ise internet ve oyun bağımlılığını erkekler lehine yordadığını fakat sosyal medya bağımlılığıyla anlamlı bir ilişkisi bulunmadığını bildirmişlerdir.

Aydın (2016) yaşları 16 ile 72 arasında değişen 4332 katılımcı üzerinde üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımlarını incelemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda, internet kullanım sıklıkları ile sosyal ağ kullanımları arasında anlamlı ilişki olduğunu, en çok kullanılan platformun Facebook olduğunu ve sosyal ağ kullanmada en büyük amacın arkadaşlarıyla iletişim kurma isteklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Savcı ve Aysan (2016) 307 üniversite öğrencisiyle dürtüsellik, sosyal medya kullanımı ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmanın sonucunda, dürtüsellikle sosyal medya kullanımı ve sosyal medya kullanımı ile yalnızlık arasında pozitif ilişkiler olduğunu belirtmişlerdir.

Karaköse, Yırcı, Uygun ve Özdemir (2016) 712 lise öğrencisinin katılımıyla Facebook bağımlılığı ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmanın sonucunda, Facebook bağımlılık düzeylerinin Facebook kullanım sürelerine göre anlamlı farklılık gösterdiğini fakat cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığını, buna göre Facebook'ta geçirilen süre ile Facebook bağımlılığı arasında pozitif ilişki olduğunu, ayrıca öğrencilerin yalnızlık düzeyleri ile Facebook bağımlılıkları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirtmişlerdir. Kırcaburun (2016a) 365 üniversite öğrencisi üzerinde Twitter bağımlılığının cinsiyet ve kişilik özellikleriyle ilişkisini incelediği çalışma sonucunda cinsiyetin Twitter bağımlılığında anlamlı bir farklılık oluşturduğunu, buna göre erkek öğrencilerin bağımlılık düzeylerinin bayanlara göre daha yüksek olduğunu, ayrıca katılımcılar arasında Twitter bağımlılarının oranının %51 olduğunu belirtmişlerdir. Andreassen ve ark. (2016) 23533 yetişkin üzerinde sosyal medya ve oyun bağımlılığıyla psikiyatrik rahatsızlıkların ilişkisini inceledikleri çalışmanın sonucunda, sosyal medya bağımlılığını cinsiyetin (bayanlar daha fazla) pozitif, yaşı ise negatif yordadığını, ayrıca yüksek lisans ve doktora seviyesinde olmanın negatif, depresyon düzeyinin negatif, kaygı ve takıntılı kişilik bozukluğunun pozitif olarak yordadığını belirtmişlerdir.

Keçe (2016) 690 ortaokul öğrencisiyle Türk öğrenciler arasındaki Facebook bağımlılığını çeşitli değişkenlere göre incelemek amacıyla yapmış olduğu çalışmanın sonucunda, cinsiyete ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar olduğunu, buna göre

bayan öğrencilerin Facebook bağımlılığının alt faktörü olan çevreye duyarsızlık ve çok vakit geçirme puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olduğunu, yedinci sınıf öğrencilerinin altı ve sekizinci sınıf öğrencileriyle kıyaslandığında çevreye duyarsızlık ve çok vakit geçirme, Facebook kullanımına öncelik verme ve önemseme, ailenin bağımlılığa verdikleri tepki ile anti-sosyal kişilik geliştirme alt faktörlerinde anlamlı olarak daha yüksek puanlar aldıklarını, ayrıca Facebook bağımlılık düzeylerinin ailenin gelir düzeyine göre farklılık göstermediğini ve evinde internet bağlantısı olan öğrencilerin anti-sosyal kişilik geliştirme alt faktöründe olmayanlara göre ve cep telefonu ile internete bağlanabilenlerin bağlanamayanlara göre Facebook'a bağlanma arzusu alt faktöründe anlamlı olarak daha yüksek skor elde ettiklerini bildirmişlerdir. Kırcaburun (2016b) yaşları 12 ile 18 arasında değişen 1130 öğrenciyle depresyon, benlik saygısı, günlük internet kullanımı ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasının sonucunda, sosyal medya bağımlılığı ile depresyon ve günlük internet kullanımı arasında pozitif korelasyon olduğunu bildirmiştir.

Can ve Kaya (2016) yaşları 18 ile 41 arasında değişen 215 katılımcıyla sosyal medya bağımlılığı ve sosyal medya reklamları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda katılımcıların %87'sinin hergün sosyal ağları kullandıklarını, sosyal ağları kullanımda algılanan kolaylık ile kullanım alışkanlığı ve kullanım alışkanlığı ile psikolojik bağımlılık arasında pozitif ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Dhir, Pallesen, Torsheim ve Andreassen (2016) yaşları 13 ile 50 arasında değişen 3763 kişiyle özçekim yapmanın cinsiyet ve yaşa göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda, bayanların erkeklere göre daha fazla özçekim, fotoğraf paylaşım ve fotoğraf düzenleme yaptıklarını, yaşa göre bakıldığında ergenlerin genç ve yaşlı yetişkinlerden daha fazla kendilerinin ve grup fotoğrafı çekimi yaptıkları, bunları paylaştıkları ve çeşitli filtrelerle fotoğrafı düzenlediklerini belirtmişlerdir.

Tang ve Koh (2017) yaşları 18 ile 25 arasında değişen 1110 üniversite öğrencisiyle sosyal ağ bağımlılığının başka bağımlılıklarla ilişkisini incelemek amacıyla yaptığı çalışma sonucunda, katılımcıların %29.5'in sosyal ağ bağımlısı olduğunu, sosyal ağ bağımlılık düzeyinin erkekler ve bayanlar arasında anlamlı farklılık göstermediğini, sosyal ağ bağımlılarının bazılarının aynı zamanda yemek, alışveriş gibi bağımlılıklara da sahip olduğunu belirtmişlerdir. Andreassen, Pallesen ve Griffiths

(2017) 23500 katılımcıyla sosyal medya bağımlılığı, narsizm ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda, sosyal medya bağımlılığının cinsiyet, yaş ve medeni durum ile anlamlı farklılıklar gösterdiğini, buna göre bayanların erkeklere, gençlerin yaşlılara ve bekarların evlilere oranla daha yüksek düzeyde sosyal medya bağımlılığına sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Yapılan çalışma sonuçlarında kadınların erkeklere göre daha fazla sosyal medya bağımlısı olduğunu bildiren çalışmaların daha fazla sayıda olduğu görülmektedir. Ayrıca örneklemin yaş düzeyine bağlı olarak lise son sınıf ve üniversite başlangıç seviyesinde sosyal medya bağımlılığının diğer dönemlere göre daha yüksek olduğunu bildiren çalışma sayısı da fazla sayıda olmuştur.

2.2.3. Instagram Bağımlılığı ve Demografik Değişkenler

Literatür incelendiğinde Instagram bağımlılığının cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş, fakülte ve günlük internet kullanımı değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma Instagram bağımlılığı ile demografik değişkenleri birlikte ele alan ilk çalışmadır.

2.2.4. Kişilik Özellikleri ve İnternet Bağımlılığı

Young ve Rodgers (1998) ortalama yaşları 31 olan 130 erkek ve ortalama yaşları 33 olan 129 bayan olmak üzere toplam 259 internet bağımlısı üzerinde kişilik özelliklerini inceledikleri çalışması sonucunda, internet bağımlılarının kendine güvenlerinin, duygusal hassasiyetlerinin ve hareketliliklerinin, tetikte oldukları, kendileri hakkında düşük seviyede açık verdikleri ve uyuşmaz karaktere sahip olduklarını bildirmişlerdir. Black, Belsare ve Schlosser (1999) 16 erkek 5 i kadın olmak üzere aşırı internet kullanımından dolayı sıkıntı yaşadığı belirlenen toplam 21 kişinin üzerinde kompulsif bilgisayar kullanma davranışıyla psikiyatrik sorunlar ve yaşam kalitesi ilişkilerini inceleyen çalışmalarının sonunda, kompulsif bilgisayar kullanımı ile madde kullanımı, içine kapanma, agresiflik, psikoz bozukluk gibi sorunlarla ilişkili olduğunu, ayrıca narsistik ve anti sosyal kişilik ile de ilişkili olduğunu bildirmişlerdir. Chak ve Leung (2003) 722 internet kullanıcı üzerinden utangaçlık ve kontrol odaklı olmanın internet bağımlılığını ve kullanımını yordama

düzeylerini araştırdığı çalışmasının sonucunda, internete bağımlı olmaya eğilimin arttıkça kişinin daha korkak, daha az inançlı, başkalarında dayanılmaz bir güç olduğuna inancında artış, kişinin kendi hayatını kendi belirleyebileceğine olan inancında artış olduğunu, ayrıca internete bağımlı bireylerin özellikle eposta, icq, konuşma odaları ve grupları ve çevrimiçi oyunlarda etkileşime girmek amacıyla hem haftalık internet kullanımında hem de bir seferlik kullanım seansları anlamında daha fazla zaman geçirdiğini ve tam zamanlı öğrenci olanların boş vakitlerinin bol olmasından dolayı daha fazla bağımlı olduklarını bildirmişlerdir.

Ko ve ark. (2006) 3662 lise öğrencileri üzerinden üçboyutlu kişilik ile ergenlerin internet bağımlılıklarını ve madde kullanımını incelemeyi amaçladıkları çalışmanın sonucunda, internet bağımlısı olan ergenlerin madde kullanım ihtimallerinin yüksek olduğunu, yüksek yenilik arayışının, zararı görmezden gelmenin ve düşük ödül bağımlılığının internet bağımlılığını ve madde kullanımını yordadığını belirtmişlerdir. Cao ve Su (2007) yaşları 12 ile 18 arasında değişen 2620 lise öğrencisiyle internet bağımlılığının yaygınlığını ve psikolojik özelliklerini inceledikleri çalışma sonucunda, internet kullanım oranının %88, bağımlılık oranının ise %2.4 olduğunu, bağımlı olanların nörotizm, psikotiklik ve yalan söyleme oranları kontrol grubuna göre daha yüksek olduğunu, zaman kontrolü, zamanın değerini hissetme ve zamanı etkin kullanmada daha düşük puan aldıklarını ve ayrıca bağımlı olanların duygusal semptomlar, davranış sorunları, hiperaktivite ve sosyal davranışlar konularında daha düşük seviyede olduklarını bildirmişlerdir.

Hardie ve Tee (2007) 96 yetişkinle aşırı internet kullanımında kişiliğin, yalnızlığın ve sosyal desteğin rolünü inceledikleri çalışmanın sonucunda, katılımcıların %40'ının normal kullanıcı olduğunu, %52'sinin problemlili fazla kullanım gösterdiklerini ve %8'inin ise patolojik internet kullanıcıları olduklarını, fazla kullananların ve patolojik kullanıcıların çevrimiçi aktivitelerde çok fazla zaman geçirdiklerini, nörotizm ile pozitif ve dışadönüklükle negatif ilişkide olduklarını, sosyal kaygılarının daha fazla, duygusal olarak daha yalnız ve normal internet kullanıcılarına göre sosyal medyadan çok daha fazla sosyal destek aldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca aşırı internet kullanımını sadece nörotizm ve sosyal ağlardan alınan algılanan sosyal destek yordamakta olduğunu bildirmişlerdir. McElroy ve ark. (2007) 132 üniversite son sınıf ve yüksek lisans öğrencisiyle kişilik özellikleri, bilişsel stil ve bazı eğilimsel faktörlerin internet kullanımına etkilerini inceleyen çalışmalarının sonucunda,

bilgisayar kaygısıyla dışadönüklük ve deneyime açıklık arasında negatif korelasyon olduğunu, internet kullanımıyla dışadönüklük ve deneyime açıklık arasında pozitif korelasyon olduğunu belirtmişlerdir. Anderson (2008) Myspace hesabı bulunan 302 üniversite öğrencisiyle internet kullanım davranışında bozukluğu araştırdığı çalışma sonucunda, deneyime açıklık, özdenetim, dışadönüklük, yumuşakbaşlılık ve nörotizm ile interneti kullanma davranışında bozukluk arasında negatif ilişki olduğunu bildirmiştir.

Mottram ve Fleming (2009) 272 üniversite öğrencisiyle dışadönüklük, tepkisellik ve çevrimiçi grup üyeliğinin problemliliği internet kullanımını yordayıp yordamadığını araştırdığı çalışma sonucunda, dışadönüklüğün problemliliği internet kullanımını yordamadığını, profesyonel kullanıcıların daha problemliliği kullanım sergilediklerini ve çevrimiçi gruplara üyeliğinin problemliliği internet kullanımını yordadığını belirtmişlerdir. Tsai ve ark. (2009) 3806 üniversite birinci sınıf öğrencileriyle internet bağımlılığının risk faktörlerini araştırdıkları çalışmada, katılımcıların %18'inin internet bağımlısı olduğu, nörotizm arttıkça internet bağımlılık riskinin de arttığı sonuçlarına ulaşmışlardır.

Van der Aa ve ark. (2009) 11 ve 21 yaş aralığındaki 7888 ergenle aşırı internet kullanımıyla ergenlerin iyi oluş durumları arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmada, kompulsif internet kullanımı ile deneyime açıklık, özdenetim, dışadönüklük, yumuşakbaşlılık ve nörotizm arasında negatif ilişkiler olduğu bildirilmiştir. Yen, Ko, Yen, Chen ve Chen (2009) 2453 üniversite öğrencisi üzerinde zarar verici düzeyde alkol kullanımı ve internet bağımlılığının kişilik özelliklerine göre kıyaslanması amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda, internet bağımlılığının zarar verici düzeyde alkol kullanımıyla ilişkili olduğunu, internet bağımlısı olan öğrencilerin eğlence arayışı ölçeğinin alt faktörlerinde daha yüksek puan aldıklarını belirtmişlerdir.

Montag, Jurkiewicz ve Reuter (2010) 201 yetişkinle düşük öz-yönlendirme ile nörotizmin internet bağımlılığına olan etkisini inceleyen çalışma sonucunda, internet bağımlılığı ve öz-yönlendirme ile pozitif, nörotizm ile negatif korelasyon olduğu, çevrimiçi geçirilen zamanla internet bağımlılığı arasında anlamlı bir pozitif ilişki olduğu bildirilmiştir. Rahmani ve Lavasani (2011) 179 üniversite öğrencisiyle internet bağımlılığı ve heyecan arayışı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmasının sonucunda, internet bağımlılığı ile deneyime açıklık ve

dışadönüklük anlamlı bir ilişki bulunamazken, özdenetim ve yumuşakbaşlılık ile negatif, nörotizmle ise pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur.

Xiuqin ve ark. (2010) 204 internet bağımlılık teşhisi konmuş hasta ve 100 bağımlı olmayan olmak üzere toplam 304 kişinin katılımıyla internet bağımlısı ergenlerin akıl sağlıkları, kişilikleri ve aile ilişkilerini araştırmayı amaçlayan çalışma sonucunda, internet bağımlılığına sahip grubun obsesif-kompulsif, kendilerine karşı hassasiyetleri, depresyon, kaygı, düşmanlık ve paranoyaklık puanlarının bağımlı olmayanlara göre daha yüksek çıktığını, internet bağımlısı olanların dışadönüklük puanları olmayanlara nazaran daha düşük, psikotizm puanlarının ise daha yüksek olduğunu, ayrıca internet bağımlısı grubun kontrol grubuyla karşılaştırıldığında duygusal sıcaklık düzeyinin daha düşük olduğu, fazla içli dışlı oldukları, daha fazla reddetme eğiliminde oldukları, daha düşük tepkisellik gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Batıgün ve Kılıç (2011) 1198 üniversite öğrencisiyle internet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı değişkenler arasındaki ilişkileri incelediği çalışmasının sonucunda, internet bağımlılık düzeyleri ile deneyime açıklık, ve dışadönüklük arasında ilişki olmadığını, özdenetim, yumuşakbaşlılık ve nörotizm ile zayıf bir ilişkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Zamani, Abedini ve Kheradmand (2011) 538 lise öğrencisiyle internet bağımlılığının kişilik karakteristiklerine göre incelediği çalışmasının sonucunda, dışadönüklük ile negatif, nörotizm ve sadakat ile pozitif ilişkisi bulunduğunu bildirmişlerdir. Buckner, Castille ve Sheets (2012) 170 yetişkinle beş faktör kişilik özelliklerinin çalışanların teknolojiyi aşırı kullanımıyla ilişkisini araştırdıkları çalışma sonucunda, sadece özdenetimin internet bağımlılığını yordadığı, buna göre özdenetim azaldıkça internet bağımlılığının arttığı bildirilmiştir.

Çelik, Atak ve Başal (2012) 210 üniversite öğrencisiyle internet bağımlılığını kişilik özelliklerine göre incelemeyi amaçladıkları çalışmada, kişilik özelliklerinin internet bağımlılığının önemli bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulamışlardır. Buna göre, dışadönüklük ve özdenetim negatif, yumuşakbaşlılık, duygusal denge ve deneyime açıklık pozitif olarak internet bağımlılığını yordamaktadır. Andreassen ve ark. (2013) 218 üniversite öğrencisiyle davranışsal bağımlılıkların kişilik özelliklerine göre ilişkisini araştırdıkları çalışmasının sonucunda, internet bağımlılığının nörotizm ile pozitif, yumuşakbaşlılık ve özdenetimle negatif korelasyon içerisinde olduğunu, yapılan regresyon analizi sonucunda nörotizm, yumuşakbaşlılık ve özdenetimin internet bağımlılığının anlamlı yordayıcıları olduğunu, ayrıca mobil telefon ve

kompulsif alışveriş ile internet bağımlılığının da pozitif korelasyonda olduklarını belirtmişlerdir. Kuss, Griffiths ve Binder (2013), 2257 üniversite öğrencisiyle internet bağımlılığının yaygınlığını ve risk faktörlerini araştırmayı hedefledikleri çalışmanın sonucunda, katılımcıların %3.2 sinin internet bağımlısı olduklarını, çevrimiçi alışveriş ve nörotizmin kombinasyonunun internet bağımlılık riskini arttırdığını, çevrimiçi oyun oynamayla deneyime açıklığın kombinasyonunun internet bağımlılık riskini azalttığını, ayrıca yüksek düzeyde çevrimiçi alışveriş ve sosyal aktivitelerin, yüksek nörotizmin ve düşük yumuşakbaşlılığın internete bağımlı olma riskini anlamlı şekilde arttırdığını belirtmişlerdir.

Randler, Horzum ve Vollmer (2014) 616 üniversite öğrencisi üzerinde internet bağımlılığının kronotip ve kişilik özellikleriyle arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda internet bağımlılığıyla tüm kişilik boyutları arasında korelasyon olduğunu fakat bunlardan yumuşakbaşlılık, özdenetim ve kronotipin internet bağımlılığını negatif ve anlamlı olarak yordadığını belirtmişlerdir. Diana ve Xavier (2014) yaşları 18 ve 28 arasında değişen 411 üniversite öğrencisiyle beş faktör kişilik özellikleriyle problemlili internet kullanımı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarının sonucunda, problemlili internet kullanımıyla nörotizmin pozitif ve yumuşakbaşlılık ve özdenetimle negatif korelasyon gösterdiğini, dışadönüklük ve deneyime açıklıkla anlamlı bir ilişkisinin olmadığını ve nörotizmin problemlili internet kullanımını yordadığını belirtmişlerdir.

Hwang ve ark. (2014) internet bağımlısı ve alkol bağımlısı iki grubun kişilik özellikleriyle olan ilişkisini araştırdığı çalışma sonucunda, internet bağımlılığıyla deneyime açıklık, özdenetim, dışadönüklük ve nörotizm arasında pozitif, yumuşakbaşlılık ile negatif ilişki içerisinde olduklarını belirtmişlerdir. Servidio (2014) 18 ve 26 yaş aralığındaki 190 üniversite öğrencisiyle demografik özelliklerin, internet kullanımının ve kişilik özelliklerinin internet bağımlılığıyla olan ilişkisini araştırdığı çalışmasının sonucunda, dışadönüklük, yumuşakbaşlılık ve özdenetim ile internet bağımlılığı arasında anlamlı korelasyon olduğunu fakat regresyon analizinde dışadönüklük ve yumuşakbaşlılığın negatif, deneyime açıklığın ise internet bağımlılığının pozitif anlamlı yordayıcıları olduğunu belirtmişlerdir.

Durak ve Senol-Durak (2014) yaşları 18 ile 32 arasında değişen 494 üniversite öğrencisiyle problemlili internet kullanımıyla kişilik özelliklerinin ilişkisini inceleyen çalışmasının sonucunda, problemlili internet kullanımıyla nörotizmin pozitif,

özdenetim, arasında negatif ilişki olduğunu, deneyime açıklık, yumuşakbaşlılık ve dışadönüklüğün ise problemlili internet kullanımıyla aralarında korelasyon olmasına rağmen anlamlı yordayıcılar olmadıklarını belirtmişlerdir. Binali (2015) lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasının sonucunda, nörotizm ve dışadönüklükle internet kullanımı arasında anlamlı ilişki bulunmazken, psikotizm ve yalan söyleme ile internet kullanımı arasında anlamlı ilişki olduğunu, ayrıca internet bağımlılığı ile nörotizm ve psikotizm arasında pozitif, dışadönüklük ve yalan söyleme ile arasında ise negatif anlamlı ilişki olduğunu belirtmiştir.

Öztürk, Bektaş, Ayar, Özgüven-Öztornacı ve Yağcı (2015) 328 lise öğrencisiyle ergenlerde internet bağımlılığı riskiyle kişilik özelliklerinin ilişkisini araştırdığı çalışmanın sonucunda, kişilik özelliklerinden sadece deneyime açıklık alt boyutu pozitif anlamlı olarak internet bağımlılık riskiyle ilişkili olduğunu bildirmişlerdir. Taş ve Ayas (2015) yaşları 14 ile 18 arasında değişen 927 lise öğrencisiyle kişilik özellikleriyle internet bağımlılığının arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmanın sonucunda kişilik özellikleriyle internet bağımlılığı arasında ilişki olduğunu, buna göre internet bağımlılığı ile dışadönüklük ve deneyime açıklık arasında negatif, özdenetim ile ise pozitif ilişkide olduğunu belirtmişlerdir.

Kayış ve ark. (2016) beş faktör kişilik özellikleriyle internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceledikleri meta-analiz çalışması sonucunda, internet bağımlılığı ile deneyime açıklık, özdenetim, dışadönüklük ve yumuşakbaşlılık arasında negatif ve nörotizm ile pozitif ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Beşaltı (2016) 592 lise öğrencisiyle ergenlerde internet bağımlılığı ve kişilik özelliklerinin bazı değişkenlere göre incelediği yüksek lisans tez çalışması sonucunda, kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum ile internet bağımlılığı arasında negatif korelasyonlar olduğunu bildirmişlerdir.

Sahraian, Hedayati, Mani ve Hedayati (2016) 278 tıp fakültesi öğrencisiyle internet bağımlılığıyla kişilik karakteristiklerinin arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda, öğrencilerin %55'inin internet bağımlısı olduğunu, internet bağımlılığıyla dışadönüklük, yumuşakbaşlılık ve özdenetim arasında negatif, nörotizm arasında ise pozitif korelasyon bulunduğunu belirtmişlerdir. Blachnio, Przepiorka, Senol-Durak, Durak, Sherstyuk (2017) Polonya, Türkiye ve Ukrayna ülkelerinde yaşayan 13-56 yaş aralığındaki bireylerle kişilik özellikleri ile Facebook

ve internet bağımlılığını incelemek amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda, Polonya örnekleminde internet bağımlılığıyla deneyime açıklık, yumuşakbaşlılık, duygusal denge ve özdenetim arasında negatif korelasyon olduğu, Türkiye örnekleminde deneyime açıklık, duygusal denge, özdenetim ve dışadönüklük arasında negatif korelasyon olduğu, Ukrayna örnekleminde ise duygusal denge, özdenetim arasında negatif ve dışadönüklük arasında pozitif korelasyon olduğu belirtilmiştir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde internet bağımlılığının içedönüklük, nörotizm, düşük özdenetim, düşük yumuşak başlılıkla ilişkili olduğu sonucunu elde eden çalışma sayıları daha fazla sayıda görülmektedir. Deneyime açıklıkla pozitif veya negatif ilişki bulunan çalışma sayısının ise daha düşük sayılarda olduğu görülmektedir.

2.2.5. Kişilik Özellikleri ve Sosyal Medya Bağımlılığı

Wilson, Fornasier ve White (2010) 201 üniversite öğrencisiyle yaptıkları sosyal ağ bağımlılığına eğilimle ilişkili olan faktörleri araştırdıkları çalışmanın sonucunda, sosyal ağları aşırı kullanmayla ve sosyal ağ bağımlılığına eğilimle dışadönüklük arasında pozitif, özdenetim arasında ise negatif bir ilişki olduğunu, dışadönük bireylerin sosyalleşme ihtiyacını karşılama amacıyla bunun açıklanabileceğini belirtmişlerdir. Shermann (2011) yaşları 18 ile 22 arasında değişen 77 öğrenciyle Facebook bağımlılığını etkileyen faktörleri incelediği çalışmanın sonucunda, kişilik özellikleri ile Facebook bağımlılığı arasında ilişki olduğunu, buna göre nörotizm ile Facebook bağımlılığının arasında pozitif korelasyon ve ilişki bulunduğunu belirtmişlerdir. Kuss ve Griffiths (2011) sosyal ağların bağımlılıkla ilişkisini incelediği çalışması sonucunda, sosyal ağların genel olarak sosyal amaçlarla kullanıldığını, daha çok çevrimdışı ilişkilerin devamı olarak kullanıldığını, dışadönük bireylerin sosyal pekiştirme için kullanırlarken içine dönüklerin gerçek hayattaki sosyal eksikliklerini telafi etme amaçlı kullandıklarını ve bu durumların da daha fazla kullanıma yol açtığını, ayrıca düşük özdenetimin ve narsistik karakter yapısının da daha fazla sosyal medya kullanımına götürdüğünü, sosyal ağları kullanımla gerçek hayat sosyal ilişki düzeylerinin, akademik başarının ve ilişkilerde problemlerin negatif korelasyon içerisinde olduğunu bunların da potansiyel bir bağımlılığı işaret edebileceğini belirtmişlerdir.

Andraessen, Tosheim, Brunberg ve Pallasen (2012) yaş ortalaması 22 olan 423 üniversite öğrencisiyle Facebook bağımlılık ölçeği geliştirerek bununla ilişkili olabilecek faktörleri test ettikleri çalışmasının sonucunda, Facebook bağımlılığıyla nörotizm ve dışadönüklük arasında pozitif, özdenetim arasında ise negatif ilişki olduğunu, buna göre bireyde nörotizm ve dışadönüklük arttıkça ve özdenetim düzeyi azaldıkça Facebook bağımlılık düzeylerinin yükseldiğini belirtmişlerdir. Wang, Jackson, Zhang ve Su (2012) sosyal medyayı aktif kullanan 265 üniversite öğrencisi üzerinde kişilik, benlik saygısı, narsizm ve heyecan arayışıyla sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmanın sonucunda, dışadönük ve yumuşakbaşlı kullanıcıların daha çok iletişim fonksiyonunu kullandığı, nörotiklerin durum güncellemesinde yoğunlaştığı, benlik saygısı yüksek olanların başkalarının profillerine yorum yaptığı, deneyim açıklık ve heyecan arayışının çevrimiçi oyun oynamayla ilişkili olduğu ve narsismin fotoğraf yükleme ve durum güncellemesi yapmakla pozitif ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Andreassen ve ark. (2013) 218 üniversite öğrencisiyle davranışsal bağımlılıkların kişilik özelliklerine göre ilişkisini araştırdıkları çalışmasının sonucunda, Facebook bağımlılığıyla deneyime açıklık, yumuşakbaşlılık ve özdenetim arasında negatif anlamlı korelasyonlar olduğu fakat regresyon analizi sonucunda dışadönüklük, deneyime açıklık ve özdenetimin Facebook bağımlılığını yordadığı belirtilmiştir. Hong, Huang, Lin ve Chiu (2014) 241 üniversite öğrencisiyle psikolojik özellikler, Facebook kullanımı ve Facebook bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmanın sonucunda, depresif karakter ve Facebook kullanım miktarının Facebook bağımlılığıyla anlamlı ilişki içerisinde olduğunu fakat benlik saygısı, sosyal dışadönüklük, nörotizm ve aşağılık kompleksinin Facebook bağımlılığıyla ilişkili olmadığını, bununla beraber aşağılık kompleksinin Facebook kullanım miktarıyla ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Wang, Ho, Chan ve Tse (2015) 920 ortaokul öğrencisi üzerinde kişilik özelliklerinin oyun ve sosyal medya bağımlılıklarına göre farklılıklarını inceledikleri çalışmanın sonucunda, özdenetimin pozitif ve nörotizmin negatif olarak internet bağımlılığını, özdenetimin negatif ve deneyime açıklığın negatif olarak oyun bağımlılığını ve dışadönüklük ve nörotizmin sosyal medya bağımlılığını pozitif yordadığını bildirmişlerdir. Kırçaburun (2016a) 365 üniversite öğrencisi üzerinde Twitter bağımlılığının cinsiyet ve kişilik özellikleriyle ilişkisini incelediği çalışma sonucunda

Twitter bağımlılığı ile dışadönüklük, deneyime açıklık, özdenetim, yumuşakbaşlılık arasında negatif korelasyonlar olduğunu, ayrıca regresyon analizi sonucu cinsiyetin, yumuşakbaşlılığın, özdenetimin ve dışadönüklüğün Twitter bağımlılığının anlamlı yordayıcıları olduğunu belirtmiştir. Özgen (2016) 527 üniversite öğrencisi üzerinde spor yapan ve yapmayan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri ve kişilik özelliklerini incelediği çalışmasının sonucunda, kişilik tiplerinden yalan alt boyutuyla internet bağımlılığı arasında negatif, psikotizm ve nörotizm arasında ise pozitif anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir.

Marino ve ark. (2016) yaşları 18 ve 35 arasında değişen 822 üniversite öğrencisi üzerinde problemlili Facebook kullanımıyla kişilik özellikleri ve bazı psikolojik faktörlerin ilişkisini inceleyen çalışmasının sonucunda dışadönüklük, duygusal denge ve deneyime açıklık ile problemlili Facebook kullanımı arasında negatif korelasyonlar olduğunu belirtmişlerdir. Marino ve ark. (2016) yaşları 14 ile 19 arasında değişen 968 öğrencinin katılımıyla problemlili Facebook kullanımı ile kişilik özellikleri ve sosyal etki arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışması sonucunda, duygusal denge, dışadönüklük, yumuşakbaşlılık ve deneyime açıklık ile problemlili Facebook kullanımı arasında anlamlı korelasyonlar olmasına rağmen oluşturulan yapısal eşitlik modelinde duygusal denge, dışadönüklük ve özdenetimin anlamlı ilişki içerisinde olduğunu, ayrıca cinsiyete göre problemlili Facebook kullanımında bir farklılık oluşmazken, algılanan kullanım sıklığıyla ilişkili olduğunu ve sosyal kimliğin dolaylı yoldan etkilediğini bildirmişlerdir.

Blachnio, Przepiorka, Senol-Durak, Durak ve Sherstyuk (2017) Polonya, Türkiye ve Ukrayna ülkelerinde yaşayan 13-56 yaş aralığındaki bireylerle kişilik özellikleri ile Facebook ve internet bağımlılığını incelemek amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda, Polonya örneğinde Facebook bağımlılığıyla deneyime açıklık, yumuşakbaşlılık, duygusal denge ve özdenetim arasında negatif korelasyon olduğu, Türkiye örneğinde deneyime açıklık, duygusal denge, özdenetim ve dışadönüklük arasında negatif korelasyon olduğu, Ukrayna örneğinde ise duygusal denge ve özdenetim arasında negatif korelasyon olduğu belirtilmiştir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde sosyal medya bağımlılığının içedönüklük, nörotizm, düşük özdenetim, düşük yumuşak başlılıkla ve deneyime açıklık ve kapalılıkla ilişkili olduğu sonucunu elde eden çalışmalar olduğu gibi anlamlı ilişki

olmadığını belirten çalışmalar da görülmektedir. Kişilik özelliklerinin sosyal medya kullanım amaçları üzerinde de etki göstererek bağımlılığı etkilediği söylenebilir.

2.2.6. Kişilik Özellikleri ve Instagram Bağımlılığı

Literatür incelendiğinde Instagram bağımlılığının kişilik özellikleriyle ilişkisi olup olmadığını araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma Instagram bağımlılığı ile beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi araştıran ilk çalışmadır.

2.2.7. Benlik Saygısı-Kendini Sevme ve İnternet Bağımlılığı

Niemz, Griffiths ve Banyard (2005) 371 öğrenciyle üniversite öğrencileri arasında patolojik internet kullanımı ve bunun benlik saygısı ilke genel sağlık arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmanın sonucunda katılımcıların %18.3'ünün patolojik internet kullanıcısı olduklarını, aşırı internet kullanımının akademik, sosyal ve kişiler arası sorunlara neden olduğunu, ayrıca patolojik internet kullanıcılarının benlik saygısının daha düşük ve sosyal olarak daha pasif olduklarını belirtmişlerdir. Kim ve Davis (2009) 315 öğrenciyle problemlili internet kullanımının benlik saygısı, kaygı, internet aktivitelerinin önemi gibi değişkenlerle arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda problemlili internet kullanımını yordayan değişkenler arasında benlik saygısı, hayalperest iyimserlik ve yedi pozitif aktivitenin önemi ve kaygı olduğunu, benlik saygısının güçlü negatif yordayıcı olduğunu belirtmişlerdir.

Aydm ve San (2011) 324 ergen öğrenci üzerinde internet bağımlılığıyla benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmanın sonucunda genel benlik saygısının sosyal benlik saygısının, aile-ev benlik saygısının ve toplam benlik saygısının internet bağımlılığıyla negatif ilişkiler içerisinde olduğunu, sosyal benlik saygısının ve aile-ev benlik saygısının internet bağımlılığının anlamlı yordayıcıları olduğunu belirtmişlerdir.

Fioravanti, Dettore ve Casale (2012) 257 ergen öğrenci üzerinde benlik saygısı, algılanan internet katkısı ve çevrimiçi sosyal etkileşimlerle internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmanın sonucunda, bayan öğrenciler arasında sosyal etkileşim tercihlerinin benlik saygısı ve internet bağımlılığı arasında bağdaştırıcı etki

gösterdiğini bildirmişlerdir. Ayas ve Horzum (2013) 292 lise öğrencisiyle depresyon, yalnızlık ve benlik saygısı ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmanın sonucunda depresyon ve yalnızlığın internet bağımlılığıyla pozitif ilişkisi olduğunu fakat benlik saygısıyla anlamlı bir ilişkisi olmadığını belirtmişlerdir.

Bozoglan, Demirer ve Sahin (2013) tarafından yaşları 18 ile 24 arasında değişen 384 üniversite öğrencisiyle yalnızlık, benlik saygısı, hayat tatmini ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmanın sonucunda benlik saygısının internet bağımlılığıyla negatif ilişkide olduğu, yalnızlık, benlik saygısı ve hayat doyumunun internet bağımlılığının %38 ini açıkladığı, yalnızlık ve benlik saygısı beraber zaman yönetimi problemleri ve kişilerarası ve sağlık problemlerini açıklarken, üç değişken beraber yalnızca kişilerarası ve sağlık problemlerini açıkladığı bildirilmiştir.

Sariyska ve ark (2014) 7 farklı ülkeden toplam 989 katılımcıyla benlik saygısı, kişilik özellikleri ve internet bağımlılığını araştırdıkları çalışmanın sonucunda kişilik boyutlarından öz-yönlendirmenin internet bağımlılığıyla ilişkili olduğunu fakat benlik saygısıyla ilişkisinin olmadığını belirtmişlerdir. Yen, Chou, Liu, Yang ve Hu (2014) 11 ve 18 yaşları arasındaki 287 ergen hiperaktivite hastası öğrenciyle internet bağımlılığının kaygı, depresyon ve benlik saygısıyla olan ilişkilerini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda yüksek fiziksel semptomlar, düşük zarardan kaçınmanın, yüksek rahatsızlık/engelli aktivitenin ve düşük benlik saygısının yüksek düzey internet bağımlılığıyla ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Mei, Yau, Chai, Guo ve Potenza (2016) yaş ortalaması 15.4 olan 1207 ergenle problemlerle ilgili internet kullanımıyla iyi oluş, benlik saygısı ve öz-kontrol arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmasının sonucunda katılımcıların %5.5'inin interneti problemlerle kullandığını, problemlerle ilgili internet kullanımının cinsiyet, ders notları, tek anne-baba olması, aylık yaşam masrafları ve aylık aile geliriyle alakalı olduğunu, ayrıca iyi oluş ve öz-kontrol ile problemlerle ilgili internet kullanımı arasında negatif ilişki olduğunu ve benlik saygısıyla anlamlı bir ilişkisinin olmadığını belirtmişlerdir.

Nie ve Zhang (2017) 316 üniversite öğrencisiyle depresyon, benlik saygısı ve akıcı konuşmanın internet bağımlılığının farklı dereceleriyle ilişkisini inceleyen çalışmasının sonucunda yüksek düzeyde internet bağımlısı olan bireylerin depresif

semptomlara yüksek eğilim gösterdiklerini, benlik saygısından en düşük skorları aldıklarını ve akıcılıkta başarısız olduklarını belirtmişlerdir.

Yapılan çalışma sonuçları incelendiğinde benlik saygısının internet bağımlılığıyla negatif ilişkide olduğun belirten çalışma sayısının ilişki olmadığını belirten çalışmalardan daha fazla olduğu görülmektedir.

2.2.8. Benlik Saygısı-Kendini Sevme ve Sosyal Medya Bağımlılığı

Bu bölümde sosyal medya kullanımı ve bağımlılığı ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar sunulacaktır. Bunun yanında, bu tarz çalışmaların sayısının az olması nedeniyle benlik saygısıyla ilişkili olduğu belirlenmiş psikolojik faktörlerle sosyal medya kullanımı ve bağımlılığı arasındaki ilişkileri veren çalışmalar da dahil edilmiştir.

Wilson, Fornasier ve White (2010) 201 üniversite öğrencisiyle yaptıkları sosyal ağ bağımlılığına eğilimle ilişkili olan faktörleri araştırdıkları çalışmanın sonucunda, benlik saygısının sosyal medya bağımlılık eğilimlerini negatif yönde anlamlı olarak yordadığını, buna göre benlik saygısı düştükçe sosyal ağ bağımlılık eğilimlerinin yükseldiğini belirtmişlerdir. Giota ve Kleftras (2013) yaşları 18 ile 34 arasında değişen 143 genç yetişkinle kişilik ve depresyonun sosyal ağ sitelerini problemleri kullanmayla ilişkisini araştırmak amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda cinsiyet ve yaşın sosyal ağ sitelerini kullanımda anlamlı bir farklılık oluşturmadığını, problemleri sosyal ağ kullanımının günlük sosyal ağ kullanım süresi, depresyon ve nörotizmle pozitif, yumuşakbaşlılıkla negatif ilişkili olduğunu, özdenetim, deneyime açıklık ve dışadönüklükle ilişkili olmadığını belirtmişlerdir.

Apaolaza, Hartmann, Medina, Barrutia ve Echebarria (2013) yaşları 12-17 arasında değişen 344 İspanyol ergeniyle Tuenti isimli İspanyol sosyal ağ sitesinde sosyalleşmenin ergenlerin öznel iyi oluşlarına etkisini benlik saygısı ve yalnızlık üzerinden araştıran çalışmanın sonucunda Tuenti'yi kullanım sıklığıyla gençlerin sosyalleşme düzeyleri arasında pozitif ilişki olduğunu, Tuenti üzerinden sosyalleşmenin ergenlerin iyi oluşlarıyla ilişkili olduğunu ve yüksek benlik saygısı ve düşük yalnızlığın bu ilişki üzerinde bağdaştırıcı özellik gösterdiğini belirtmişlerdir. De Cock ve ark. (2014) yaş ortalaması 43 olan 1000 kişinin katılımıyla dürtüsel sosyal ağ sitesi kullanımının yaygınlığını ve bazı faktörlerle

ilişkinin incelediği çalışmanın sonucunda cinsiyetin kızlar lehine ve yaşın daha genç olanlar lehine dürtüsel sosyal ağ kullanımını yordadığını, dürtüsel sosyal ağ sitesi kullanımını ile yumuşakbaşlılık, özdenetim ve duygusal denge arasında negatif korelasyon olduğunu, ayrıca yalnızlık ve depresif duygularla pozitif korelasyon olduğunu, benlik saygısı düştükçe sosyal ağ sitelerini dürtüsel kullanımın arttığını belirtmişlerdir.

Vernon, Barber ve Modecki (2015) 12 ve 18 yaş aralığındaki 1886 ergen öğrenciyle problemlili sosyal ağ kullanımıyla okul deneyimlerinin uyku kalitesine göre etkisini inceledikleri çalışmanın sonucunda, sosyal medyayı problemlili kullanmanın uyku bölünmelerini arttırdığını bunun da uyku kalitesini düşürdüğünü ve bunun da okuldan alınan tatmini azalttığını belirtmişlerdir. Moberg ve Anestis (2015) 305 üniversite öğrencisiyle sosyal ağ etkileşimleri ile internet kullanımını ve engellenen aidiyet arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda sosyal ağ sitelerinde yaşanan yüksek seviyede negatif etkileşimlerin engellenen aidiyeti anlamlı şekilde etkilediğini belirtmişlerdir.

Sampasa-Kanyinga ve Lewis (2015) yaş ortalaması 14 olan 753 öğrenciyle çocuklarda ve ergenlerde sosyal ağ sitelerini kullanım sıklığıyla düşük psikolojik işlev ilişkisini araştıran çalışmasının sonucunda, öğrencilerin %25'inin günlük iki saatten fazla sosyal ağ sitelerini kullandıklarını, akıl sağlığı desteğinin tam karşılanmadığını belirten öğrencilerin belirtenlere göre daha fazla sosyal ağ sitesi kullandıklarını, ayrıca günlük 2 saatten fazla sosyal ağ sitesi kullananların kendilerinin akıl sağlıklarını düşük görmeleriyle ve daha çok psikolojik sıkıntı ve intihar düşüncesine sahip olduklarını, sonuçların daha düşük akıl sağlığına sahip olanların sosyal ağ sitelerini daha fazla kullanabileceklerini belirtmişlerdir.

Burnell ve Kuther (2016) yaşları 18 ile 40 arasında değişen 256 katılımcıyla sosyal ağ ve mobil telefon bağımlılığının yordayıcılarını bulmayı amaçladıkları çalışmanın sonucunda sosyal kıyaslamaya eğilimi güçlü olan, sosyal ağ ilişkilerinden güçlü destek aldığını hisseden ve kendini düzeltmekte sıkıntı çekenlerin sosyal ağ sitelerine ve mobil telefona bağımlılık riskinin olabileceğini belirtmişlerdir. Baker ve Algorta (2016) sosyal ağ kullanımıyla depresyon üzerine yapılan çalışmaları inceledikleri çalışmanın sonucunda sosyal ağ kullanımıyla depresif semptomlar arasında kompleks ve birçok psikolojik, sosyal, davranışsal ve bireysel faktör olabileceğini,

sosyal ağ kullanımının iyi oluş üzerinde hem pozitif hem negatif etkileri olabileceğini belirtmişlerdir. Kırcaburun (2016b) yaşları 12 ile 18 arasında değişen 1130 öğrenciyle depresyon, benlik saygısı, günlük internet kullanımı ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasının sonucunda, sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı arasında negatif anlamlı zayıf düzeyde bir korelasyon olduğunu bildirmiştir.

Blachnio, Przepiorka ve Pantic (2016) 12 ve 58 yaşları arasındaki 381 Facebook kullanıcısıyla Facebook bağımlılığı, benlik saygısı ve hayat tatmini arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlı yaptıkları çalışmanın sonucunda Facebook kullanım sıklığıyla bağımlılığı arasında pozitif korelasyon olduğunu, Facebook kullanım sıklığı, bağımlılığı ile benlik saygısı ve hayat tatmini arasında ise negatif korelasyon olduğunu belirtmişlerdir. Blachnio, Przepiorka ve Rudnicka (2016) yaş ortalaması 21.6 olan 653 yetişkinin katılımıyla Facebook kullanım boyutlarının narsizm ve benlik saygısıyla olan ilişkisini inceleyen çalışmanın sonucunda, narsizm ile sosyal Facebook kullanımı, araç olarak Facebook kullanımı, Facebook'un kişisel önemi ve Facebook kullanım yoğunluğu arasında pozitif ilişkiler olduğunu, benlik saygısı ile ise kişisel önem ve kullanım yoğunluğu arasında negatif ilişki olduğunu, sosyal ve araç olarak kullanımla bir ilişkisinin olmadığını belirtmişlerdir.

Liu ve Baumeister (2016) 80 çalışmayı inceleyerek yürüttükleri sosyal ağlar ve öz-değer arasındaki ilişkiyi inceledikleri meta-analiz çalışmasının sonucunda sosyal ağ sitelerinin kullanımının düşük benlik saygısı, yüksek narsizm ve yüksek yalnızlığa sahip bireyler arasında yüksek düzeyde olduğunu, yüksek narsismin tüm sosyal ağ aktiviteleriyle ilişkili olduğunu, yüksek benlik saygısının daha fazla çevrimiçi arkadaş edinmeyle ilişkili olduğunu, narsizm ve sosyal ağ kullanımı arasındaki ilişkinin Asya ve kolektivist ülkelerde daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Oberst, Wegmann, Stodt, Brand ve Chamarro (2017) yaşları 16 ile 18 arasında olan 1468 katılımcıyla yoğun sosyal ağ kullanımının ergenler üzerindeki olumsuz sonuçları ve geri kalma duygusunun etkisini inceledikleri çalışmanın sonucunda sosyal ağ kullanım yoğunluğu, geri kalma duygusu ve depresyonun sosyal ağ kullanımının olumsuz sonuçlarına direk etkileri olduğunu, kaygının ise geri kalma duygusu üzerinden dolaylı etkisinin olduğunu, erkeklerde kaygının daha fazla sosyal ağ kullanımını tetiklerken bayanlarda depresif hislerin sosyal ağ kullanımını

tetiklediğini belirtmişlerdir. Andreassen, Pallasen ve Griffiths (2017) 23500 katılımcıyla sosyal medya bağımlılığı, narsisim ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda, sosyal medya bağımlılığı ile yüksek narsistik karaktere sahip olmanın ve düşük benlik saygısına sahip olmanın ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde sosyal medya bağımlılığıyla benlik saygısı arasında negatif zayıf düzeyde fakat anlamlı ilişki olduğunu belirten çalışmaların çoğunlukta olduğu, güçlü negatif ilişki olduğunu ve ilişki olmadığını belirten çalışma sayısının daha az sayıda olduğu görülmektedir.

2.2.9. Benlik Saygısı- Kendini Sevme ve Instagram Bağımlılığı

Literatür incelendiğinde Instagram bağımlılığının benlik saygısı ve kendini sevme ile ilişkisi olup olmadığını araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma Instagram bağımlılığı ile benlik saygısı ve kendini sevme arasındaki ilişkiyi araştıran ilk çalışmadır.

2.3. ALANYAZIN TARAMASININ SONUCU

Literatür taramasının sonucunda cinsiyete göre erkeklerde internet bağımlılık düzeylerinin daha fazla olduğunu belirten çalışma sayısı daha fazla iken, sosyal medya bağımlılığında kadınların erkeklere göre daha fazla bağımlılık gösterdiği görülmüştür. Yaşa göre ise internet ve sosyal medya bağımlılığıyla ilişkisi olduğu, düşük yaş grubundakilerle yapılan çalışmalarda yaşın pozitif, üniversite ve daha yüksek yaş gruplarında ise negatif ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Buna göre lise öğreniminin son yılları ve üniversite öğreniminin ilk yılları diğer yaş gruplarına göre daha yüksek düzeyde bağımlılık göstermektedir. Kişilik özellikleriyle internet ve sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkileri inceleyen çalışma sonuçlarına göre, dışadönüklük bazı çalışmalarda negatif bazılarında ise pozitif ilişki içerisindeyken; yumuşak başlılığın internet ve sosyal medya bağımlılığıyla negatif, nörotizmin ise pozitif ilişkide olduğu çalışma sayısının çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bir başka kişilik boyutu olan deneyime açıklığın ise bazı çalışmalarda

negatif ilişkisi olduğu ama genellikle bağımlılıktan ziyade kullanım amaçlarıyla ilişki içerisinde olduğu görülmüştür. Son olarak, benlik saygısının internet ve sosyal medya bağımlılığıyla negatif ilişkiler gösterdiğini belirten çalışma sayısının ilişki olmadığını belirten çalışmalardan daha fazla olduğu görülmüştür. Bu çalışma Instagram bağımlılığı, kişilik özellikleri ve kendini sevme arasındaki ilişkileri inceleyen ilk çalışma olduğu için bu değişkenlerle Instagram bağımlılığı arasındaki ilişkileri araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır.”

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2015) tarama modelini geçmiş veya mevcut bir durumu olduğu haliyle tespit etmek şeklinde tanımlamıştır. Çalışmada tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli araştırmacıların iki ve daha çok sayıda değişken arasındaki değişimi ve bu değişimin şiddetini araştırmasına olanak sağlamaktadır (Karasar, 2015). Bu doğrultuda kendini sevme, kişilik özellikleri ve Instagram bağımlılığı değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

3.2 EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini Düzce Üniversitesi'nde öğrenim gören 20000 öğrenci oluşturmaktadır. Bu evren içindeki araştırmanın örneklemini Instagram hesabı bulunduğu belirlenen üniversite öğrencileri arasından uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olan 843 öğrenci oluşturmuştur. Uygun örnekleme kazara ya da elverişli örnekleme olarak da bilinen bir yöntemdir. Örnekleme işleminin araştırmacı açısından uygun ve elverişli olması diye de ifade edilebilir. Katılımcılardan 91 tanesi eksik bilgi girişi sebebiyle analizlere alınmamıştır ve 752 katılımcıyla analizler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	519	69
	Erkek	233	31
Sınıf	1	329	43.8
	2	288	38.3
	3	88	11.7
	4	47	6.3
Yaş	18	70	9.3
	19	165	21.9
	20	215	28.6
	21	147	19.6
	22	91	12.1
	23	42	5.6
	24	22	2.9
Günlük İnternet Kullanım Süresi	2 Saatten Az	53	7
	2-4 Saat Arası	315	41.9
	4 Saatten Fazla	384	51.1
Fakülte	Eğitim Fakültesi	278	37
	Fen-Edebiyat Fakültesi	142	18.9
	İşletme Fakültesi	89	11.8
	Mühendislik Fakültesi	82	10.9
	Tıp Fakültesi	73	9.7
	Orman Fakültesi	47	6.3
	Teknoloji Fakültesi	40	5.3

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırma için araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, İki Boyutlu Benlik Saygısı: Kendini Sevme/Öz-yeterlik Ölçeği'nin Kendini Sevme Boyutu, Beş Faktör Kişilik Envanteri ve Instagram Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. İki Boyutlu Benlik Saygısı: Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği

Araştırmada kullanılan iki boyutlu benlik saygısı: kendini sevme/öz-yeterlik ölçeği Tafarodi ve Swan tarafından 2001 yılında geliştirilmiş ve Doğan (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 5'li likert tarzında (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum ve (5) Kesinlikle Katılıyorum seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçek kendini sevme ve öz-yeterlik olmak üzere 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Doğan (2011) tarafından yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda $X^2 / sd = 2.64$, GFI= .94, CFI= .97, RMSEA= .049 şeklinde elde edilen uyum değerleriyle ölçeğin iki faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Kendini sevme alt boyutu 4'ü ters puanlanan toplam 8 maddeden oluşmaktadır. Kendini sevme alt boyutunda madde yükleri .35 ve .64 arasında değişmektedir ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .83 ve test-tekrar test katsayısı ise .72 olarak tespit edilmiştir. Bu veriler ölçeğin geçerli ve güvenilir olarak kullanılabilceğini göstermektedir (Doğan, 2011).

3.3.2. Beş Faktör Kişilik Envanteri

Öğrencilerin kişilik özelliklerini belirlemek için on maddelik beş faktör kişilik envanteri kullanılmıştır. Ölçek Rammstedt ve John (2007) tarafından geliştirilmiştir ve Horzum, Ayas ve Padır (baskıda) tarafından Türkçeye adapte edilmiştir. Ölçek 5'li likert tarzında; (1) Hiçbir Zaman, (2) Nadiren, (3) Bazen, (4) Sık sık ve (5) Her Zaman seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçek yumuşak başlılık, nörotizm, dışadönüklük, özdenetim ve deneyime açıklık olmak üzere beş alt boyuttan meydana gelmektedir ve her bir boyutun puanı ayrı hesaplanarak bireyin sahip olduğu baskın kişilik özelliğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Ölçekte bulunan 1., 3., 4., 5. ve 7. maddeler ters puanlanmaktadır. Horzum, Ayas ve Pandır tarafından yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda $X^2 / sd = 1.8$, GFI= .96, CFI= .98, RMSEA= .062 şeklinde elde edilen uyum değerleriyle ölçeğin faktör yapısının geçerliliği ortaya konmuştur. Ölçeğin madde yük değerleri .71 ve .95 arasında değişmektedir. Yapılan güvenilirlik analizleri sonucu ölçeğin iç tutarlık katsayıları yumuşak başlılık alt boyutu için .81, nörotizm alt boyutu için .85, dışadönüklük alt boyutu için .88, özdenetim alt boyutu için .89 ve deneyime açıklık alt boyutu için .84 olarak tespit edilmiştir. Bu veriler ölçeğin bireylerin kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla

geçerli ve güvenilir olarak kullanılabileceğini göstermektedir (Horzum, Ayas ve Pandır, 2011).

3.3.3. Instagram Bağımlılık Ölçeği

Instagram bağımlılığını ölçmek için Young (1996) tarafından geliştirilen ve Bayraktar (2001) tarafından Türkçeye adapte edilen İnternet bağımlılık ölçeği “İnternet” yerine “İstagram” yazılarak kullanılmıştır. Yapılan bu değişiklik nedeniyle araştırmacı tarafından geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. İnternet bağımlılık ölçeği tek faktör altında toplam 20 maddeden meydana gelmiştir. Ölçekte olumsuz madde bulunmamaktadır ve ölçekten alınan toplam puan bağımlılık düzeyini belirlemektedir.

Tablo 2. KMO ve Bartlett’s Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçümü		.92
Küresellik Testi	X ²	2390.96
	Sd	105
	p	.00

Açımlayıcı faktör analizi (AFA) için öncelikle KMO ve Bartlett’s Test uygulanmış, elde edilen sonuçların (KMO= .92, Bartlett’s= 2198.55) uygun olması nedeniyle analize devam edilmiştir (Büyüköztürk, 2015).

Tablo 3. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonucu Açıklanan Varyans

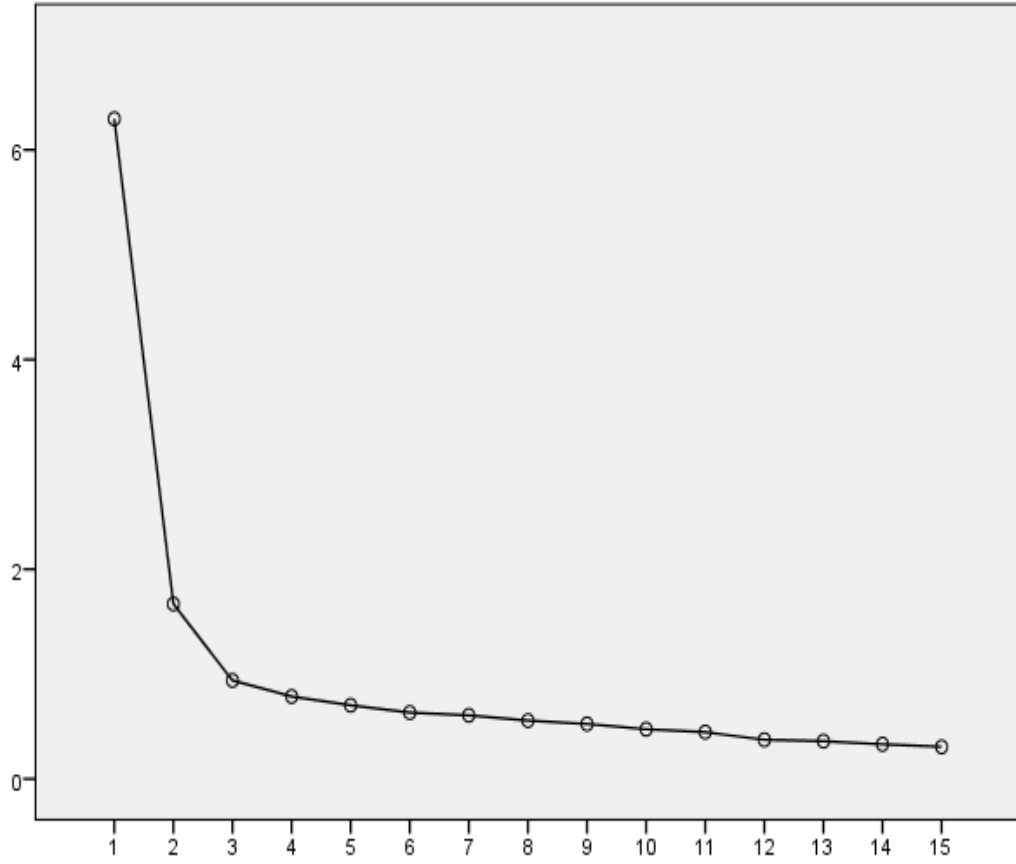
Faktörler	Toplam	Açıklanan	Açıklanan
1	6.41	42.72	42.72
2	1.68	11.18	53.90

Yapılan AFA sonucunda İstagram bağımlılık ölçeği “sosyal etki” ve “oyalanma” olarak adlandırılan 2 faktör altında toplam 15 maddeden meydana gelmiştir. Bu iki faktör, sosyal etki alt faktörü %42.72 ve oyalanma alt faktörü %11.18 olmak üzere toplam varyansın %53.90’ini açıklamaktadır.

Tablo 4. Ölçek Madde Yük Değerleri

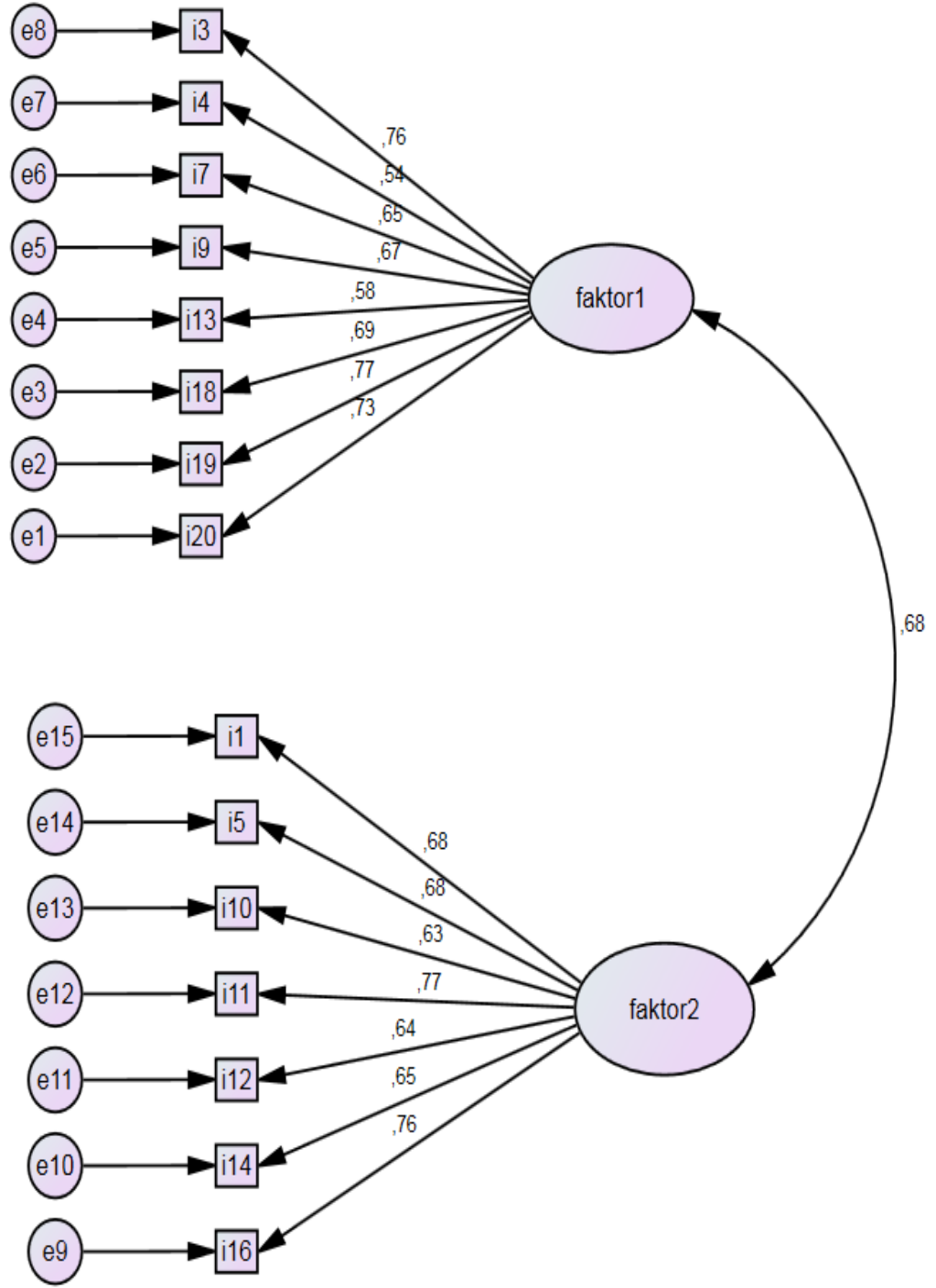
Ortak Varyanslar		
	İlk	Yük
i3	1.00	.64
i4	1.00	.36
i7	1.00	.49
i9	1.00	.50
i13	1.00	.44
i18	1.00	.56
i19	1.00	.69
i20	1.00	.56
i1	1.00	.55
i5	1.00	.54
i10	1.00	.57
i11	1.00	.64
i12	1.00	.44
i14	1.00	.45
i16	1.00	.64

Ölçek madde yük değerleri .36 ile .69 arasında değişmektedir. Bu değerler ölçek maddelerinin anlamlı olduğunu belirtmektedir.

Şekil 1. Instagram Bağımlılık Ölçeğinin Özdeğer-Faktör Sayısı Grafiği

Instagram bağımlılık ölçeği için oluşturulan özdeğer-faktör sayısı grafiğine bakıldığında ölçeğin 2 faktörlü yapısı burada da görülebilmektedir. AFA sonucu elde edilen yapıyı doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda $\chi^2 / sd = 2.88$, GFI= .91, CFI= .93, RMSEA= .07 şeklinde elde edilen uyum değerleriyle ölçeğin faktör yapısının geçerliliğine yönelik kanıt sunmaktadır (Hu ve Bentler, 1999).

Şekil 2. Instagram Bağımlılık Ölçeğinin Faktör Yapısı ve Madde Dağılımı

Son olarak, yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları tüm ölçek için .90, sosyal etki alt faktörü için .86 ve oyalanma alt faktörü için .85 olarak tespit edilmiştir. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucu ölçeğin üniversite öğrencilerinin Instagram bağımlılık düzeylerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabileceği görülmüştür.

Instagram bağımlılık ölçeği 6'lı likert tarzında; (1) Hiçbir Zaman, (2) Nadiren, (3) Ara sıra, (4) Çoğunlukla (5) Çok sık ve (6) Devamlı seçeneklerinden oluşan toplam 15 madde 2 boyuttan meydana gelmiştir. Ölçekten alınabilecek minimum ve maksimum puanlar 15 ve 90'dır. Bağımlılık düzey aralıklarını belirlemek için yapılan İki Basamaklı Kluster analizi sonucunda ölçeğin kesim noktaları belirlenmiştir. Bağımlılık düzeyi puan aralıkları sırasıyla; 15-38 arası bağımlı değil, 38 ile 58 arası düşük seviye bağımlılık, 58 ile 73 arası orta seviye bağımlılık ve 73 ile 90 arası yüksek seviye bağımlılık olarak belirlenmiştir.

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI

Veri toplama araçları gerekli izinler alındıktan sonra Düzce Üniversitesi'nde bulunan fakültelerde araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Çalışmanın önemine dair gerekli açıklamalar yapılarak öğrencilerin sorulara samimi cevaplar vermesi sağlanmaya çalışılmıştır. Ölçekler elden dağıtılarak doldurulmuş ve araştırmacı tarafından toplanmıştır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına göre gerçekleşmiştir.

3.5 VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada verilerin analizinde açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri; demografik özellikleri ortaya koymak için betimleyici analizler; Instagram bağımlılığının cinsiyete göre değişimini incelemek için ilişkisiz örneklem için t-test, fakülte bazında değişimini incelemek için tek yönlü ANOVA testi; Instagram bağımlılığı, kendini sevme, kişilik özellikleri (yumuşak başlılık, özdenetim, nörotizm, deneyime açıklık, dışa dönüklük) ve günlük internet kullanımı arasındaki korelasyonu incelemek için Pearson's korelasyon testi; kendini sevme, kişilik özellikleri ve günlük internet kullanımının Instagram bağımlılığını yordayıp yordamadığını araştırmak için basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 23.0 ve AMOS 23.0 programları kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Çalışmada öncelikle öğrencilerin Instagram bağımlılık düzeyleri, cinsiyete, sınıf düzeyine ve fakülteye göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Daha sonra değişkenler arası korelasyona ve son olarak kendini sevme, kişilik özellikleri ve günlük internet kullanım sürelerinin Instagram bağımlılığını yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Öğrencilerin Instagram bağımlılıklarını belirlemeye ilişkin analiz sonuçları Tablo 5’de verilmiştir."

Tablo 5. Öğrencilerin Instagram Bağımlılık Düzeyleri

	n	%
Bağımlı Değil	500	66.50
Düşük Seviye Bağımlı	199	26.50
Orta Seviye Bağımlı	46	6.10
Aşırı Bağımlı	7	0.90

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin %26.5’i düşük, %6.1’i orta ve %0.9’u aşırı düzeyde olmak üzere toplam %33.5’inin Instagram bağımlısı olduğu görülmektedir. Katılımcıların %66,5’inin ise Instagram kullanımının bağımlılık düzeyinde olmadığı görülmüştür. Instagram bağımlılığının alt faktörleri olan sosyal etki ve oyalanma faktörlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Instagram Bağımlılığının Cinsiyete Göre Değişimini Gösteren T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Instagram Bağımlılığı	Kız	519	35.00	13.15	750	-.84	.40
	Erkek	233	35.87	13.07			

Tablo 6 incelendiğinde Instagram bağımlılığının kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür ($t=-.84$, $p=.40$). Buna göre erkek öğrencilerin ve kadın öğrencilerin bağımlılık düzeyleri birbirine yakın düzeylerde olduğu görülmüştür. Instagram bağımlılığının sınıf düzeylerine göre ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.Sınıf Düzeylerine Göre Betimsel İstatistikler

Sınıf	N	\bar{X}	SS
1	329	35.82	12.37
2	288	34.29	13.03
3	88	36.53	14.90
4	47	35.08	15.15
Toplam	752	35.27	13.12

Tablo 7’e bakıldığında, sınıf düzeylerine göre Instagram bağımlılık düzeylerinin birbirine yakın olduğu ve aradaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Buna göre üçüncü sınıf öğrencilerinin ortalaması en yüksek iken ($M=36.53$), ikinci sınıf öğrencileri en ortalamaya sahiptirler ($M=34.29$). Instagram bağımlılığının sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Instagram Bağımlılığının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Instagram Bağımlılığı	Gruplar arası	2.29	3	.76	.99	.39	Yok
	Gruplar içi	572.63	748	.77			
	Toplam	574.93	751				

Tablo 8'e bakıldığında yapılan Anova analizi sonucunda öğrencilerin Instagram bağımlılık durumlarının ($F_{(3,750)}=.99$, $p=.39$) sınıf düzeylerine göre farklılık göstermediği görülmektedir. Bu sonuç aynı zamanda Instagram bağımlılık düzeylerinin yaşa göre değişmediğini de göstermektedir. Tablo 9'da fakültele göre ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 9.Fakültele Göre Betimsel İstatistikler

Fakülte	N	\bar{X}	SS
Eğitim	278	33.58	12.30
Fen Edebiyat	142	35.39	13.93
İşletme	89	40.81	13.79
Mühendislik	82	36.55	12.91
Orman	47	36.34	13.78
Teknoloji	40	39.79	13.09
Tıp	73	30.10	10.49
Toplam	751	35.27	13.13

Tablo 9 incelendiğinde ortalama puanı en yüksek olan fakülte işletme olurken ($M=40.81$), en düşük olanı ise tıp fakültesi olmuştur ($M=30.10$). Bu farklılıkların hangi fakülteler arasında anlamlılık gösterdiğini belirlemek için Lsd testi uygulanmıştır. Instagram bağımlılığının fakültele göre farklılaşp farklılaşmadığını gösteren sonuçlar Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Instagram Bağımlılığının Fakülterle Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Instagram Bağımlılığı	Gruplar arası	28.83	6	4.81	6.55	.00	Var
	Gruplar içi	546.06	744	.73			
	Toplam	574.89	750				

Tablo 10'a bakıldığında yapılan Anova analizi sonucunda öğrencilerin Instagram bağımlılık düzeylerinin fakülterle göre farklılık gösterdiği görülmektedir ($F_{(6, 744)}=6.55$, $p=.00$). Tablo 11'de Eğitim Fakültesi ve diğer fakülter arasındaki farklılığı gösteren sonuçlar verilmiştir.

Tablo 11. Eğitim Fakültesi İle Hangi Fakülter Arasında Anlamlı Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi

Bağımlı Değişken	(I) Fakülte	(J) Fakülte	Ort. Farkı (I-J)	p
Instagram Bağımlılığı	Eğitim	Fen edebiyat	-.12	.17
		İşletme	-.48*	.00
		Mühendislik	-.20	.07
		Orman	-.18	.17
		Teknoloji	-.41*	.00
		Tıp	.23*	.04

Tablo 11 incelendiğinde eğitim fakültesi öğrencilerinin Instagram bağımlılık düzeylerinin işletme (-.48) ve teknoloji (-.41) fakülterinden anlamlı düzeyde düşük olduğu, tıp fakültesinden (.23) ise anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca fen edebiyat, mühendislik ve orman fakülterinden düşük olsa da bunun istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Tablo 12'de Fen edebiyat fakültesi ve diğer fakülter arasındaki farklılığı gösteren sonuçlar verilmiştir.

Tablo 12. Fen Edebiyat Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamlı Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi

Bağımlı Değişken	(I) Fakülte	(J) Fakülte	Ort. Farkı (I-J)	p
Instagram Bağımlılığı	Fen edebiyat	Eğitim	.12	.17
		İşletme	-.36*	.00
		Mühendislik	-.08	.51
		Orman	-.06	.66
		Teknoloji	-.29	.06
		Tıp	.35*	.00

Tablo 12 incelendiğinde, fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinin işletme (-.36) fakültesinden anlamlı olarak daha düşük ve tıp fakültesinden (.35) anlamlı olarak daha yüksek seviyede olduğu ve diğer fakültelere göre farkın anlamlı olmadığı görülmektedir. Teknoloji fakültesiyle arasındaki farklılığın anlamlı olmaya çok yakın olduğu görülmektedir (p=.06). Tablo 13’de İşletme Fakültesi ve diğer fakülteler arasındaki farklılığı gösteren sonuçlar verilmiştir.

Tablo 13. İşletme Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamlı Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi

Bağımlı Değişken	(I) Fakülte	(J) Fakülte	Ort. Farkı (I-J)	p
Instagram Bağımlılığı	İşletme	Eğitim	.48*	.00
		Fen edebiyat	.36*	.00
		Mühendislik	.28*	.03
		Orman	.30	.05
		Teknoloji	.07	.67
		Tıp	.71*	.00

Tablo 13 incelendiğinde, işletme fakültesi öğrencilerinin bağımlılık puan ortalamalarının diğer tüm fakültelerden daha yüksek olduğu, bunlardan orman ve teknoloji fakültesiyle anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Fakat orman fakültesinin anlamlılık düzeyine çok yakın olduğu görülmektedir (p=.05). Tablo

14’de Mühendislik Fakültesi ve diğer fakülteler arasındaki farklılığı gösteren sonuçlar verilmiştir.

Tablo 14. Mühendislik Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamlı Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi

Bağımlı Değişken	(I) Fakülte	(J) Fakülte	Ort. Farkı (I-J)	p
Instagram Bağımlılığı	Mühendislik	Eğitim	.20	.07
		Fen edebiyat	.08	.51
		İşletme	-.28*	.03
		Orman	.01	.93
		Teknoloji	-.21	.19
		Tıp	.43*	.00

Tablo 14 incelendiğinde, mühendislik fakültesi öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinin işletme (-.28) fakültesinden anlamlı olarak düşük, tıp (.43) fakültesinden ise anlamlı olarak yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim, fen edebiyat, orman ve teknoloji fakülteleriyle ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Ayrıca eğitim fakültesiyle anlamlı olmaya çok yakın olduğu görülmektedir (p=.07). Tablo 15’de Orman Fakültesi ve diğer fakülteler arasındaki farklılığı gösteren sonuçlar verilmiştir.

Tablo 15. Orman Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamlı Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi

Bağımlı Değişken	(I) Fakülte	(J) Fakülte	Ort. Farkı (I-J)	p
Instagram Bağımlılığı	Orman	Eğitim	.18	.17
		Fen edebiyat	.06	.66
		İşletme	-.30	.05
		Mühendislik	-.01	.93
		Teknoloji	-.23	.21
		Tıp	.42*	.01

Tablo 15 incelendiğinde, orman fakültesi öğrencilerinin bağımlılık puanlarının sadece tıp (.42) fakültesinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu, diğer fakültelerle anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Ayrıca işletme fakültesiyle olan

farklılığın anlamlılık düzeyine çok yakın olduğu görülmektedir ($p=.05$). Tablo 16’da Teknoloji Fakültesi ve diğer fakülteler arasındaki farklılığı gösteren sonuçlar verilmiştir.

Tablo 16. Teknoloji Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamlı Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi

Bağımlı Değişken	(I) Fakülte	(J) Fakülte	Ort. Farkı (I-J)	p
Instagram Bağımlılığı	Teknoloji	Eğitim	.41*	.00
		Fen edebiyat	.29	.06
		İşletme	-.07	.67
		Mühendislik	.21	.19
		Orman	.23	.21
		Tıp	.64*	.00

Tablo 16 incelendiğinde, teknoloji fakültesi öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinin eğitim (.41) ve tıp (.64) fakültelerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu diğer fakültelerle olan farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir. Ayrıca fen edebiyat fakültesiyle arasındaki farklılığın anlamlılık düzeyine çok yakın olduğu görülmektedir ($p=.06$). Tablo 17’de Tıp Fakültesi ve diğer fakülteler arasındaki farklılığı gösteren sonuçlar verilmiştir.

Tablo 17. Tıp Fakültesi İle Hangi Fakülteler Arasında Anlamlı Farklılık Olduğunu Belirlemeye Yönelik Lsd Testi

Bağımlı Değişken	(I) Fakülte	(J) Fakülte	Ort. Farkı (I-J)	p
Instagram Bağımlılığı	Tıp	Eğitim	-.23*	.04
		Fen edebiyat	-.35*	.00
		İşletme	-.71*	.00
		Mühendislik	-.43*	.00
		Orman	-.42*	.00
		Teknoloji	-.64*	.00

$p<.05^*$

Tablo 17 incelendiğinde, tıp fakültesi öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinin diğer tüm fakültelerden anlamlı olarak düşük olduğu görülmektedir. Yapılan LSD testi

sonucunu özetlemek gerekirse, öğrencilerin Instagram bağımlılık düzeylerinin fakülte bazında anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Buna göre İşletme Fakültesi öğrencilerinin Instagram bağımlılık düzeyleri diğer tüm fakültelerden yüksek olduğu ve bu farkın Orman ve Teknoloji Fakülteleri dışındaki diğer fakültelerle istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Bunun yanında, Tıp Fakültesi öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinin diğer tüm fakültelerden istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Eğitim Fakültesi öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinin Teknoloji Fakültesi öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinden anlamlı şekilde daha düşük olduğu görülmüştür. Instagram bağımlılığı, kendini sevme, dışadönüklük, yumuşak başlılık, özdenetim, nörotizm, deneyime açıklık ve günlük internet kullanım süreleri arasındaki korelasyon analizi sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Instagram Bağımlılığı Ve Diğer Değişkenler Arasındaki İlişkiyi Gösteren Pearson’s Korelasyon Testi

	1	2	3	4	5	6	7	8
1.Instagram Bağımlılığı	1	-.17**	-.01	.11**	.02	-.11**	-.19**	.19**
2.Kendini Sevme		1	.36**	-.22**	.13**	.32**	.19**	.00
3.Dışadönüklük			1	-.21**	.18**	.31**	.08*	.08*
4.Nörotizm				1	-.17**	-.07	-.17**	.04
5.Deneyime Açıklık					1	.18**	.07*	.03
6.Özdenetim						1	.13**	-.03
7.Yumuşak Başlılık							1	-.05
8.Günlük İnternet Kullanımı								1

p<.01**, p<.05*

Tablo 18 incelendiğinde, Instagram bağımlılığıyla kendini sevme ($r=-.17$, $p<.01$), özdenetim ($r=-.11$, $p<.01$), yumuşak başlılık ($r=-.19$, $p<.01$) arasında negatif ilişkiler olduğu; nörotizm ($r=.11$, $p<.01$) ve günlük internet kullanım ($r=.19$, $p<.01$),

süreleriyle pozitif ilişkide olduğu; dışadönüklük ($r=-.01$, $p>.01$), ve deneyime açıklık ($r=.02$, $p>.01$), ile anlamlı bir ilişkisi olmadığı görülmektedir.

Buna göre kendini sevme, özdenetim ve yumuşak başlılık azaldıkça öğrencilerin Instagram'a bağımlılığı artarken; nörotizm ve günlük internet kullanımları arttıkça bağımlılık düzeyleri artmaktadır. Kendini sevme, kişilik özellikleri ve günlük internet kullanım sürelerinin Instagram bağımlılığını yordama düzeyine yönelik yapılan analiz sonuçları Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19. Instagram Bağımlılığının Bağımlı Değişken, Kendini Sevme, Kişilik Özellikleri Ve Günlük İnternet Kullanım Sürelerinin Bağımsız Değişken Olarak Alındığı Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	B	SE	β	t	p
Model ($R= .31$, $R^2= .10$, $\Delta R^2= .09$, $F_{(9,742)}= 9.06$, $p < .01$)					
Cinsiyet	.02	.07	.01	.36	.71
Yaş	.01	.02	.02	.68	.50
Kendini Sevme	-.16	.05	-.13	-3.36	.00*
Dışadönüklük	.05	.04	.05	1.40	.16
Nörotizm	.07	.04	.07	1.87	.06
Deneyime Açıklık	.05	.04	.05	1.38	.17
Özdenetim	-.06	.04	-.06	-1.60	.11
Yumuşak Başlılık	-.17	.04	-.14	-3.90	.00*
Günlük İnternet Kullanımı	.25	.05	.17	4.99	.00*

* $p<.01$

Tablo 19 incelendiğinde, regresyon analizi sonucunda yordayıcı değişkenlerin öğrencilerin Instagram bağımlılık düzeylerinin %9'unu açıkladığı görülmektedir. Kendini sevme ($\beta= -.13$) ve yumuşak başlılık ($\beta= -.18$) negatif yönde ilişkilirken, günlük internet kullanım süresi ($\beta= .24$) pozitif yönde etki etmektedir. Buna göre bireylerin kendine olan sevgisi ve yumuşak başlılıkları azaldıkça bağımlılık düzeyleri

artarken, internette geçirdikleri zaman arttıkça bağımlılık düzeyleri de artmaktadır. Bunun yanında nörotizmin anlamlılık düzeyine çok yakın bir değerde olduğu görülmektedir ($p=.06$). Korelasyon analizinde görülen ilişkinin regresyonda devam etmemesinin nedeni kendini sevme ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin baskın gelmesi olabilir.

Yapılan analizler sonucu elde edilen bulgulara bakıldığında, Instagram bağımlılık düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği; fakülterle göre ise işletme fakültesi öğrencilerinin diğerlerine göre daha yüksek düzeylerde olduğu, bunlardan tıp, eğitim, fen edebiyat ve mühendislik fakülteleriyle anlamlı olduğu, ayrıca tıp fakültesinin de diğer tüm fakültelerden anlamlı düzeyde daha düşük bağımlılığa sahip olduğu görülmektedir. Yapılan korelasyon analizinde Instagram bağımlılığının kendini sevme, özdenetim ve yumuşakbaşlılıkla anlamlı negatif ilişkide olduğu, nörotizm ve günlük internet kullanımı ile pozitif ilişkide olduğu görülmektedir. Son olarak yapılan regresyon analizinde, kendini sevme, yumuşakbaşlılık ve günlük internet kullanımının Instagram bağımlılığının anlamlı yordayıcıları oldukları görülmüştür.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada beş faktör kişilik özellikleri ve kendini sevme ile üniversite öğrencilerinin Instagram bağımlılığı arasında ilişki olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda üniversite öğrencileri arasında Instagram bağımlılığının yaygınlığı, cinsiyet, sınıf düzeyi ve fakültele göre öğrencilerin Instagram bağımlılık düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğine, dışadönüklük, yumuşakbaşlılık, deneyime açıklık, özdenetim, nörotizm kişilik özellikleri, kendini sevme ve günlük internet kullanım süreleri ile Instagram bağımlılığı arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinden oluşan katılımcıların %0.9'unun yüksek seviye bağımlı, %6.1'in orta seviye bağımlı, %26.5'inin düşük seviye bağımlı olduğunu ve %66.5'inin Instagram'a bağımlı olmadığını ortaya koymuştur. Elde edilen sonuca göre öğrencilerin %33.5'inin Instagram bağımlısı olduğu görülmektedir. Bu sonuç geçmişte internet bağımlılığının yaygınlığını inceleyen bazı çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Sahraian ve ark. (2016) tıp fakültesi öğrencilerinin %55'inin internet bağımlısı olduğunu, Niemz ve ark. (2005) üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığının %18 oranında olduğunu belirtmişlerdir. Elde edilen sonuç sosyal medya bağımlılığının yaygınlığını inceleyen bazı çalışmalarla da benzerlik göstermektedir. Balcı ve Gölcü (2013) üniversite öğrencilerinden %27.7'sinin problemlili Facebook kullanıcısı olduklarını belirtirken, Kırcaburun (2016a) öğrencilerin %52.6'sını Twitter bağımlısı olduklarını ve Tang ve Koh (2017) ise %29.5'inin sosyal ağ bağımlısı olduklarını belirtmişlerdir. yapılan bu çalışmalarda elde edilen çeşitli sonuçların ortalamasının %32 olduğu ve bu çalışma sonucunda elde edilen oranlara yakınlık gösterdiği söylenebilir. Yapılan

çalışmaların tarihleri incelendiğinde, 2005 yılında internet bağımlılığı için %18 olarak elde edilen yaygınlık oranının 2016 ve 2017 yıllarında yapılan çalışmalarda artış gösterdiği ve %30 ile 50 arasına oturduğu görülmektedir. Ergenler ve gençler arasında internetin ve mobil telefon kullanımının artmasına paralel olarak sosyal medya kullanıcı ve bağımlı sayısında artış yaşandığı söylenebilir.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre Instagram bağımlılığı öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Elde edilen bu bulgu daha önce cinsiyetin internet bağımlılığında anlamlı farklılık meydana getirmediğini belirten (Andreassen ve ark., 2013; McElroy ve ark., 2007; Soule ve ark., 2003) araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterirken, erkeklerin (Binali, 2015; Bozkur, 2013; Çakır-Balta ve Horzum, 2008; Çakır, Ayas ve Horzum, 2011; Dieris-Hirche ve ark., 2017; İnan, 2010; Malak ve ark., 2017; Mottram ve Fleming, 2009; Randler, Horzum ve Vollmer, 2014; Tsai ve ark., 2009) ve kadınların (Van der Aa ve ark., 2009) daha fazla internet bağımlısı olduğunu belirten çalışmalarla farklılık göstermiştir.

Aynı şekilde elde edilen bu bulgu daha önce cinsiyetin sosyal medya bağımlılığında anlamlı farklılık meydana getirmediğini belirten (Andreassen ve ark., 2013; Chen ve Kim, 2013; Karaköse ve ark., 2016; Kırık ve ark., 2105; Koç ve Gülyağcı, 2013; Tang ve Koh, 2017; Wolniczak ve ark., 2013; Wu ve ark., 2013) araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterirken, erkeklerin (Balcı ve Gölcü, 2013; Çam ve İşbulan, 2012; Kırcaburun, 2016a; Özgür, 2013) ve kadınların (Andreassen ve ark., 2012; Andreassen ve ark., 2016; Andreassen ve ark., 2017; Keçe, 2016; Shermann, 2011; Tektaş, 2014; Wan, 2009) daha fazla sosyal medya bağımlısı olduğunu belirten çalışmalarla farklılık göstermiştir.

Geçmiş çalışmalar incelendiğinde internet ve sosyal medya bağımlılığının cinsiyete göre farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Bu farklı sonuçların nedeni olarak farklı ölçme araçlarının kullanılması, çalışma örnekleminin farklı yaş gruplarından oluşması, çalışmalarda kullanılan örneklemelerin arasındaki kültürel farklılıklar ve kullanılan internet araçlarının farklı olması şeklinde açıklanabilir (Ayas ve ark., 2016). İnternet bağımlılığında erkeklerin daha fazla bağımlılık gösterdiğini belirten çalışmalar bayanların daha çok bağımlı olduğunu belirten ve cinsiyetin anlamlı farklılık oluşturmadığını belirten çalışmalardan çok daha fazla olduğu görülmektedir. Fakat, sosyal medya bağımlılığının cinsiyete göre durumunu inceleyen çalışma sonuçlarından bayanların daha yüksek bağımlılık gösterdiğini belirten ve cinsiyetin

anlamli farklilik olusturmadigini belirten calisma sonuclari erkeklerin daha fazla bagimli oldugunu belirten sonuclardan daha fazla olmustur. Bunun sebebi olarak internet bagimlilikinin icerisinde sosyal medyadan farkli olan oyun, kumar ve benzeri platformlari bagimliliklerinin erkeklerde daha yuksek gorulmesi soylenebilir (Vollmer, Randler, Horzum ve Ayas, 2014; Randler ve ark., 2016) Vollmer ve ark. (2014) erkeklerin bilgisayar oyunlarinda gecirdikleri surenin ve oyun bagimlilik duzeylerinin hem kendi calismalari sonucunda hem de gecmiste yapilan calisma sonuclarina gore cok daha fazla oldugunu belirtmislerdir. Buna karstin, Randler ve ark. (2016) bayan ogrencilerin erkeklere gore anlamlı düzeyde daha fazla cep telefonu bagimlisi olma egilimine sahip olduklarini, sosyal medya uygulamalarinin ise ozellikle son yillarda daha cok mobil cihazlar uzerinden kullanimi uygulamalar olmasi nedeniyle bayanlari sosyal medyaya erkeklere gore daha yuksek bagimlilik gostermeleri beklenebilir. Bunun yaninda bayan ogrencilerin sosyal medyanin onemli ozelliklerinden birisi olan ozcekim yapma ve bu fotoograflari sosyal medyada paylasma, paylasim yapmadan once cesitli filtreler kullanarak duzenlemede erkeklerden daha yuksek duzeyde olduklari belirtilmistir (Dhir ve ark., 2016). Bu da sosyal medyada gecirilen zamanin artmasina sebep olarak gorulebilir. Bu sonuclarin yaninda sosyal medya cok farkli ozellikleri olan ve hem erkekleri hem de bayanlari bagimli hale getirebilecek cekicilige ve islevselliğe sahip platformlardan olusmaktadır. Farkli cinsiyetlere hitap eden ozellikler ve uygulamalar arttikca sosyal medya bagimlilikinde erkekler ve bayanlar arasindaki farkin ortadan kalkmasi beklenebilir. Bu calismada elde edilen sonuc bayanlar lehine yuksek bagimlilik duzeyini isaret etse de bu bulgu istatistiksel olarak bir anlam ifade etmemektedir. Katilimci gruptaki erkeklerin ve bayanlari farkli motivasyonlarla birbirlerine yakin duzeylerde sosyal medya bagimliliği olduklari soylenebilir.

Bu arastirmada elde edilen bulgulara gore Instagram bagimliliği ogrencilerin sinif duzeyine dolayisiyla yasa gore anlamlı farklilik gostermemektedir. Elde edilen bu bulgu daha once yasin internet bagimlilikinde anlamlı farklilik meydana getirmedigini belirten (Binali, 2015; Randler ve ark., 2014; Servidio, 2014; Soule ve ark., 2003) arastirma sonuclariyla paralellik gosterirken, daha genç olanlari (Andreassen ve ark., 2013; Buckner ve ark., 2012; Dieris-Hirche ve ark., 2017; Durak ve Senol-Durak, 2014; Hwang ve ark., 2014; Leung, 2004; Montag ve ark., 2010), daha alt sinifta olanlari (Erol, 2014) ve daha yasli olanlari (Beşaltı, 2016;

Bozkur, 2013; Malak ve ark., 2017; Yen ve ark., 2009), daha üst sınıfta olanların (Beşaltı, 2016; Bozkur, 2013) daha fazla internet bağımlısı olduğunu belirten çalışmalarla farklılık göstermiştir. Ayrıca Binali (2015) sınıf düzeyi arttıkça internet bağımlılığının değişmediğini fakat internet kullanım sürelerinin arttığını belirtmiştir.

Aynı şekilde elde edilen bu bulgu daha önce yaşın sosyal medya bağımlılığında anlamlı farklılık meydana getirmediğini belirten (Chen ve Kim, 2013; Koç ve Gülyavaş, 2013) araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterirken, daha genç olanların (Andreassen ve ark., 2012; Andreassen ve ark., 2013; Andreassen ve ark., 2016; Andreassen ve ark., 2017; Kırık ve ark., 2015; Wan, 2009; Wu ve ark., 2013) ve daha yaşlı olanların (Çam ve İşbulan, 2012; Özgür, 2013) daha fazla sosyal medya bağımlısı olduğunu belirten çalışmalarla farklılık göstermiştir.

İnternet ve sosyal medya bağımlılığının sınıf düzeyleri ve yaş değişkenine göre farklılaşmasıyla ilgili yapılan çalışmaların sonuçlarında bir tutarlılık olmasa da yaş küçüklemlerin internet bağımlılığı düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulduğu çalışma sayısı diğerlerine göre daha çok sayıda görünmektedir. Bunun sebeplerinden bir tanesi seçilen örneklemeyle ilgili olabilir. Daha genç olanların daha bağımlı olduğunu bildiren çalışmaların büyük bir çoğunluğu üniversite öğrencileri ve üstüyle yapılırken, daha yaşlıların daha bağımlı olduğunu belirten çalışmaların büyük bir kısmı ortaokul ve lise öğrencileriyle yapılmıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde lisenin son yılları ve üniversitenin ilk yılları internet bağımlılık düzeyinin en yüksek seviyelerde olduğu aralık olarak görülebilir. Ayrıca yaşla ilgili elde edilen farklı sonuçlar çalışmaların yapıldığı farklı sosyal ortamlardan, sosyo-kültürel yapılardan ve okul türlerinden kaynaklanmış olabilir.

Bunun yanında, yapılan çalışmalar yaşın nörotizm kişilik özelliğiyle negatif (Donnellan ve Lucas, 2008) ve özdenetim kişilik özelliğiyle pozitif ilişki içerisinde olduğunu belirtmektedir (Costa ve McCrae, 2013). İnternet bağımlılığının ise özdenetimle negatif (Randler ve ark., 2013), nörotizmle ise pozitif ilişkide olduğu belirtilmektedir (Xavier, 2014). Buradan hareketle, yaş değişimi bireylerin kişilik değişimleriyle de dolaylı olarak etki yaparak, nörotizm seviyesi yüksek ve özdenetim özellikleri düşük olan genç bireylerde daha yüksek düzeyde internet ve sosyal medya bağımlılığı görüldüğü söylenebilir.

Bu çalışmada elde edilen sonuca göre katılımcıların Instagram bağımlılık düzeyleri sınıf ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre belirgin bir sınıf farkı olmaksızın Instagram bağımlılığı ölçeğinden alınan puanların birbirine yakın seviyelerde olduğu söylenebilir. Günümüzde üniversitelerin öğrencilerine kolay, bedava ve sınırsız internet olanağı sunması öğrencilerin kampüs içerisinde özgürce internete ve sosyal medya platformlarına bağlanmasını ve buralarda istedikleri kadar kalmalarını sağlamaktadır. Üniversite öğrencilerinde ders programlarının ve sosyal hayat özgürlüğünün yüksek olması öğrencilerin Instagram gibi sosyal medya araçlarına daha fazla zaman ayırmasına olanak sağlayabilir.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre Instagram bağımlılığı öğrencilerin buldukları fakültele göre anlamlı farklılık göstermektedir. Buna göre Tıp fakültesindeki öğrencilerin diğer tüm fakültele göre anlamlı olarak daha az Instagram bağımlısı oldukları görülmüştür. Ayrıca İşletme fakültesindeki öğrencilerin diğer tüm fakültele göre daha fazla Instagram bağımlısı oldukları bunlardan eğitim, fen-edebiyat, mühendislik ve tıp fakültesine göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu, orman ve teknoloji fakültelerinden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç iktisadi ve idare bilimler fakültesi öğrencilerinin problemleri internet kullanım puanlarının tıp ve eğitim fakültelerinden yüksek olduğunu ve eğitim fakültesinin de tıp fakültesi öğrencilerinin problemleri internet düzeyinden daha yüksek olduğunu belirten Odacı ve Çelik (2012) 'nin elde ettiği bulgularla kısmi paralellik göstermektedir. Odacı ve Çelik (2012) bu bulgularının sosyal bilimler öğrencilerinin daha fazla problemleri internet kullanımı gösterdiklerini belirten Özcan ve Buzlu (2007) 'nin sonuçları ile benzerlik gösterdiğini belirtmektedir.

Tıp fakültesi öğrencilerinin bağımlılık düzeyinin diğer tüm fakültelerden düşük olması öğrencilerin ders yükü ve çalışma alışkanlıklarıyla açıklanabilir. Tıp fakültesi öğrencileri birçoğu birebir ezber gerektiren çok ağır ve bilişsel süreç isteyen dersleri başarıyla vermek zorundadırlar. Bu zorunluluk başarılı bir şekilde mezun olmak isteyen öğrencilerin boş zamanlarını daha çok ders çalışarak ve akademik hedefleri doğrultusunda harcamayı tercih etmelerine neden olabilir. Bağımlılık bireylerin hayatında bir takım olumsuzluklar ve işlev bozuklukları getirdiği için, tıp fakültesi öğrencilerinin Instagram'a bağımlılık düzeylerinin düşük olması beklenen bir sonuç olarak görülebilir. İşletme fakültesi ise sosyal bilimler alanında olan, daha sosyal

öğrencilerden oluşan ve ders yükü diğerlerine nazaran daha hafif olan bir fakültedir. Bu nedenle işletme fakültesi öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde Instagram bağımlılığına sahip olmaları sürpriz bir sonuç olarak görülmemelidir.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre Instagram bağımlılığıyla beş faktör kişilik özelliklerinden nörotizm arasında pozitif, özdenetim ve yumuşakbaşlılık arasında ise negatif korelasyon olduğu, Instagram bağımlılığını ise sadece yumuşakbaşlılığın negatif yordadığı bulunmuştur.

Yumuşakbaşlılığın Instagram bağımlılığını negatif yordadığı bulgusunu destekleyen ve desteklemeyen çalışmalara baktığımızda yumuşakbaşlılığın internet (Anderson, 2008; Andreassen ve ark., 2013; Batıgün ve Kılıç, 2011; Hwang ve ark., 2014; Kayış ve ark., 2016; Kuss ve ark., 2013; Van der Aa ve ark., 2009; Rahmani ve Lavasani, 2011; Randler ve ark., 2014; Servidio, 2014; Young ve Rodgers, 1998) ve sosyal medya bağımlılığıyla negatif (Andreassen ve ark., 2013; Kırcaburun, 2016a) ilişkisi olduğunu belirten çalışmalarla paralel olduğu, pozitif ilişki olduğunu (Çelik ve ark., 2012) veya ilişki olmadığını belirten (Durak ve Senol-Durak, 2014) çalışmalarla ters düştüğü görülmektedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde yumuşakbaşlılığın internet ve sosyal medya bağımlılığıyla negatif ilişkide olduğunu belirten araştırma sonuçlarının daha çok olduğunu ve bu çalışma sonucu elde edilen bulgunun literatüre paralel olduğu görülmektedir. Yumuşakbaşlı bireyler empati düzeyi yüksek, alçak gönüllü, sosyal ilişkilerde iyi ve pozitif bireylerdir (McCrae ve Allik, 2002). Bu nedenle yumuşakbaşlı bireylerin gerek gerçek hayatta gerek sanal ilişkilerde pozitif sosyal ilişkiler kurabileceği ve gerçek sosyal ilişki kurmakta zorlanmadığı için de bağımlılık gibi negatif özellikleri daha az gösterecekleri söylenebilir. Aksine, yumuşakbaşlı olmayan bireyler ise gerçek hayatta sosyal ilişkiler kurmakta ve kurduğu ilişkileri sürdürmekte zorluk yaşadıkları için etkileşim ihtiyacını yüzeysel olarak karşılayabileceği Instagram gibi sosyal medya platformlarına bağımlı hale gelmesi beklenebilir.

Dışadönüklükle Instagram bağımlılığı arasında ilişki olmadığına dair bulguyu internet (Batıgün ve Kılıç, 2011; Diana ve Xavier, 2014; Durak ve Senol-Durak, 2014; Mottram ve Fleming, 2009; Rahmani ve Lavasani, 2011) ve sosyal medyayla

(Hong ve ark., 2014)dışadönüklük arasında ilişki bulunmadığını belirten çalışmalar desteklerken, internet bağımlılığıyla pozitif (Hwang ve ark., 2014; McElroy ve ark., 2007) ve sosyal medya bağımlılığıyla pozitif (Andreassen, 2012; Wang ve ark., 2015; Wilson ve ark., 2010)ileinternet bağımlılığıyla negatif (Anderson, 2008; Black ve ark., 1999; Çelik ve ark., 2012; Hardie ve Tee, 2007; Kayış ve ark., 2016; Servidio, 2014; Xiuqin ve ark., 2010; Van der Aa ve ark., 2009; Zamani ve ark., 2011) ve sosyal medya bağımlılığıyla negatif (Blachnio ve ark., 2017; Kircaburun, 2016a;Marino ve ark., 2016) ilişki olduğunu belirten çalışmalar desteklememektedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde dışadönüklüğün internet ve sosyal medya bağımlılığıyla negatif ilişkisi olduğunu ve ilişkisi olmadığını belirten çalışma sayısının çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın sonucunda dışadönüklükle Instagram bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulgusu elde edilmiştir. Dışadönüklük bireylerin sosyal çevreleriyle ilişkilerini ifade eden özelliklerini açıklamaktadır. Dışadönük bireyler kolaylıkla arkadaşlık kurabilen, çevresiyle etkileşime geçebilen, sıcakkanlı, etkileyici ve hayatı hızlı yaşamayı seven özelliklere sahiptirler (Costa ve McCrae, 2000). Cheng ve Furnham (2002), dışadönüklüğün bireylerin mutluluk ve özgüven düzeyleriyle pozitif ilişkide ve yalnızlıkla negatif ilişkide olduğunu belirtmektedir. Yüksek düzey etkileşim olanağı sunan sosyal medya platformları dışadönük bireylerin sosyallik ihtiyacını karşılayabilir ve kullanımı patolojik hale getirebilir. Bunun yanında Yang (2016) Instagram'da birşeyler paylaşmanın ve yayın yapmanın yüksek yalnızlık düzeyiyle ilişkili olduğunu belirtmiştir. İçe dönük bireyler yalnız kalmaya eğilimli oldukları için Instagram gibi platformlarda daha fazla paylaşım ve etkileşim yapabilir ve yalnızlıklarını bu şekilde telafi etmeye çalışabilirler. Kuss ve Griffiths (2011), dışadönüklerin sosyal ağları sosyal pekiştirme için, içedönüklerin ise gerçek hayattaki sosyal eksikliklerini telafi etme amaçlı kullandıklarını belirtmektedir. Sonuç olarak Instagram hem dışadönük hem de içedönük öğrencilerin ihtiyaçlarına ve farklı kullanım motivasyonlarına cevap verebilecek özellikleriyle bağımlılık haline gelebilir.

Nörotizmle Instagram bağımlılığı arasında ilişki olmadığına dair bulguyu internet ve sosyal medyayla (Hong ve ark., 2014) arasında ilişki bulunmadığını belirten çalışmalar desteklerken, internet bağımlılığıyla pozitif (Andreassen ve ark., 2013; Batıgün ve Kılıç, 2011; Black ve ark., 1999; Cao ve Su, 2007; Hardie ve Tee, 2007;

Hwang ve ark., 2014; Kayış ve ark., 2016; Kuss ve ark., 2013; Rahmani ve Lavasani, 2011; Tsai ve ark., 2009; Zamani ve ark., 2011) ve sosyal medya bağımlılığıyla pozitif (Andreassen, 2012; Blachnio ve ark., 2017; Marino ve ark., 2016; Shermann, 2011; Wang ve ark., 2015) ile internet bağımlılığıyla negatif (Anderson, 2008; Çelik ve ark., 2012; Montag ve ark., 2010; Van der Aa ve ark., 2009) ilişki olduğunu belirten çalışmalar desteklememektedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde nörotizmin internet ve sosyal medya bağımlılığıyla pozitif ilişkisi olduğunu belirten çalışma sayısının çoğunlukta olduğu ve ilişki olmadığını ve negatif ilişki olduğunu belirten çalışmalarının oldukça azınlıkta olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın sonucunda Instagram bağımlılığıyla nörotizm arasında pozitif korelasyon olduğu fakat diğer değişkenlerle birlikte oluşturulan model içerisinde anlamlı düzeyde etkisinin olmadığı bulgusu elde edilmiştir. Nörotizm bireyin duygularını kontrol etme konusundaki özelliklerini ifade eder. Nörotik bireyler sinirli, kaygılı, sabırsız, mızumsuz ve dengesiz bireylerdir (McCrae ve John, 1992). Cheng ve Funham (2002) nörotizmle özgüven arasında negatif ilişki bulunduğunu, nörotik bireylerin düşük özgüven sahibi olduklarını belirtmektedirler. Bu nedenle gerçek hayat sosyal ilişkilerinden kaçınmaları ve kimliklerini gizleyebilecekleri veya farklı yansıtabilecekleri Instagram gibi sosyal medya ortamlarında patolojik kullanım göstermeleri beklenebilir. Bu tarz bireylerin özellikle tanımadıkları kişilerle uğraşırken içine kapanıklık göstermeleri (Costa ve McCrae, 2000) nedeniyle Instagram'da başkalarının paylaşımlarını patolojik seviyede takip etme, beğenme ve onlara yorum yazma şeklinde kullanmaları beklenebilir. Ayrıca nörotik bireyler hayatı dalgalı, sıkıntılı ve sorunlu algılama eğiliminde oldukları için (McCrae ve Allik, 2002), gerçek hayattan kaçarak Instagram gibi başkalarının hayatını takip ederek, seyrederek vakit geçirebilecekleri ortamlara bağımlı olmaları beklenebilir.

Deneyime açıklıkla Instagram bağımlılığı arasında ilişki olmadığına dair bulguyu internet ve sosyal medyayla arasında ilişki bulunmadığını belirten çalışmalar (Batıgün ve Kılıç, 2011; Diana ve Xavier, 2014; Kırcaburun, 2016a; Rahmani ve Lavasani, 2011) desteklerken, internet bağımlılığıyla pozitif (Çelik ve ark., 2012; McElroy ve ark., 2007; Servidio, 2014), internet bağımlılığıyla negatif (Anderson, 2008; Hwang ve ark., 2014; Kayış ve ark., 2016; Van der Aa ve ark., 2009) ve sosyal medya bağımlılığıyla negatif (Andreassen ve ark., 2013; Blachnio ve ark., 2017) ilişki

olduğunu belirten çalışmalar desteklememektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde deneyime açıklığın internet ve sosyal medya arasındaki ilişkiyle ilgili çeşitli sonuçlar elde edildiği fakat ilişki olmadığına dair sonuçların daha fazla olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın sonucunda da dışadönüklükle Instagram bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulgusu elde edilmiştir. Deneyime açıklık bireyin yeni deneyimler kazanmaya karşı istekli olması anlamına gelmektedir. Deneyime açık bireyler orijinal, yaratıcı, meraklı, hayalperest ve geniş ilgi alanına sahip bireylerdir (McCrae ve John, 1992). Deneyime açıklık bireylerin hayata genel bakış açıları ve karşılaştıkları olaylarla olan ilişkilerini açıklamaktadır. Bu nedenle Instagram bağımlılığıyla ilişkili olması beklenmeyebilir. Tuten ve Bosnjak (2001) deneyime açık bireylerin interneti eğlence amacıyla tercih ettiğini belirtmişlerdir. Ayrıca deneyime açık bireylerin Instagram'ı gündemi ve yeni gelişmeleri takip etmek için kullanacakları düşünülebilir. Deneyime açıklığın daha çok bireylerin sosyal medya kullanım amaçları üzerinde farklılık yarattığı görülmektedir.

Özdenetimle Instagram bağımlılığı arasında ilişki olmadığına dair bulguyu internet ve sosyal medyayla arasında ilişki bulunmadığını belirten çalışmalar desteklerken, internet bağımlılığıyla pozitif (Hwang ve ark., 2014), internet bağımlılığıyla negatif (Anderson, 2008; Andreassen ve ark., 2013; Batıgün ve Kılıç, 2011; Çelik ve ark., 2012; Kayış ve ark., 2016; Rahmani ve Lavasani, 2011; Randler ve ark., 2014; Van der Aa ve ark., 2009)ve sosyal medya bağımlılığıyla negatif (Andreassen, 2012; Andreassen ve ark., 2013; Blachnio ve ark., 2017; Kırçaburun, 2016a ; Marino ve ark., 2016; Wilson ve ark., 2010)ilişki olduğunu belirten çalışmalar desteklememektedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde özdenetimin internet ve sosyal medya bağımlılığıyla negatif ilişkide olduğunu belirten araştırma sonuçlarının daha çok olduğu görülmektedir. Bu çalışma sonucunda özdenetimle Instagram bağımlılığı arasında negatif korelasyon olduğu fakat diğer değişkenlerle birlikte oluşturulan model içerisinde anlamlı düzeyde etkisinin olmadığı bulgusu elde edilmiştir. Özdenetimi yüksek olanlar duygularını kontrol edebilen, planlı, mantıklı, sistematik, iyi organize, sıkı çalışan bireylerdir. Özdenetimi düşük bireyler ise özdisiplini düşük, işi konusunda çok hırslı olmayan, duygularıyla hareket eden bireylerdir (Costa ve McCrae, 2000). Özdenetimi düşük bireyler sorumsuz ve tutarsız davranmaya daha eğilimli oldukları için interneti erteleme ve dikkat dağıtma amacıyla daha fazla ve

kontROLSÜZCE kullanmaları beklenebilir (Randler ve ark., 2013). Instagram da gerçek hayatı erteleme ve dikkat dağıtma amacı doğrultusunda, tüm dünyadan çeşitli ve sürekli fotoğraf ve video paylaşımı yapılmasıyla, düşük özdenetime sahip bireylerin patolojik kullanıcı haline gelmesine çok müsait bir uygulamadır. Bu çalışmada özdenetimin anlamlı korelasyona sahip olmasına rağmen bu ilişkiyi regresyon analizinde devam ettirememesi kendini sevme ile arasındaki orta kuvvetteki ilişkisinden kaynaklanıyor olabilir.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre kendini sevme ile Instagram bağımlılığı arasında negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre kendine olan sevgisi, kendine verdiği değer düşük olan bireylerde Instagram bağımlılığı daha fazla görülmektedir.

Kendini sevme ile Instagram bağımlılığı arasında elde edilen bulgu geçmiş çalışmalarda benlik saygısı ile internet (Aydm ve San, 2011; Blachnio ve ark., 2016; Bozoğlan, Demirer ve Sahin, 2013; Kırçaburun, 2016b; Kim ve Davis, 2009; Nie ve Zhang, 2017; Niemi ve ark., 2005; Yen ve ark., 2014) ve sosyal medya (De Cock ve ark., 2014; Wilson ve ark., 2010) bağımlılığı arasında ilişki olduğunu belirten çalışmalarla paralellik gösterirken; ilişki olmadığını bildiren çalışmalarla (Ayas ve Horzum, 2013; Mei ve ark., 2016; Sariyska ve ark., 2014) ters düşmüştür.

Yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu benlik saygısıyla internet ve sosyal medya bağımlılığı arasında negatif ilişki olduğunu belirtirken, ilişki olmadığını bildiren çalışma sayısı çok azınlıktadır. Bu çalışmada elde edilen bulgu literatürle uyum göstermektedir. Kendini sevme iki boyutlu benlik saygısı ölçeğinin alt boyutlarından birisi olsa da Rosenberg benlik saygısı ölçeği ve tek maddeli benlik saygısı ölçeğiyle çok yüksek kuvvette korelasyon göstermiştir ve benlik saygısını diğer alt boyut olan öz-yeterlilikten daha yüksek oranda açıklamaktadır. Kendini sevme bireyin dış etkenlerden, hayattaki başarısından bağımsız olarak kendine biçtiği değer, kendine dışarıdan bakarak sosyal hayat içindeki yerini değerlendirmesidir. Kendini sevme bireyin içselleşmiş sosyal değerine göre kendini onaylaması ya da onaylamamasıdır. Yüksek öz-sevgisi olan bireyler kendini kabul eder ve sosyal ortamlarda rahat davranırlar (Tafarodi ve Swann, 1995). Rogers (1961) kendini sevmenin kendini övmek veya kendine çok güvenmekten ziyade bireyin kendini olduğu gibi kabul etmesi ve bunun da ötesinde “kendisi” olduğu için mutluluk ve haz duyması olarak tanımlamıştır. Bu çalışmada elde edilen Instagram bağımlılığıyla kendini sevme

arasındaki ilişki Potter ve Gosling (2001) tarafından yapılan ve kendini sevme ile yumuşakbaşlılık ve duygusal denge arasında pozitif ilişki olduğunu belirttiği çalışmasıyla desteklenebilir. Kendini seven bireyler toplum içerisindeki rahat davranışlarıyla, yumuşakbaşlılıklarıyla ve dengeli duruşlarıyla çok rahat bir şekilde yeni sosyal ilişkiler kurabilirler ve bunları sürdürebilirler. Bu nedenle Instagram gibi bir sosyal ağ platformunu patolojik düzeylerde kullanmaya ihtiyaç duymayacakları düşünülebilir. Öte yandan kendisine sevgisi az olan bireyler gerçek ortamlarda rahat edemezler ve bu ortamlardan mümkün olduğunca kaçınmak için sanal ortamları tercih edebilirler. Bu da Instagram gibi ilgi çekiçi platformlara bağımlılık durumu meydana getirebilir.

Bunun da ötesinde Stefano, Lackaff ve Rosen (2010), toplum tabanlı öz-değer ile fotoğraf paylaşım sıklığının pozitif, kendinden kaynaklı öz-değer ile çevrimiçi olma arasında negatif ve dış görünüşten kaynaklı öz-değer ile fotoğraf paylaşımıyla pozitif güçlü bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuca göre bireyin kendini sevme düzeyinin düştükçe daha çok çevrimiçi olduğu ve daha az fotoğraf paylaşımı yaptığı belirtilebilir. Kendine sevgisi düşük bireylerin paylaşım yapmaktan ziyade paylaşılan içerikleri takip edecekleri ve bunları değerlendirerek vakit geçireceği düşünülebilir.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre günlük internet kullanımı ile Instagram bağımlılığı arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre günlük internet kullanım süresi arttıkça Instagram bağımlılığı artmaktadır.

Geçmişte yapılan birçok çalışma internette geçirilen sürenin internet bağımlılığını (Batıgün ve Kılıç, 2011; Van der Aa ve ark., 2009), internette geçirilen sürenin sosyal medya bağımlılığını (Chen ve Kim, 2013), sosyal medyada geçirilen sürenin sosyal medya bağımlılığını (Giota ve Kleftras, 2013; Koç ve Gülyavaş, 2013) arttırdığını belirtmiştir. Bu açıdan elde edilen sonuç beklenen bir sonuç olarak görülebilir. Ayrıca Kırçaburun (2016b), günlük internet kullanım süresiyle sosyal medya bağımlılığı arasında orta kuvvette pozitif korelasyon olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç öğrencilerin internette kaldıkça Instagram hesaplarını kontrol etme arzusu duydukları ve Instagram bağımlılığına neden olabilecek özelliklerine ve uygulamalarına daha fazla maruz kalmalarına yol açtığı şeklinde yorumlanabilir.

5.2. ÖNERİLER

1- Sonuçlar incelendiğinde Instagram bağımlılığının öğrenciler arasındaki yaygınlığının %35 civarında olduğu görülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda bu bulgunun farklı yaş düzeyindeki araştırma gruplarında ne düzeyde olduğu araştırılabilir.

2- Sonuçlar incelendiğinde cinsiyetin Instagram bağımlılık düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda bu durumun nedenleri araştırılabilir.

3- Sonuçlar incelendiğinde sınıf düzeyleri ve yaşın Instagram bağımlılık düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda daha geniş yaş aralığı belirlenerek bunun nasıl farklılıklar oluşturduğu araştırılabilir.

4- Sonuçlar incelendiğinde fakültelerin Instagram bağımlılık düzeylerinde anlamlı farklılıklar meydana getirdiği görülmüştür. Gelecekte yapılacak çalışmalarda nitel analiz yöntemleri kullanılarak bunun nedeni detaylı araştırılabilir.

5- Sonuçlar incelendiğinde kişilik özelliklerinden sadece yumuşakbaşlılığın Instagram bağımlılığını negatif olarak yordadığı görülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda farklı beş faktör kişilik envanterleri kullanılarak çalışma bulgularının desteklenip desteklenmediği araştırılabilir. Ayrıca bu çalışmada kişilik özellikleriyle Instagram bağımlılığı arasındaki ilişki ilk defa ortaya konduğu için farklı örneklem gruplarıyla yeniden araştırılabilir.

6- Sonuçlar incelendiğinde kendini sevmenin Instagram bağımlılığını negatif yordadığı görülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda bunun nedenleri nitel çalışmalarla derinlemesine araştırılabilir.

7- Sonuçlar incelendiğinde günlük internet kullanımının Instagram bağımlılığını yordadığı görülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda farklı kullanım süre aralıkları seçilerek bu bulgunun desteklenip desteklenmediği araştırılabilir.

8- Bu çalışmada kişilik özelliklerinin ve kendini sevmenin Instagram bağımlılığıyla ilişkisi incelenmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda hangi kullanım amaçlarının bireylerin Instagram bağımlısı olmasıyla ilişkili olduğu araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Al-Menayes, J. J. (2015). Dimensions of Social Media Addiction Among University Students in Kuwait. *Psychology and Behavioral Sciences*, 4(1), 23-28.
- Anderson, L. M. (2008). MySpace Use as a Potentially Dysfunctional Internet Behavior. <http://digitalcommons.utep.edu/dissertations/AAI1461136/> adresinden 12.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Andreassen, S. C., Billieux, J., Griffiths, M. D., Kuss, D. J., Demetrovics, Z., Mazzoni, E., and Pallesen, S. (2016). The Relationship Between Addictive Use of Social Media and Video Games and Symptoms of Psychiatric Disorders: A Large-Scale Cross-Sectional Study. *Psychology of Addictive Behaviors*, 30(2), 252-262.
- Andreassen, C. S., Griffiths, M. D., Gjertsen, S. R., Krossbakken, E., Kvam, S., and Pallesen, S. (2013). The Relationships Between Behavioral Addictions and The Five-Factor Model of Personality. *Journal of behavioral addictions*, 2(2), 90-99.
- Andreassen, C. S., Pallesen, S., & Griffiths, M. D. (2017). The Relationship Between Addictive Use of Social Media, Narcissism, and Self-Esteem: Findings From a Large National Survey. *Addictive behaviors*, 64, 287-293.
- Andreassen, C. S., Torsheim, T., Brunborg, G. S., and Pallesen, S. (2012). Development of a Facebook Addiction Scale. *Psychological Reports*, 110(2), 501-517.
- Apaolaza, V., Hartmann, P., Medina, E., Barrutia, J. M., & Echebarria, C. (2013). The Relationship Between Socializing on the Spanish Online Networking Site Tuenti and Teenagers' Subjective Wellbeing: the Roles of Self-Esteem and Loneliness. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1282-1289.
- Ayas, T., & Horzum, M. (2013). Relation Between Depression, Loneliness, Self-Esteem and İnternet Addiction. *Education*, 133(3), 283-290.
- Ayas, T., Horzum, M.B., Güngören, Ö.C., Taş, İ., Kaymak, Z.D.,...Hamutoğlu, N.B. (2016). *Teknolojinin Olumsuz Etkileri*. Ankara: Vize.

- Aydın, İ. E. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları Üzerine Bir Araştırma: Anadolu Üniversitesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 373-386.
- Aydm, B.,& San, S. V. (2011). Internet Addiction Among Adolescents: The Role Of Self-Esteem. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 3500-3505.
- Baker, D. A.,& Algorta, G. P. (2016). The Relationship Between Online Social Networking and Depression: A Systematic Review of Quantitative Studies. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 19(11), 638-648.
- Balcı, Ş.,& Gölcü, A. (2013). Facebook Addiction among University Students in Turkey:" Selcuk University Example". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(34), 255-278.
- Balta, Ö. Ç.,& Horzum, M. B. (2008). Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 187-205.
- Batigün, A. D.,& Kiliç, N. (2011). İnternet Bağımlılığı ile Kisilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Degiskenler Arasındaki İlişkiler/The Relationships between İnternet Addiction, Social Support, Psychological Symptoms and Some Socio-Demographical Variables. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1-10.
- Bayraktar, F. (2001). *İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beard, K. W.,& Wolf, E. M. (2001). Modification in the Proposed Diagnostic Criteria for İnternet Addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 4(3), 377-383.
- Beranuy, M., Oberst, U., Carbonell, X., & Chamarro, A. (2009). Problematic İnternet and Mobile Phone Use and Clinical Symptoms in College Students: The Role of Emotional İntelligence. *Computers in Human Behavior*, 25(5), 1182-1187.

- Beşaltı, M. (2016). *Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerinin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Binalı, R. (2015). *Lise Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile İnternet Bağımlısı ve Akademik Başarı Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Błachnio, A., Przepiorka, A., & Pantic, I. (2016). Association Between Facebook Addiction, Self-Esteem and Life Satisfaction: A Cross-Sectional Study. *Computers in Human Behavior*, 55, 701-705.
- Błachnio, A., Przepiorka, A., & Rudnicka, P. (2016). Narcissism and Self-Esteem as Predictors of Dimensions of Facebook Use. *Personality and Individual Differences*, 90, 296-301.
- Błachnio, A., Przepiorka, A., Senol-Durak, E., Durak, M., & Sherstyuk, L. (2017). The Role of Personality Traits in Facebook and Internet Addictions: A Study on Polish, Turkish, and Ukrainian Samples. *Computers in Human Behavior*, 68, 269-275.
- Black, D. W., Belsare, G., & Schlosser, S. (1999). Clinical Features, Psychiatric Comorbidity, and Health-Related Quality of Life in Persons Reporting Compulsive Computer Use Behavior. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 60(12), 839-844.
- Blalock, M. (2014). How I'm Conquering My Instagram Addiction. <http://www.whowhatwear.co.uk/instagram-addiction> adresinden 10.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Bozkur, B. (2013). *İlköğretim II. Kademe(Ortaokul) Öğrencilerinin İnterent Bağımlılığının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Bozoglan, B., Demirer, V., & Sahin, I. (2013). Loneliness, Self-Esteem, and Life Satisfaction as Predictors of Internet Addiction: A Cross-Sectional Study among Turkish University Students. *Scandinavian Journal of Psychology*, 54(4), 313-319.
- Branden, N. (1969). *The Psychology Of Self-Esteem*. New York: Bantam.

- Brenner, V. (1997). Psychology of computer use: XLVII. Parameters of Internet Use, Abuse and Addiction: The First 90 Days of the Internet Usage Survey. *Psychological Reports*, 80(3), 879-882.
- Brown, J. D., & Marshall, M. A. (2006). *The Three Faces of Self-Esteem*. In M. H. Kernis (Ed.), *Self-Esteem Issues and Answers: A Sourcebook of Current Perspectives* (pp. 4-9). New York: Psychology Press. <http://faculty.washington.edu/jdb/448/448articles/kernis.pdf> adresinden 12.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- Burnell, K., & Kuther, T. L. (2016). Predictors of Mobile Phone and Social Networking Site Dependency in Adulthood. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 19(10), 621-627.
- Buckner, J. E., Castille, C. M., & Sheets, T. L. (2012). The Five Factor Model of Personality and Employees' Excessive Use of Technology. *Computers in Human Behavior*, 28(5), 1947-1953.
- Can, L., & Kaya, N. (2016). Social Networking Sites Addiction and the Effect of Attitude towards Social Network Advertising. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 235, 484-492.
- Canan, F. (2010). *Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı, Disosiyatif Belirtiler Ve Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki*. Tıpta Uzmanlık Tezi, Düzce Üniversitesi.
- Cao, F. Ve Su, L. (2007). Internet Addiction among Chinese Adolescents: Prevalance and Psychological Features. *Child Care Health Development*, 33(3), 275-81.
- Chak, K., & Leung, L. (2004). Shyness and Locus of Control as Predictors of İnternet Addiction and İnternet Use. *CyberPsychology & Behavior*, 7(5), 559-570.
- Chen, H. T., & Kim, Y. (2013). Problematic Use of Social Network Sites: The Interactive Relationship Between Gratifications Sought and Privacy Concerns. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(11), 806-812.
- Corbeil, J.R., & Corbeil, M.E. (2011). The Birth Of A Social Networking Phenomenon. In C. Wankel (Ed.) *Educating Educators with Social Media:*

- Cutting-Edge Technologies in Higher Education* (Volume 1, pp. 13-32). Bingley, West Yorkshire, UK: Emerald.
- Costa, P., & McCrae, R. (2000). Revised NEO Personality Inventory Interpretive Report. Lutz, FL: *Psychological Assessment Resources*.1-18.
- Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R. (2013). *Personality in Adulthood: A Five-Factor Theory Perspective*. Routledge.
- Çakır, Ö., Ayas, T., & Horzum, M. B. (2011). Üniversite Öğrencilerinin İnternet ve Oyun Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 44(2), 95-117.
- Çam, E., & Isbulan, O. (2012). A New Addiction for Teacher Candidates: Social Networks. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3), 14-19.
- Celik, S., Atak, H., & Başal, A. (2012). Predictive Role of Personality Traits on İnternet Addiction. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 13(4), 10-24.
- Cheng, H., & Furnham, A. (2002). Personality, Peer Relations, and Self-Confidence as Predictors of Happiness and Loneliness. *Journal of Adolescence*, 25(3), 327-339.
- Çuhadar, C. (2012). Exploration of Problematic İnternet Use and Social İnteraction Anxiety among Turkish Pre-Service Teachers. *Computers & Education*, 59(2), 173-181.
- Davis, R. A. (2001). A Cognitive-Behavioral Model of Pathological İnternet Use. *Computers in Human Behavior*, 17(2), 187-195.
- De Cock, R., Vangeel, J., Klein, A., Minotte, P., Rosas, O., & Meerkerk, G. J. (2014). Compulsive Use of Social Networking Sites in Belgium: Prevalence, Profile, and the Role of Attitude Toward Work and School. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 17(3), 166-171.
- DesMarais, C. (2013). Facebook's Instagram Says İt Has 90 Million Monthly Active Users. <http://www.pcworld.com/article/2025801/facebooks-instagram-says-it-has-90-million-monthly-active-users.html> adresinden 12.11.2016 tarihinde alınmıştır.

- Dhaha, I. S. Y. (2013). Predictors of Facebook Addiction among Youth: A Structural Equation Modeling (Sem). *Journal of Social Sciences*, 2(4), 186-195.
- Dhir, A., Pallesen, S., Torsheim, T., & Andreassen, C. S. (2016). Do Age and Gender Differences Exist in Selfie-Related Behaviours?. *Computers in Human Behavior*, 63, 549-555.
- Diana, X. P. C., & Xavier, C. (2014). The Model of the Big Five Personality Factors and Problematic Internet Use in Colombian Youth. *Adicciones*, 26(1), 54-61.
- Dieris-Hirche, J., Bottel, L., Bielefeld, M., Steinbüchel, T., Kehyayan, A., Dieris, B., & te Wildt, B. (2017). Media Use and Internet Addiction in Adult Depression: A Case-Control Study. *Computers in Human Behavior*, 68, 96-103.
- Digman, J. M. (1990). Personality Structure: Emergence of the Five-Factor Model. *Annual Review of Psychology*, 41(1), 417-440.
- Doğan, T. (2012). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Durak, M., & Senol- Durak, E. (2014). Which Personality Traits are Associated With Cognitions Related to Problematic Internet Use?. *Asian Journal of Social Psychology*, 17(3), 206-218.
- Engelberg, E., & Sjöberg, L. (2004). Internet Use, Social Skills, and Adjustment. *CyberPsychology & Behavior*, 7(1), 41-47.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-Sosyal Değişkenlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Fioravanti, G., Dèttore, D., & Casale, S. (2012). Adolescent Internet Addiction: Testing the Association Between Self-Esteem, The Perception of Internet Attributes, and Preference for Online Social Interactions. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(6), 318-323.
- Floros, G., & Siomos, K. (2013). The Relationship Between Optimal Parenting, Internet Addiction and Motives for Social Networking in Adolescence. *Psychiatry Research*, 209(3), 529-534.

- Giota, K. G., & Kleftras, G. (2015). The Role of Personality and Depression in Problematic Use of Social Networking Sites in Greece. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 7(3).
- Goodman, A. (1990). Addiction: Definition and Implications. *British Journal of Addiction*, 85(11), 1403-1408.
- Goldberg, L. R. (1981). Language and Individual Differences: The Search for Universals in Personality Lexicons. *Review of Personality and Social Psychology*, 2(1), 141-165.
- Gottheim, C.P. (2009). *Self-Esteem, Self-Compassion, Defensive Self-Esteem and Related Features of Narcissism as Predictors of Aggression*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. New York.
- Hardie, E., & Tee, M. Y. (2007). Excessive Internet Use: The Role of Personality, Loneliness and Social Support Networks in Internet Addiction. *Australian Journal of Emerging Technologies & Society*, 5(1), 34-47.
- Has, Z. (2015). *Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Yaşam Kalitesine Etkisi: Sakarya İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hong, F. Y., Huang, D. H., Lin, H. Y., & Chiu, S. L. (2014). Analysis of the Psychological Traits, Facebook Usage, and Facebook Addiction Model of Taiwanese University Students. *Telematics and Informatics*, 31(4), 597-606.
- Hwang, J. Y., Choi, J. S., Gwak, A. R., Jung, D., Choi, S. W., Lee, J., ... & Jung, H. Y. (2014). Shared Psychological Characteristics That Are Linked to Aggression Between Patients with Internet Addiction and Those with Alcohol Dependence. *Annals Of General Psychiatry*, 13(1), 6-19.
- İnan, A. (2010). *İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi.
- Internet World Stats, (2016). World İnternet Usage and Population Statistics. <http://www.internetworldstats.com/stats.htm> adresinden 12.01.2017 tarihinde alınmıştır.

- Internet Live Stats, (2017). Internet Users in the World. <http://www.internetlivestats.com/internet-users/> adresinden 12.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Internet Live Stats, (2017). Turkey İnternet Users. <http://www.internetlivestats.com/internet-users/turkey/> adresinden 12.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Jenaro, C., Flores, N., Gómez-Vela, M., González-Gil, F., & Caballo, C. (2007). Problematic İnternet and Cell-Phone Use: Psychological, Behavioral, and Health Correlates. *Addiction Research and Theory*, 15(3), 309-320.
- John, O. P., & Srivastava, S. (1999). The Big Five Trait Taxonomy: History, Measurement, and Theoretical Perspectives. *Handbook of Personality: Theory and Research*, 2, 102-138.
- Kaltiala-Heino, R., Lintonen, T., & Rimpelä, A. (2004). Internet Addiction? Potentially Problematic Use of the Internet in a Population of 12–18 Year-Old Adolescents. *Addiction Research & Theory*, 12(1), 89-96.
- Karakose, T., Yirci, R., Uygun, H., & Ozdemir, T. Y. (2016). Relationship Between High School Students' Facebook Addiction and Loneliness Status. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 12(9), 2419-2429.
- Kayış, A. R., Satici, S. A., Yılmaz, M. F., Şimşek, D., Ceyhan, E., & Bakioğlu, F. (2016). Big Five-Personality Trait and İnternet Addiction: A Meta-Analytic Review. *Computers in Human Behavior*, 63, 35-40.
- Keçe, M. (2016). Facebook Addiction among Turkish Students. *IOSR Journal of Research & Method in Education*, 6(2), 123-132.
- Kernis, M. H. (2006). *Self-Esteem İssues and Answers: A Sourcebook of Current Perspectives* (pp. 4-9). New York: Psychology Press adresinden 15.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Khumsri, J., Yingyeun, R., Mereerat, M., Hanprathet, N., & Phanasathit, M. (2015). Prevalence of Facebook Addiction and Related Factors among Thai High School Students. *Journal of the Medical Association of Thailand= Chotmaihet thangphaet*, 98, 51-60.

- Kırcaburun, K. (2016a). Effects of Gender and Personality Differences on Twitter Addiction among Turkish Undergraduates. *Journal of Education and Practice*, 7(24), 33-42.
- Kırcaburun, K. (2016b). Self-Esteem, Daily Internet Use and Social Media Addiction as Predictors of Depression among Turkish Adolescents. *Journal of Education and Practice*, 7(24), 64-72.
- Kırık, A. M., Arslan, A., Çetinkaya, A., & Gül, M. (2015). A Quantitative Research on the Level of Social Media Addiction among Young People in Turkey. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 3(3), 108-122.
- Kietzmann, J. H., Hermkens, K., McCarthy, I. P., & Silvestre, B. S. (2011). Social Media? Get Serious! Understanding the Functional Building Blocks of Social Media. *Business Horizons*, 54(3), 241-251.
- Kim, H. K., & Davis, K. E. (2009). Toward a Comprehensive Theory of Problematic Internet Use: Evaluating the Role of Self-Esteem, Anxiety, Flow, and The Self-Rated Importance of Internet Activities. *Computers in Human Behavior*, 25(2), 490-500.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Chen, C. C., Chen, S. H., Wu, K., & Yen, C. F. (2006). Tridimensional Personality of Adolescents with Internet Addiction and Substance Use Experience. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 51(14), 887-894.
- Ko, C. H., Hsiao, S., Liu, G. C., Yen, J. Y., Yang, M. J., & Yen, C. F. (2010). The Characteristics of Decision Making, Potential to Take Risks, and Personality of College Students with Internet Addiction. *Psychiatry Research*, 175(1), 121-125.
- Koc, M., & Gulyagci, S. (2013). Facebook Addiction among Turkish College Students: The Role of Psychological Health, Demographic, and Usage Characteristics. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(4), 279-284.

- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Online Social Networking and Addiction—A Review of the Psychological Literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 8(9), 3528-3552.
- Kuss, D. J., Griffiths, M. D., & Binder, J. F. (2013). Internet Addiction in Students: Prevalence and Risk Factors. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 959-966.
- Leung, L. (2004). Net-Generation Attributes and Seductive Properties of the Internet as Predictors of Online Activities and Internet Addiction. *CyberPsychology and Behavior*, 7(3), 333-348.
- Living Internet, (2015). Internet History One Page Summary. http://www.livinginternet.com/i/ii_summary.htm adresinden 14.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Liu, D., & Baumeister, R. F. (2016). Social Networking Online and Personality of Self-Worth: A Meta-Analysis. *Journal of Research in Personality*, 64, 79-89.
- Malak, M. Z., Khalifeh, A. H., & Shuhaiber, A. H. (2017). Prevalence of Internet Addiction and Associated Risk Factors in Jordanian School Students. *Computers in Human Behavior*. 70, 556-563.
- Marino, C., Vieno, A., Moss, A. C., Caselli, G., Nikčević, A. V., & Spada, M. M. (2016). Personality, Motives and Metacognitions as Predictors of Problematic Facebook Use in University Students. *Personality and Individual Differences*, 101, 70-77.
- Marino, C., Vieno, A., Pastore, M., Albery, I. P., Frings, D., & Spada, M. M. (2016). Modeling the Contribution of Personality, Social Identity and Social Norms to Problematic Facebook Use in Adolescents. *Addictive Behaviors*, 63, 51-56.
- Mateo, A. (2014). Instagram Addiction Is Real: Step Away From the Smartphones. <http://www.self.com/story/instagram-addiction-real> adresinden 22.01.2017 tarihinde alınmıştır.

- Mazer, J. P., & Ledbetter, A. M. (2012). Online Communication Attitudes as Predictors of Problematic Internet Use and Well-Being Outcomes. *Southern Communication Journal*, 77(5), 403-419.
- McElroy, J. C., Hendrickson, A. R., Townsend, A. M., & DeMarie, S. M. (2007). Dispositional Factors in Internet Use: Personality Versus Cognitive Style. *MIS Quarterly*, 809-820.
- McCrae, R. R., & Allik, I. U. (2002). *The Five-Factor Model of Personality Across Cultures*. Springer Science & Business Media.
- McCrae, R. R., & John, O. P. (1992). An Introduction to the Five Factor Model and Its Applications. *Journal of Personality*, 60(2), 175-215.
- Mei, S., Yau, Y. H., Chai, J., Guo, J., & Potenza, M. N. (2016). Problematic Internet Use, Well-Being, Self-Esteem and Self-Control: Data From a High-School Survey in China. *Addictive Behaviors*, 61, 74-79.
- Moberg, F. B., & Anestis, M. D. (2015). A Preliminary Examination of the Relationship Between Social Networking Interactions, Internet Use, and Thwarted Belongingness. *Crisis: The Journal of Crisis Intervention and Suicide Prevention*. Advance Online Publication.
- Montag, C., Jurkiewicz, M., & Reuter, M. (2010). Low Self-Directedness is a Better Predictor for Problematic Internet Use Than High Neuroticism. *Computers in Human Behavior*, 26(6), 1531-1535.
- Morahan-Martin, J., & Schumacher, P. (2000). Incidence and Correlates of Pathological Internet Use Among College Students. *Computers in Human Behavior*, 16(1), 13-29.
- Mottram, A. J., & Fleming, M. J. (2009). Extraversion, Impulsivity, and Online Group Membership as Predictors of Problematic Internet Use. *CyberPsychology & Behavior*, 12(3), 319-321.
- Murph, D. (2012) Instagram Comes to Android, Available to Download Now. <https://www.engadget.com/2012/04/03/instagram-android-download-now-available/> adresinden 13.01.2017 tarihinde alınmıştır.

- Nguyen, L. (2016). 14 Negative Effects of İnternet on Students and Children. Web: <http://vkool.com/negative-effects-of-internet/#privacydisrupted> adresinden 13.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Nie, J., Zhang, W., & Liu, Y. (2017). Exploring Depression, Self-Esteem and Verbal Fluency with Different Degrees of İnternet Addiction among Chinese College Students. *Comprehensive Psychiatry*, 72, 114-120.
- Niemz, K., Griffiths, M., & Banyard, P. (2005). Prevalence of Pathological İnternet Use Among University Students and Correlations with Self-Esteem, The General Health Questionnaire (GHQ), and Disinhibition. *CyberPsychology & Behavior*, 8(6), 562-570.
- Obar, J.A. and Wildman, S. (2015). Social Media Definition and The Governance Challenge: An İntroduction to the Special İssue. *Telecommunications Policy*, 39(9), 745-750.
- Oberst, U., Wegmann, E., Stodt, B., Brand, M., & Chamarro, A. (2017). Negative Consequences From Heavy Social Networking in Adolescents: The Mediating Role of Fear of Missing Out. *Journal of Adolescence*, 55, 51-60.
- Çelik, Ç. B. ve Odacı, H.(2012). Kendilik Algısı ve Benlik Saygısının Problemlı İnternet Kullanımını Üzerindeki Yordayıcı Rolü. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 389-403.
- Oktan, V. (2011). The Predictive Relationship Between Emotion Management Skills and İnternet Addiction. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 39(10), 1425-1430.
- Özcan, N. K.,& Buzlu, S. (2007). İnternet Use and İts Relation with the Psychosocial Situation for A Sample of University Students. *CyberPsychology & Behavior*, 10(6), 767-772.
- Özgen, F. (2015). *Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Kişilik İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü.
- Özgür, H. (2013). Analyzing The Relationship Between Social Networking Addiction, İnteraction Anxiousness and Levels of Loneliness of Pre-Service Teachers Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağ Bağımlılığı, Etkileşim Kaygısı

- ve Yalnızlık Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 10(2), 667-690.
- Öztürk, C., Bektas, M., Ayar, D., Öztornacı, B. Ö., & Yağcı, D. (2015). Association of Personality Traits and Risk of İnternet Addiction in Adolescents. *Asian Nursing Research*, 9(2), 120-124.
- Pelling, E. L., & White, K. M. (2009). The Theory of Planned Behavior Applied to Young People's Use of Social Networking Web Sites. *CyberPsychology & Behavior*, 12(6), 755-759.
- Rahmani, S., & Lavasani, M. G. (2011). The Relationship Between İnternet Dependency with Sensation Seeking and Personality. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 272-277.
- Randler, C., Horzum, M. B., & Vollmer, C. (2014). İnternet Addiction and İts Relationship to Chronotype and Personality in a Turkish University Student Sample. *Social Science Computer Review*, 32(4), 484-495.
- Randler, C., Wolfgang, L., Matt, K., Demirhan, E., Horzum, M. B., & Beşoluk, Ş. (2016). Smartphone Addiction Proneness in Relation to Sleep and Morningness–Eveningness in German Adolescents. *Journal of Behavioral Addictions*, 5(3), 465-473.
- Regoniel, P. (2012). List of 10 Positive and Negative Effects of the İnternet. <https://internet-security-viruses.knoji.com/list-of-10-positive-and-negative-effects-of-the-internet/> adresinden 07.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Robins, R. W., Tracy, J. L., Trzesniewski, K., Potter, J., & Gosling, S. D. (2001). Personality Correlates of Self-Esteem. *Journal of Research in Personality*, 35(4), 463-482.
- Rogers, C.R. (1961). *On Becoming a Person*. Boston: Houghton Mifflin.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and The Adolescent Self-İmage*. Princeton, NJ: Princeton University Press. https://books.google.co.in/books?id=YR3WCgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_atb#v=onepage&q=self-esteem&f=false adresinden 12.12.2016 tarihinde alınmıştır.

- Sahraian, A., Hedayati, S. B., Mani, A., & Hedayati, A. (2016). Internet Addiction Based on Personality Characteristics in Medical Students. *Shiraz E-Medical Journal*, 17(10).
- Sampasa-Kanyinga, H., & Lewis, R. F. (2015). Frequent Use of Social Networking Sites Is Associated with Poor Psychological Functioning among Children and Adolescents. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(7), 380-385.
- Sariyska, R., Reuter, M., Bey, K., Sha, P., Li, M., Chen, Y. F., ... & Feldmann, M. (2014). Self-Esteem, Personality and Internet Addiction: A Cross-Cultural Comparison Study. *Personality and Individual Differences*, 61, 28-33.
- Savcı, M., & Aysan, F. (2016). Relationship between Impulsivity, Social Media Usage and Loneliness. *Educational Process: International Journal (EDUPIJ)*, 5(2), 106-115.
- Schimmenti, A., & Caretti, V. (2010). Psychic Retreats or Psychic Pits?: Unbearable States of Mind and Technological Addiction. *Psychoanalytic Psychology*, 27(2), 115-132.
- Servidio, R. (2014). Exploring The Effects of Demographic Factors, Internet Usage and Personality Traits on Internet Addiction in a Sample of Italian University Students. *Computers in Human Behavior*, 35, 85-92.
- Sherman, Erica, (2011). *Facebook Addiction: Factors Influencing an Individual's Addiction*. Honors Thesis Program in the College of Management.
- Sinnott-Armstrong, W., & Pickard, H. (2013). What is Addiction. *Oxford Handbook of Philosophy of Psychiatry*, 851-64.
- Soule, L. C., Shell, L. W., & Kleen, B. A. (2003). Exploring Internet addiction: Demographic Characteristics and Stereotypes of Heavy Internet Users. *Journal of Computer Information Systems*, 44(1), 64-73.
- Statista. (2017). Most Famous Social Network Sites Worldwide as of January 2017, Ranked by Number of Active Users. <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/> adresinden 18.02.2017 tarihinde alınmıştır.

- Statista. (2017). Number of Monthly Active Instagram Users From January 2013 To December 2016 (in Millions) <https://www.statista.com/statistics/253577/number-of-monthly-active-instagram-users/> adresinden 18.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- Stefanone, M. A., Lackaff, D., & Rosen, D. (2011). Contingencies of Self-Worth and Social-Networking-Site Behavior. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(1-2), 41-49.
- Stern, J. (2012). Facebook Buys Instagram for \$1 Billion. <http://abcnews.go.com/blogs/technology/2012/04/facebook-buys-instagram-for-1-billion/> adresinden 18.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- Suler, J. (1998). Internet Addiction Support Group. Web: <http://users.rider.edu/~suler/psyber/supportgp.html> adresinden 18.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- Tafarodi, R. W., & Swann Jr, W. B. (1995). Self-Linking and Self-Competence as Dimensions of Global Self-Esteem: Initial Validation of a Measure. *Journal of Personality Assessment*, 65(2), 322-342.
- Tafarodi, R. W., & Swann, W. B. (2001). Two-Dimensional Self-Esteem: Theory and Measurement. *Personality and Individual Differences*, 31(5), 653-673.
- Tang, C. S. K., & Koh, Y. Y. W. (2017). Online Social Networking Addiction among College Students in Singapore: Comorbidity with Behavioral Addiction and Affective Disorder. *Asian Journal of Psychiatry*, 25, 175-178.
- Tao, R., Huang, X., Wang, J., Zhang, H., Zhang, Y., & Li, M. (2010). Proposed Diagnostic Criteria for Internet Addiction. *Society for the Study of Addiction*, 105(3), 556-564.
- Taş, İ., & Ayas, T. (2015). Relationship The Level of Internet Addiction with Personality Traits of High School Students Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeyinin Kişilik Özellikleri İle İlişkisi. *Journal of Human Sciences*, 12(2), 150-162.
- Tektas, N. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(Xvii), 851-870.

- Tsai, H. F., Cheng, S. H., Yeh, T. L., Shih, C. C., Chen, K. C., Yang, Y. C., & Yang, Y. K. (2009). The Risk Factors of Internet Addiction—A Survey of University Freshmen. *Psychiatry Research*, 167(3), 294-299.
- Turel, O., & Serenko, A. (2012). The Benefits and Dangers of Enjoyment with Social Networking Websites. *European Journal of Information Systems*, 21(5), 512-528.
- Tuten, T. L., & Bosnjak, M. (2001). Understanding Differences in Web Usage: The Role of Need for Cognition and The Five Factor Model of Personality. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 29(4), 391-398.
- Ünal, T. Ü. (2015). *Sosyal Medya Bağımlılığı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Marmara Üniversitesi.
- Valkenburg, P. M., Peter, J., & Schouten, A. P. (2006). Friend Networking Sites and Their Relationship to Adolescents' Well-Being and Social Self-Esteem. *CyberPsychology & Behavior*, 9(5), 584-590.
- Van der Aa, N., Overbeek, G., Engels, R. C., Scholte, R. H., Meerkerk, G. J., & Van den Eijnden, R. J. (2009). Daily And Compulsive Internet Use and Well-Being in Adolescence: A Diathesis-Stress Model Based on Big Five Personality Traits. *Journal Of Youth And Adolescence*, 38(6), 765-776.
- Vernon, L., Barber, B. L., & Modecki, K. L. (2015). Adolescent Problematic Social Networking and School Experiences: The Mediating Effects of Sleep Disruptions and Sleep Quality. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(7), 386-392.
- Vollmer, C., Randler, C., Horzum, M. B., & Ayas, T. (2014). Computer Game Addiction in Adolescents and Its Relationship to Chronotype and Personality. *Sage Open*, 4(1), 2158244013518054.
- Walker, L. (2016). What Is Social Networking Addiction. <https://www.lifewire.com/what-is-social-networking-addiction-2655246> adresinden 15.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- Wan, C. (2009). Gratifications & Loneliness as Predictors of Campus-Sns Websites Addiction & Usage Pattern Among Chinese College Students. M.S. Thesis, Chinese University of Hong Kong: Hong Kong, China.

http://pg.com.cuhk.edu.hk/pgp_nm/projects/2009/Wan%20Sisi%20Candy.pdf adresinden 16.02.2017 tarihinde alınmıştır.

Wang, C. W., Ho, R. T., Chan, C. L., & Tse, S. (2015). Exploring Personality Characteristics of Chinese Adolescents with İnternet-Related Addictive Behaviors: Trait Differences for Gaming Addiction and Social Networking Addiction. *Addictive Behaviors*, 42, 32-35.

Wang, J. L., Jackson, L. A., Zhang, D. J., & Su, Z. Q. (2012). The Relationships among The Big Five Personality Factors, Self-Esteem, Narcissism, and Sensation-Seeking to Chinese University Students' Uses of Social Networking Sites (SNSs). *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2313-2319.

WEB1, <https://phys.org/news/2012-10-negative-effects-internet.html> adresinden 21.02.2017 tarininde erişilmiştir.

WEB2, <https://www.instagram.com/about/faq/> adresinden 25.02.2017 tarihinde erişilmiştir.

WEB3, <http://www.gcflearnfree.org/instagram/what-is-instagram/1/> adresinden 25.02.2017 tarihinde erişilmiştir.

We Are Social. (2017). Digital in 2017: global overview. <http://wearesocial.com/uk/blog/2017/01/digital-in-2017-global-overview> adresinden 18.02.2017 tarihinde alınmıştır.

Wilson, K., Fornasier, S., & White, K. M. (2010). Psychological Predictors of Young Adults' Use of Social Networking Sites. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 13(2), 173-177.

Wolniczak, I., Caceres-DelAguila, J. A., Palma-Ardiles, G., Arroyo, K. J., Solís-Visscher, R., Paredes-Yauri, S., ... & Bernabe-Ortiz, A. (2013). Association Between Facebook Dependence and Poor Sleep Quality: A Study in A Sample of Undergraduate Students in Peru. *PLoS One*, 8(3), e59087.

Wu, A. M., Cheung, V. I., Ku, L., & Hung, E. P. (2013). Psychological Risk Factors of Addiction to Social Networking Sites among Chinese Smartphone Users. *Journal of Behavioral Addictions*, 2(3), 160-166.

- Xiuqin, H., Huimin, Z., Mengchen, L., Jinan, W., Ying, Z., & Ran, T. (2010). Mental Health, Personality, and Parental Rearing Styles of Adolescents with *Internet Addiction Disorder*. 13(4), 401-406.
- Yang, C. C. (2016). Instagram Use, Loneliness, and Social Comparison Orientation: Interact and Browse on Social Media, But Don't Compare. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 19(12), 703-708.
- Yen, C. F., Chou, W. J., Liu, T. L., Yang, P., & Hu, H. F. (2014). The Association of Internet Addiction Symptoms with Anxiety, Depression and Self-Esteem among Adolescents with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Comprehensive Psychiatry*, 55(7), 1601-1608.
- Yen, J. Y., Ko, C. H., Yen, C. F., Chen, S. H., Chung, W. L., & Chen, C. C. (2008). Psychiatric Symptoms in Adolescents with Internet Addiction: Comparison with Substance Use. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 62(1), 9-16.
- Yen, J. Y., Ko, C. H., Yen, C. F., Chen, C. S., & Chen, C. C. (2009). The Association Between Harmful Alcohol Use and Internet Addiction among College Students: Comparison of Personality. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 63(2), 218-224.
- Yen, C. F., Ko, C. H., Yen, J. Y., Chang, Y. P., & Cheng, C. P. (2009). Multi-Dimensional Discriminative Factors for Internet Addiction among Adolescents Regarding Gender and Age. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 63(3), 357-364.
- Yılmaz, E., Şahin, Y. L., Haseski, H. İ., & Erol, O. (2014). Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: Balıkesir İli Örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi—Journal of Educational Sciences Research*, 4(1), 133-144.
- Young, K. (1998). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K. S., & Rodgers, R. C. (1998, April). Internet Addiction: Personality Traits Associated with Its Development. In *69th Annual Meeting of the Eastern Psychological Association* (pp. 40-50).

- Young, K. S. (1996). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. Paper Presented at the 104th Annual Meeting of the American Psychological Association, Toronto, Canada. <http://chabad4israel.org/tznius4israel/newdisorder.pdf> adresinden 18.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Young, K.S. (1997). What Makes the İnternet Addictive. Web: <http://www.healthyplace.com/addictions/center-for-internet-addiction-recovery/what-makes-the-internet-addictive-potencial/> adresinden 18.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Zamani, B. E., Abedini, Y., & Kheradmand, A. (2012). Internet Addiction Based on Personality Characteristics of High School Students in Kerman, Iran. *Addiction and Health*, 3(3-4), 85-91.
- Zainudin, S. S., Omar, S. Z., Bolong, J., & Osman, M. N. (2011). Facebook Addiction Among Female University Students. *Revista De Administratie Publicasi Politici Sociale*, 2(7), 95-109.

EKLER

EK-1 Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyet: Kız () Erkek ()

2. Bölüm:

3.Sınıf: 1 () 2 () 3 () 4 ()

4. Fakülte:

5. Şahsi Bilgisayara Sahip Misiniz:

Evet () Hayır ()

6. Cep Telefonunuzdan İnternete Bağlanır Mısınız:

Evet () Hayır ()

7. Günlük İnternet Kullanım Süreniz:

1 Saat ve Daha Az () 1-3 Saat Arası () 3 Saat ve Daha Fazla ()

EK-2 Instagram Bağımlılık Ölçeği

1- Hiçbir Zaman 2- Nadiren 3- Ara sıra 4- Çoğunlukla 5- Çok sık 6- Devamlı						
1. Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine Instagram'ı tercih edersiniz?	1	2	3	4	5	6
2. Ne sıklıkla Instagram kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?	1	2	3	4	5	6
3. Herhangi biri Instagram'da ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne yaptığınızı gizlersiniz?	1	2	3	4	5	6
4. Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız ve ödevleriniz Instagram'da kalma sürenizden olumsuz yönde etkilenir?	1	2	3	4	5	6
5. Biri sizi Instagram'dayken rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıcı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?	1	2	3	4	5	6
6. Instagram'da kaldığınız süreyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?	1	2	3	4	5	6
7. Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine Instagram'da daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz?	1	2	3	4	5	6
8. Ne sıklıkla Instagram'da olmadığınızda kendinizi çökmüş, aksi veya sinirli hissedip, Instagram'a girince rahatlarsınız?	1	2	3	4	5	6
9. Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre Instagram'da kalıyorsunuz?	1	2	3	4	5	6
10. Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce Instagram'ınızı denetlersiniz?	1	2	3	4	5	6
11. Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla Instagram'a girersiniz?	1	2	3	4	5	6
12. Ne sıklıkla Instagram'a girmek için sabırsızlanırsınız?	1	2	3	4	5	6
13. Ne sıklıkla Instagram'sız hayatın, sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?	1	2	3	4	5	6
14. Gece geç saatlerde Instagram kullanmaktan ötürü ne sıklıkta uykunuz kaçır?	1	2	3	4	5	6
15. Kendinizi ne sıklıkla Instagram'dayken "yalnızca birkaç dakika daha" derken bulursunuz?	1	2	3	4	5	6

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ

Adı Soyadı: Kağan KIRCABURUN

Doğum Yeri ve Tarihi: Aydın/07.07.1984

Yabancı Dil: İngilizce

İletişim: kircaburunkagan@gmail.com

Eğitim Durumu: Lisans: Yıldız Teknik Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim
Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı (2002-2010)

Çalıştığı Kurum: Düzce Üniversitesi Araştırma Görevlisi (2013-.....)

